

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עו'מי
עו'למים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

ראש השנה תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

הבורק את הפירות מעט והפריש ממנו תרומה מועשר, ושמה הימנו, לידע אם היה תורתן כחבית טוב ושמה או ימכור משאר חביתיו מיד יום ויפריש מזו חבית לתרומה ולמעשרות תחתיה, היום מפרשי מעט לפי מה שימכור משאר חביתיו ולמחר מעט, ואומר: הרי תרומה ומעשר של זה שאני מוכר ושמה אביתה.

הבית ולפניו בורק, דאין מפרשיין כן - ודאין מפרשיין דבי בורק על היין, דשני מינין קו אליבא דרבי בריה ד"המוכר את הספניה": אבל לרבנן, לבתחלה - אין מפרשיין, ואם נשע - נשעי. ליהוי מפרשיש - גמרא בחביתין על בנייתן של זו חביתין. כלומר, שמפרשיש ממנה לזרזך שאר חביות. ואזי כן - לסוף חרש או שני חרשיים. כל שלשה ימים כו' - לקמיה מפרש. מאי קאמר - לפי שיש להפריש בנייתן בענין כדלוקמן, וכו'. לה. כל שלשה ימים הראשונים - סמוך בדיקה - דאי ין היה. דבפחות משלשה ימים אין היין נעשה חומץ, ויפה הריס מה שתרם באותן שלשה ימים, ואין צורך הלווקן מהו באותן שלשה ימים לחזור להפריש. דאפילו אם התחיל להחמיץ עם סילוק ידיו - אין שמו חומץ עד שלשה ימים, ואף על פי שכבר יש לו ריח חומץ, כדמפרש ואילו. ודך היין החומץ להריח בתחלה ריח חומץ, והולך ומריח יותר ויותר, עד שנהפך אפילו טעמו לחומץ וקם ליה לרבנן, ומשתתחיל חומץ טעמו. הרי רוח כל שלשה ימים חומץ וטעמו יין, אבל משלשה ימים - יכול להיות חומץ גמור. מבא ואילך ספק - דשמיא לא התחיל להחמיץ עד שלשה ימים קודם שנמצא חומץ, והשטא בשעת מציאה הוא נדעשה חומץ. הלכך הוי תרומה מספק, ויחזור וראשונים הוא בטעמי - הוי כל שלשה ימים ראשונים דאי יין, ושלשה ימים האחרונים ספק חומץ. הברא מעילאי עקר - כמו קודם, נעקר טעם יין ממנו ומתחיל להחמיץ כלממלה בפי החבית, ומעט מעט מתחמץ ויורד כל שלשה, עד דבסוף שלשה נעשה כולו חומץ. וכל זמן שלא החמיץ

כולו - הוי ריחיה חלא וטעמא חמרא - האי חמרא - האי טעמיה ובדיקה האי גברא בפי החבית, ומצא טוב, ועיין לא התחיל להחמיץ. והלכך, אפילו אם תמצא לומר מיד בטר דטעמיה התחיל וטעמיה חמרא - הוי ריחיה חלא וטעמיה חמרא עד סוף שלשה ימים משתתחיל להחמיץ, והלכך דין הוא דבטר שטעמא אולתין ולא בטר ריחיה. והמרא הוא. הידני יין הנמכר בתורתו, ולדברי יוחנן דין יין. ומחא טעמא נפיה חי ספק אפילו כל שלשה ימים האחרונים ולא דאי חומץ, דאיכא למימר: זה שלשה ימים האחרונים שהתחיל להחמיץ, הוי טעמיה חמרא עד עכשיו שנגמר חמוצו. שלשה ימים האחרונים ודאי חומץ - והוי טבל גמור. דרבי יוחנן שני עשר אולי בטר ריח, כדמפרש ואילו. וכיון דעתה נמצא חומץ - דאי התחיל ליהוי ריח חמרא עד שלשה ימים, דבפחות משלשה ימים לא נעשה חומץ גמור. אפילו שלשה ימים הראשונים ספק, דארבתיין עיקר סילוק יין הבורק התחיל ליהוי, ובטר ריחא אולתין. והלכך, יין הנמכר בחנות - לאו חמרא הוא. מאי טעמא חמרא מתתאי עקר - רבוא נקט, לאשמועינן דאיכא למימר דאפילו בשעת בדיקה כבר דקתי חומץ, ומחא, ודאי עריך לכל. לא דאפילו סבירא ליה נמי דרבינו יוחנן מעילאי עקר - איכא לאוקומי ספיר, כדמפרש ואילו. ודומיא משמיה דרבי יוחנן - אמרין, דאי דקתי בביריתא שלשה ימים דאי - בין אשלשה ימים ראשונים בין אשלשה ימים אחרונים קאי. והכי קאמר: שלשה ימים ראשונים - דאי יין, דאפילו עד סילוק יין התחיל להחמיץ. והוי ריחיה חלא וטעמיה חמרא עד ששת ימים. והלכך דין המרא. דקם ליה רבי יוחנן שלשה ימים הראשונים דאי יין, דריחיה חלא וטעמיה חמרא - ומרא הוא. אחרונים דאי חומץ - כדמפרש טעמא לקמן, בון שנמצא חומץ חוק מאד, ודאי כבר עברו שלשה ימים שנעשה חומץ גמור, והואיל ותחוק כל כך, דבבציע משלשה ימים משתחמיץ - אינו נעשה ספיטקא. ומדאי רבי יוחנן לא מוקי לה בספיטקא, אי נמי, לית ליה דין חק סבירא, ולא שני ספיטקא אלא שני חומץ - כל שלשה ימים אחרונים נמי ספק. והא נכאף קמיא שאשונים דאי יין אלמא כו' - דאי סלקא דעתך חלא וטעמיה חמרא - חלא הוא, ואם כן אמאי דאי יין דאיכא למימר דעם סילוק יין התחיל להריח ריח חומץ מעט, ומחאיה שנתא דהוה ליה חומץ בון ראשונה בן ראשונה בן ראשונה בן - ועלם ריחיה חלא וטעמא חמרא - כדמוכח רישא. וסיפא דקמיא אחרונים דאי חומץ - היינו טעמא. דמיירי בן ראשונה בן ראשונה בן ראשונה בן חוק חמרא, שהדבר ידוע שזה ששה ימים שהתחיל להחמיץ, ולסוף שלשה נעשה חומץ, ובשלשה האחרונים נתחוק ותחוק מאד, ונעשה ספיטקא חוקת. בבאן שפאן חיל - רב יוסף לאבי? כמו משנין דהי מפרש בביריתא. דקתי: שלשה ימים דאי, ונדעמט מניה אי אולתין בטר ריחא או בטר טעמא? הוי אמר כרבי יוחנן כו' - ונראה ליה להלכתא כרבי יוחנן, דהא דרומאי משימה דרבי יוחנן שן בן קומי כוחותא. המוכר חבית יין לחבירו והתמיצה - בתוך אותה חבית של מוכר בבית לוקח, אמר רב כל שלשה ימים הראשונים הוי הוא ברשות מוכר - שהדבר ידוע שאין היין מחמיץ בפחות משלשה ימים משתתחיל להריח ריח חומץ. ונדו נמי דריחיה חלא וטעמיה חמרא הוא, אפילו הכי באריות מוכר הוא, שהיי נקלסל כבר ברשותו, ובמי שמכר לו חומץ זמי, ודאי משתתחיל להריח חומץ - סופו להגישות חומץ, ודמי למוכר יין ומנצא חומץ, דבנת המוכר את הספניה? בבא ברתא פג, רב, דהוא מקח טעוה. ואף על פי ששתה הימנו לוקח ולא טעם בו ריח חומץ בשלקחו, אפילו הוא, כיון דהחמיץ חוץ שלשה, דהבר ידוע דבנת מכירה חוץ ריחיה חלא. והא דקאן פפירקין גזא, גא המוכר יין לחבירו והחמיץ איתו חבית אחריותו - לא מוקי לה לארש שלשה, לא לקרין המוכר יין לחבירו והחמיץ, אלא המוכר יין לחבירו ומנצא חומץ, אי נמי, מוקי לה בקבוקים דלוקח, כרבי יוסי רב ברבי נתנאי. דאיכא למימר קבוק גורם להחמיץ מהרה. והא נקט חבית של יין - רבואת דאי, דסלקא דעתך אמנא: לשתייה לאלטר קובץ ליה ולא היה לישותיה, ולפטר מוכר - קא שמענן לן.

הבורק את החבית לזכות ומפרשי כו' - רבינו שמואל דחק לפרש דלוקח ממנו משדה, ומפרשי ממנו תרומה, ואזי כן טעמו. ובתום דהך, שהרי יכול לטעמו ברייתא אי הוי ריחא חמרא - ודאי חמרא הוא, דאיכא דאי חמרא דריחיה חלא, אבל חלא לעולם לא הוי ריחיה חמרא. והא דקאמר לקמן "הוי טעמיה ולא עקר" ודוקמן לפרש כן, ולא שמענו

ליה טעמיה ברייתא. **מאי** טעמא האי מעילאי עקר - לא מצי למימר לדרכי יוחנן מתתאי עקר - דאם כן מנא ליה דכל שלשה ימים ראשונים חוץ דאי יין? דלמא בשעת שטיעמו כבר נעקר טעמו מתחתיו שני ימים. אבל אין לומר שכבר נעקר טעמו מתחתיו שלשה ימים - דאין סבירא לומר שיהא חומץ גמור לטעמו, ולמעלה היה ריחיה (חלא) וטעמא חמרא. **מאי** טעמא האי חמרא מתתאי עקר - תימה? דמנא ליה למרא ללפנינו דבבי, כיון דמצי למימר לבזילי עלמא מעילאי עקר לומר דנקט הכי לפי שסובר שכך הוא אמר, ומתתאי עקר. וליכא למימר האי טעמא מתתאי עקר לחוד ולשלם דקסבר ריחיה חלא וטעמא חמרא חמרא - דאם כן שלשה ימים ראשונים אמאי הוי דאי חומץ? דלמא כל שלשה ימים הוי ריחיה חלא וטעמא חמרא, והשטא הוא נדעמט חמוצו **דרומאי** מנא - פריש רבינו שמואל הדלכתא כרבי יוחנן, דקדמי דרומאי חותית. וכן נראה, דרבא נמי קאי כוחיה בפרק ברתא דעבודה זרה (ס, ב) שדבתיא לעיל. **כל** שלשה ימים הראשונים ברשות מוכר - ואפילו נתן לו הלווקן מעות - יחיד, דכיון דנרתא חומץ גמור חוץ שלשה שנמכר - בידע שכבר בשעת מכירה ריחיה חלא, ואזאי חמרא לא יזיב אישני זמי. אף על פי שטעמו חדה ריחיה חמרא - דאי

והתמיצה, אמר רב: כל שלשה ימים הראשונים - ברשות מוכר, מנא ואילך ברשות לוקח; ושמואל **המוכר את הפירות מעט והפריש ממנו תרומה מועשר, ושמה הימנו, לידע אם היה תורתן כחבית טוב ושמה או ימכור משאר חביתיו מיד יום ויפריש מזו חבית לתרומה ולמעשרות תחתיה, היום מפרשי מעט לפי מה שימכור משאר חביתיו ולמחר מעט, ואומר: הרי תרומה ומעשר של זה שאני מוכר ושמה אביתה.** **הבית ולפניו בורק, דאין מפרשיין כן - ודאין מפרשיין דבי בורק על היין, דשני מינין קו אליבא דרבי בריה ד"המוכר את הספניה": אבל לרבנן, לבתחלה - אין מפרשיין, ואם נשע - נשעי. ליהוי מפרשיש - גמרא בחביתין על בנייתן של זו חביתין. כלומר, שמפרשיש ממנה לזרזך שאר חביות. ואזי כן - לסוף חרש או שני חרשיים. כל שלשה ימים כו' - לקמיה מפרש. מאי קאמר - לפי שיש להפריש בנייתן בענין כדלוקמן, וכו'. לה. כל שלשה ימים הראשונים - סמוך בדיקה - דאי ין היה. דבפחות משלשה ימים אין היין נעשה חומץ, ויפה הריס מה שתרם באותן שלשה ימים, ואין צורך הלווקן מהו באותן שלשה ימים לחזור להפריש. דאפילו אם התחיל להחמיץ עם סילוק ידיו - אין שמו חומץ עד שלשה ימים, ואף על פי שכבר יש לו ריח חומץ, כדמפרש ואילו. ודך היין החומץ להריח בתחלה ריח חומץ, והולך ומריח יותר ויותר, עד שנהפך אפילו טעמו לחומץ וקם ליה לרבנן, ומשתתחיל חומץ טעמו. הרי רוח כל שלשה ימים חומץ וטעמו יין, אבל משלשה ימים - יכול להיות חומץ גמור. מבא ואילך ספק - דשמיא לא התחיל להחמיץ עד שלשה ימים קודם שנמצא חומץ, והשטא בשעת מציאה הוא נדעשה חומץ. הלכך הוי תרומה מספק, ויחזור וראשונים הוא בטעמי - הוי כל שלשה ימים ראשונים דאי יין, ושלשה ימים האחרונים ספק חומץ. הברא מעילאי עקר - כמו קודם, נעקר טעם יין ממנו ומתחיל להחמיץ כלממלה בפי החבית, ומעט מעט מתחמץ ויורד כל שלשה, עד דבסוף שלשה נעשה כולו חומץ. וכל זמן שלא החמיץ**

ושמואל אמר - איני חיוב באחריותו. אף על פי שהחמין בזה חביב לו מוכר, משום
 1 דתרמא אנבא דגברא שוור - על כחף תארם דמלכא. כלומר, מזלזל בעל, אטא שזי בעל
 2 היין, כתבספא לן לקמן (צא, ב) מדכתיב 'אף כי היין בוגר'. והלכך פטור מוכר, דאמר ליה
 3 מוכר דלוקות לתא דייך קגריס. (כך כתבו בתוספתא וכן בבבא מעיעא (קק, ו) וכר במציאי
 4 בתשובות הגאונים, וכן עקיבא, ודן -
 5 רבנא כותיההו שמואל, דנזכח סתם בתמחין,
 6 לקמן בפירוש בותיההו שמואל. שפיר אין - הוא
 7 תמוך, שנתנון מים על גבי שנים ומתמחין
 8 אמר, ושוקתו יאנתו. שכל נהיה כביד - אבל
 9 לא 'בורא פרי העיץ' כשכר תמרים, ולא 'בורא
 10 פרי הארמז' 'דברא מניי מנותת' על שכו
 11 שערין, דלא חשיבי, ולא 'בורא פרי הגפן'
 12 בשמין יין, **ואחריה אמיים** - אשמרין ין קאי.
 13 רמנא תלתא - כסות מים, ואייתו נמי תלתא
 14 לא, רותא, אף על פי שלש בו עסע, **וי** - דבולי
 15 לעלמא לאו פליגי ויל פישו כל, כלומר, אבל
 16 אחריים מווד דאינו ין חשוב לברך עליו 'בורא
 17 פרי הגפן', דאף על גב דאשתכן פלונתא
 18 בשליה 'רכל שותתין' (תולין ב, ד) בן רבי
 19 יהודה רבנא בנחמנא תנן משום בנדה ומנא
 20 הל - הני מילי גבי מעשה, ומשום חומרא
 21 דמעשה, דאפילו רבי יהודה מווד דאין שמירשין
 22 ממנו על יני מגור, אבל לגבי ברכת דאין שדיא
 23 השבוה - לא יברך אלא 'שחכלי', שחרי על
 24 כולן אבן אמר 'שהכל נהיה דברורי יצא. והלכך
 25 לכתלתה שפיר דמי. תלתא עול - בנים, ואותן
 26 תלתא נפקי, ופלגא - חמרא. כשיתא פלגי -
 27 דמיא, לאו כלום הוא. ואחריה סברי תלתא -
 28 מיס עלו, ותר פולגא מיס נפקי, דאין דרך לזאת כל הנכנס. אלא מן המים נשאר,
 29 והוציא דהין, דפירא קפי למעיל, פש לחו - אין חס טעם של ין בתיירי ופולגא של מים,
 30 וכל שכן דתלתא - ופירא מעילא דהין, מדליכא על חד תלתא מיא, אבל לעיל, דרמנא
 31 תלתא ואפקית חמרא - אין לומר שען המים נשארין, דהין יצא, דאין גרילא דלברי, הילאל
 32 ולא מצא יוצר מניד ברות בן יצא, ואי ינגי, נפתי - פלגא הוא דחייך, וחד פלגא
 33 בתחשבה פלגי מיא - לאו כלום הוא. וביתר כפידי פירוטי מי פליגי בו' - אבל לא פריך,
 34 ובכדי מרתו לא פליגי בתמיה, כדפרישית טעמא, דהדי דגבי מעשר פליגי משום חומרא
 35 דמעשר - גבי ברכת היין מווד ליה רבי יהודה לחבנן דמרבך 'שחכלי'.
 36 המומך
 37

לא לטעימיה שפיר, כיון דארמיין בתוך שלש. ובכאן ואלו יך ברשות לוקח ואפילו לא נתן מעות
 2 חיוב למה, ומיהו, ריבא דהיבא ולא טעימיה בשעת לקוחה ודא - תרמיא מחבירו עליו
 3 דריאה, דספיקא הוא. הוא דתנן (בבא בתרא צו, ב) ה'מוכר ין לחבירו והחמיץ אינו חיוב
 4 באחריותו - ומייך לאחר שלשה, אי נמי בקנניקס דלוקח כרבי יוסי בר חנינא דלקמן, כן
 5 פירש הקונטרס - עיריך לומר דמיידי רבי חזקיה ודיעבד
 6 שהקנניקס דמוכר הוא טוב, לאו - אמאי יביע
 7 באחריותו? לימנא הילת המוכר? וכן היה טוב,
 8 הקנניקס גרם לו חן שלשה להחליקין, לאו איבעי
 9 לשלתיי אלא לשנתו לא לחריקין בבלי אחר, אבל
 10 שהוא אומרו לו כשחשו בקנניקס דלוקח, אבל
 11 הדווק לומר דמיידי כגון שמוכר שמרו בהו הקנניק
 12 זמן גדול, ואם הקנניקס גרם - כבר היה מתמחין
 13 מוקדם, ויתר מלשיקס לומר דהוא תוך שלשה
 14 ואפילו בקנניק דלוקח, דאין קנן גורם להחמיץ
 15 תוך שלשה, אלא יודאי לא טעימיה שפיר, וחתם
 16 - לאורו כדלשה, ואפילו ליה למקפח.
 17 **ושמואל** אמר חמרא אבתפיה דגברא שוואר
 18 - פירש רבנו שמואל: דתרמא -
 19 מוליה דגברא גרים, ודכיכא ליה כרבי חיאי בר
 20 יוסף דלקמן, ולכך אינו בירשות מוכר, ואין רגתא
 21 חזא: דהוה ליה למיקטש האי לישינא דלקמן,
 22 דתרמא מוליה דגברא גרים, ועד, כי אמר לקמן:
 23 ופלגנא דמרי דחיי בר יוסף - הוה ליה למיח.
 24 ופליגנא פלוגא שמואל, ועד: דאין סברא שירומ מוליה
 25 דגברא שמוד לחמיץ תוך שלשה, דלעולם אף
 26 היין מתמחין אלא לאחר שלשה, ועד הקשה רבינו,
 27 יתכן: דרבי יוחנן פליגא לעיל שלשה מיס
 28 הראשונים היין אי, ודלמא מוליה דגברא גרים
 29 ודתרמא מרדו ותרמא לפרש לרבינו תם: תרמא
 30 אבתפיה דגברא שוואר - כלומר, יין כיון שנשאו בחתפס נתקלקל על ידי שנענע ומידר
 31 לחמיץ, ואם תאמר ורבי יוסי בר חנינא דאמר לקמן בבקנניקס דמוכר מצוי אמור ליה 'הא
 32 תמרך הוא קנניק', והיכי מצוי אמור ליה הכי ולמנא נתקלקל על ידי שנענע, למה? ישלם
 33 המוכר ויש לומר: דהכא נוקי ליה דיברא ליה למקפח, רבין דאמר ליה חבי - כי לא
 34 לתחמיץ אפילו בשמענעו, ואפילו אחר שלשה, אי נמי, כי לומר: לקמן, כיון שזאת אחר
 35 שלשה - יותר יש לנו לתלות שנחתמך בדרכו, ממה שהדענעו גרם, אבל תוך שלשה - יש
 36 לנו לומר שהדענעו גרם, מדמינא ליה לא טעימיה שפיר, אבל קנת קשה: אמאי לא היו
 37 ברשות מוכר? דהא אביערא דרבין ורבנא מנייה, דהוציא משם ודלטלוו ללפירוש רבינו
 38 שמואל קשה, ונפולא קשה ענב עובדא כותיה רבא, ויהי לא קאמר שמואל לאו ין ומוליה
 39 דגברא גרם, ולא שייך אלא כיון, כדכתיב 'היין בוגר' וגו' **אהר**, שכר תמרים מן מנכר שחכל -
 40 דאמר ברביעך מברכי' (ברכות לא, א) אמר מן בר דב אשתי: דאין דומיא דמורכי מברכי עליו
 41 גיזלות דהיינו דוקא תמך דלא בנימיא, אבל זייב מן משרי - מברכי עליו 'יזרא פרי העיץ', דהא קאמר מן בר דב
 42 הוחיטם ועביבם היו יזעה בעלמא, אי אילא דמפיק ב'העור והרטיב' (תולין קב, ב) שסופת את הארבעים על הוצאת מן, ועד, דמייתי עלה ברייתא דתרומה, דקאמר: במאי - כי היא תנא, דתניא:
 43 דשכר תמרים, ויין תפוחים - חב, עור תומש, דברי רבי אליעזר, ורבי יהושע פורט, וטעמא יש לומר - דלא איתמר עלילואי בשענשה עושין, **אהר** שפיר שוריה - אלא אישתמי
 44 לעילואי, דהיינו ליה עליוא אחריניא חב, ועד: דמי עירי דשערי עיקר, דלמא מיא עיקר: **אין** המוכר באחרים - אומר רבינו תם: דאונין תוך עושין מן החרצנים, אבל כיון לא טעם יין
 45 כיון ליה רמנא לתיא אחת ארבעה - מברכי עליו 'שהכל', וליכנא דבעי דפרעני עירק משל שטרים, ולא אמר ברשא 'אלא עובדך' (פסחים מג, ב) ותמוך לאו בר עשירי הוא הנתן:
 46 הממנו ונתן מים בנדה ומנא עליו בדי מרתו - פטור, ורבי יהודה מחייב משני: הא בדרוקי, הא בפרעני, פירושה: הייא דפרעני גרוע מדרוקי, דהיינו על שמוריה הוא חשוב ובר עשירי
 47 הוא, דאין לפרש איכפא, דפרעני שוביב, והייא דתוממנא איירי בפרעני - דאם נמי פריך לקמן: וביחור מניד מרתו מן פליגי: הנתן: הממנו ומנא קושיא: שאני תמוך דפרעני חשיב
 48 אלא דאי - של מירוס חייב יזעה, ואם כיון שיש מנכבים עליו - 'שהכל' כיון רבנא - דאין רמנא חשבתא לאיתייא ארבע, כל כשן דפרעני, **אהר** דלא דאי על חד תלת מנא לא תרמא לאו, והכי
 49 אמר ברשא 'חומצתא יין' (בבא בתרא ע"ג, א) כוס של ברהה עירי שיהא בו רובע רביעה, דהיינו משומנו דפרעני דעיימו על רביעה, וקשה: דאמר ברשא: הייא דרבי' מנתוה' (מנחות לא, ב) יחס תמוך
 50 שאם יש עם עשירם ושלשה כננד סתודרי קטנא - ויצא, ואם לאו - אינו יצא אתר חחד מן שדערך לצנא, כשנעמ 'דמינא' ריש, דהיינו דנין חליקס מים ואחר, ויהא אמר דהיי שלשה
 51 חליקס מים ואומר רביה: יצחק, דדתם מרמא סתודרין למזו דין השורוני, דמי ליה בשני חליקס מים, כדאמר ב'המוצאי יין' (שבת ע"ג, א) שאני יין השורוני דרפי, ובשאר יינות לא מצי כלמור,
 52 דרבינו סתודרין לא חזו לוינא (ובקנניקס) דנפקא לן חמרא דבעי שערים ושלשתא, ורבינו מנחם פירש דריש: 'אל יחס תמוך' - מ'ד' מ'ג' סתודרי' ורבינו יצחק לא חסר תמוך
 53 משבעים ואחד סתודרין תמושים, אבל ארבעים ותשעה יחסור, וישארו עשירים וטנים, ואין ביד תך שקול - מ'ס'סין עלקין עוד אחרי, הדי עשירים ושלשה, ומיהו, בירושלמי ובפספיקא דריש
 54 כל הדייא ממוז היין, כי שפירשיש: 'ד'אל יחס תמוך' - דהיינו מוזן ין תרמיא לשלשה חליקס מים, דהיינו ממוז (מלבי) הייא (כ"א) ג'כ"ג ו'ג' על תלת, **ובויתר** מניד מרתו מן פליגי - פירש
 55 רבינו שמואל: 'לא מצי לאשתמי כפידי מרתו מן פליגי:' היא רבי יהודה מחייב דמניי דשערי יודעה אינו אלא חמרא לענין טבל, וקשה מרתו דאין כוסף פרק דחולין (כ"ג, ב)
 56 דתמוך, על שלא תחמיץ - ואל ניקח כספא מעשר, וקשה ב'המוצאי יין' (שבת ע"ג, א) אמר פוסל אי רבי יהודה לא רבנא, דאין תמוך, כי
 57 ומנא קושיא: נגמא לעולם רבי יהודה דמעשר, ואפילו לא תחמיץ - חומרא בעלמא הוא ויש לומר דפשיטא ליה אפילו בלא תחמיץ אינו אלא כי אם מחמיז עליו רבי יהודה לעשר, אם כן
 58 ספיקא הוא אם חשובו יין, ולא היה לו לפסול לא תחמיץ, כמו בספק מים שאונן, וכשה, ויש מפרשיש: דלא פריך 'ובכדי מרתו מן פליגי', דאין זה קושיא כל כן אי חזו רבא ואחריים
 59 רבנן דרבי יהודה, אבל אי יתיר מניד מרתו פטרי - מנא יגיזיהו ליה רבי יהודה ולא רבנן.

בבא בתרא. המוכר פירות – פרק ששי דף צח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 רטו תוספות

מבוסס – שתיקתה בדרך המוקדמת. וְעַתָּה – אבל לא מן העצרת ואילך, שחום
 תקופת המזון מקלקל אפילו מן מבוסס. וַיֵּשֶׁן – ואם מוכר לו יין יושן – וְיָתוּ לוֹ מַשֵּׁל
 אשתקד, שנה המוקדמת לזו שאנו עומדים בה. מַשֵּׁל שֵׁשׁ שָׁנִים – משנה הקודם
 אשתקד, היינו שלושה שנים עם שנה שאנו עומדים בה. **גְּמָרָא** לא שנו – דאינו

מבוסס עד עצרת – קשה לרבינו שמשון בן אברהם: היא בקנקנים דלוקה ביהוה
 מתניתין, ולימא ליה: קנקנן גרים, ולרב חיילא בר יוסף – לימא ליה: לוקה גרם
 ויש לומר: הדיא, אם נמנא חומץ – מצי אמר ליה הכי, אבל הבא לא איידי בהכי, אלא
 אשמעיתן דריצין ליתין לו יין הירא לתקיים עד העצרת.

האי מאי הוה חביתא דהמרא אדעתא
 לטבייה – פירש (רש"י) וצריך לזווח:
 רשעים? אדאן התנוני אלא שלילי בעלמא. ואן
 גרם לרבינו יצחק, דאם בן אה היה ליה למוכר
 זבין, ונתת דאם בן – מנפח מילתא גמורא לא
 שמעינן שום חידוש, דהא דקאמר "לא אמרך" –
 אן נראה שיהא זה מרבייר רבא, אלא גמרא
 דקאמר ליה. ונראה לו לפרש: מיירי רובין מוכר
 גמור, אדעתא דהכי זבנה – שימכרנו ביהוה
 דמי לאמור ליה למקפה – דבעי שתקיים כד
 מקפה. ליהיב – בעינא שתקיים כד בימייה.
 ומיהו, דלא לישנא דאמר בסמוך מעטבא
 דקביל המרא מחביריה אדעתא דנמטא
 אפרותא דזול שפט, ולא לא, כרב חיילא בר יוסף
 השתא, דהם דלא זבנה לגמרי – מצי אמר ליה
 מולך לא, כל שכן הבא דהדי מוכר גמור ויש לומר:
 הדיא לישנא מוקף הך מילתיה דרבא בידוע
 שינו ממניין. ודאפיילו הכי – דקא אדעתא
 דסבייה, הא לא הדיב – מצי אמר ליה לא איבע
 ליה לשהויי.

רבי
מבוסס אני מוכר לך – חייב להעמיד לו עד העצרת,
וישן – משל אשתקד, ו**ויאישן** – משל שש
 שנים. **גמרא אמר רבי יוסף ברבי הנינא: לא שנו**
אלא בקנקנים דלוקה, אבל בקנקנים דמוכר – אמר
ליה: הא חמירך והא קנקנה – ובי קנקנין דמוכר
מאי הוי? לימא ליה: לא איבעי לך לשהויי – לא
צריכא, דאימר ליה למקפה – ונאיא דהחיקה דרבי
יוסי ברבי הנינא לאוקמא למתניתין בקנקנין דלוקה
ודאימר ליה למקפה? לוקמא בקנקנין דמוכר ודלא
אמר ליה למקפה אמר רבא: מתניתין קשיתיה, דקתני:
אם ידוע שישנו מחמוין – הרי זה מקח מעות; אפוא?
לימא ליה: לא איבעי לך לשהויי אלא לשמע מיניה
דאימר ליה למקפה, שמע מיניה. ופלגיא דרב מיניה
בר יוסף, דאימר רב חיילא בר יוסף: חמרא –
מולא דמריה גרים, שאמור "ואף פי הנין בגד
גבר היר" וגו' אמר רב מרי: האי מאן דהירי
אפילו איניש ביתיה לא מקיפל, שאמור "גבר הירי ולא יגוה"
חכם – אין מכניסין אותו במתניתין של תהודש ברוך הוא: כתיב הקא "לא יגוה", וכתוב
החם "אל גוה קהשך". אמר רבא: האי מאן דבנין ליה חביתא דחמרא לחתויה אדעתא
לסבייה, וחקרף אפליגא או אתילתא – דינא הוא דמקבל לה מיניה. ולא אמרן אלא דלא
שני בקרוא, אבל שני בקרוא – לא. ולא אמרן אלא דלא קמא יומא דלוקה, אבל קמא
יומא דלוקה – לא. ואמר רבא: האי מאן דקביל חמרא אדעתא דמכמיש ליה לקרוא, דזול
שקמא, ודאמיש, דהם לו – דינא רבא: חמרא דלוקה ליה. חתויה ליה: הוה חתא, מאי אמר ליה רב
הלל לרב אשי, כי הוהאן בי רב קהנא אמר לן: חתא לא. ודלא קרבי יוסף ברבי הנינא. ואפאי
דאמרי: אפילו חתא נמי מקבל, כמאן? קרבי יוסף ברבי הנינא. "אשן – משל אשתקד" בו.
 האנא:

ידוע היה רגל לחומץ כל שנה. ופליגא – הוא רבי יוסי ברבי תנאי, דמוקף לה בקנקנים דלוקה ולא דמוכר, משום דבעי אמר ליה את חמירך ואת דלוקה. דרב חיילא בר יוסף –
 אידהו מוקף לה בעל בקנקנים דמוכר. אף על גב דאמר ליה למקפה. כדמוכח ספא – אפילו הכי מוכר פטור. אלא מצי אמר ליה את חמירך ואת קנקנך, דרבא קמיה מוכר גמור,
 אלא מולא דלוקה, שדוא בעליו של יין גרים. שנתאר ופא בי חזין בוגד – בארם, למח – משום דגבר הירי וגו'. גאווה של ארם, שמניס דעתו דברב שאן בו – גורם שהדין בוגד
 בו, וסדורין שדאן יין ומנצא חומץ, מרד כנגד מדה. ומיהו ספא. אלא מוכר ליה למקפה, ולא מצי אמר ליה לא איבעי לך לשהויי, ולא מצי למימר ליה מולך רב, מאחר שהדבר
 ידוע שינו מתניתין – הלכה היא מוכר. איניש ביתיה – אשהו. לא מקיפל – שמחה אותו. כל המתנאה בביתיה של לשהויי הכמים – דעביד כדאמרין בחוקת הבתים" (בבא
 בתרא זו ג' א' טלית של הלכך דמוכר כיעד – כל שאן לוקח נראה מתחיתו טפה. ונעניתו ויחירתא. ונסות וזאי למי שאינו תלמיד חכם. וכן: מאן דבנין ליה חביתא
 דחמרא לתנוני וכו' – מוסר חבית שלו לתנוני כדי למכור את חזין בתנוהו, וישתכר התנוני קצה. ובעל הבית לא יקבל משותיו אלא לאדרי שיקבל התנוני מן הלוקחין. והמרא
 בשרווא מריה קאי, וכן התנוני אלא שילי בעלמא ליעול שכר בורחיה. הלכך, אם התמיץ אפלא לא אתילתא דזול קודם ששכר כולו. דינא הוא דסיפק – בעל הבית. כל
 הדפסא, ובגן של פלתי דהיינו עמדי בשלחונה. מדי בשלחונה. ואילך רוקח בי חזין בוגד ליה למימר בני התנוני – דהא אין לו חלק בו, וגם לא החקק שלו הוא. ואבתי
 בשרווא מריה קמא איתיה. ולא אמרן – דהיינו בעל הבית. אלא שני – רוקח בבורא. לעשות לבק אתר חביתא. אבל שני – איבתי למימר דהיינו גרים. אלא: מאי דשקא
 ומוקף לתנוני מתניתוה. האי מאן דקביל חמרא מחביריה – למחצית שכר. והאוקמתי דמוכר, והוא יקבלו כדמום בשער של בעישי בעיה הואת. הירחייו חילוקו. לכל מקבלי
 ומחציתו ושכר דהוה נפקך, קרובים לשכר קרובים להפסד, הדי הוא באחריות שניהו להפסד כמו לשכר, כדאמרן (בבא מציעא קד, ב' הך) עסיקא פטורא מלוח ופלא
 פשקו, ואלו חוקרי או דהול או גבגו או נאבד – לשניהם נאבד דהויל. אבל אמר לו בעל חזין למקבל, אפלו אם אוקר לא וזאי חלק רשות למכר במכא, אלא לו לאומייה למלכת
 אחריה. אפרותא דזול שפט, שבאותו מקום היו מוכרים יין ביוקר. וקודם שהגיע לשם לו חזין בכל המקומות, ופחת מכדי דמיס שקיבלו. דינא הוא דמקבל – בעל חזין את כל
 הויל. ויבין דאפילו אם חוקר מיד לא היה לו רשות למכור עד שגמיע לפרותא דזול שפט – לעבן וזלא נמי בשרווא ובעל חזין קאי. ומיהו, לגבי עניבה אבידה – בשרוותה
 דמקבל נמי קאי. וכן אם נשתינו חומץ, כדלמקמי, שחרי באחריותו הוא. וקרנא נביה יאף בי חזין בוגד. דמולא דתרייחו גרים, שבאחריות שנינו הוא עמד, ושנינו בעליו של יין.
 ופשע ולי אפשיה ליה, וכן הוא – מדיקמי, שחרי באחריותו להם, מאי מן מקבל בעל חזין כל החוסד? דהא אפילו בני מזריח גמורא, אבל שני, אלא לו לאומייה למלכת
 אחריה, קנקנך, דלא מצי אמר ליה מוכר. לא מצי אמר ליה מוכר. לא מצי אמר ליה מוכר. וכל שכן רבא, דלא מוכר לגמרי. וגם אמר ליה: ולי אגמיה אפרותא דזול שפט, שעה
 לשהויה – דבעי אמר ליה למקבל. לא את חמירך ואת קנקנך, כרבי יוסף ברבי תנאי. או לדמא לא מקבל כל החפסא אלא פלגא, דמצי אמר ליה: מולך נמי גרים, שבאחריות שנינו
 עמד, ורזין בוגד קרנא ביה רבא רחיב ביה יוסק. חילא לא – כדמורה. לא מקביל בעל חזין כל החפסא. אף על גב דכמאן דאמר ליה למקפה מתי, ואיבעי לשהויי – שנינו מומל
 שני הבעלים גורם. ודלא כרבי יוסף ברבי תנאי – דמוקף למתניתין בקנקנים דלוקה, אבל בקנקנים דמוכר – סבירא ליה דאמר ליה לוקה: את חמירך ואת קנקנך, היכא דאמר ליה
 למקפה. והבא נמי, כיון דאמר ליה: ולי אגמיה בו – הרי צוה לו לשהויה. ונראה בעיני דלית הלכתא כרבי יוסף ברבי תנאי אלא כרב חיילא בר יוסף, דמולא דגברא גרים, אלא
 אם בן ידוע שינו ממניין, ודאמר ליה למקפה. דהא שמואל קאי כותיה. ואמרן לעיל: עבר בר יוסף עובדא כהמרא כותיה דשמואל.

רבי ישמעאל אומר רפת כל בית הוא כו' - רמז דבי הכי הדבא גבי תנאי בנין אין חשוב
 בית אלא אם כן יש לו של שש משונה - הכי בני לעונק הילוקא אחים או שותפין. דהא
 דאמרת: אי איבא ארבע אמות לה וארבע אמות לה ולחלקין - כן מוקמינן בפרק קמא דסוכה
 (ג. א.) בתרא והמתחלקת לפי פתחה.

כחשיב משפת כרובים ולמעלה - בפירוש

מקרא ושפי רש"י והקנה דעליה היכל

היתה גבדה מעל קרשי הקדשים עשר אמות.

ולא עיין כאן.

מתקף

תנא: ומיישן והולץ עד התנן. **משנה המוכר מקום**
לחבירו, וכן המקבל מקום מחבירו לעשות לו בית
התנות לבנו ובית אלמנות לבתו - בונה ארבע
אמות על שש, דברי רבי עקיבא; רבי ישמעאל

אומר: רפת בקר היא זו. הרוצה לעשות רפת בקר - בונה ארבע אמות על שש, בית קמין -
 שש על שמונה, גזול - שמונה על עשר, טרקלין - עשר על עשר. רמזו פהצי ארבו וכחצי
 רחבו; ראה לרבי, רבן שמעון בן גמליאל אומר: ככינון הויכל, גמרא למה לו למיתנא
 בית התנות לבנו ובית אלמנות לבתו? ליתני: בית התנות לבנו ולבתו, ובית אלמנות לבנו
 לבתו - מילתא אנב אורחיה קא משמע לך, הלא דרפא דתתנא למידר בי חמיה; פדכתיב
 בפרק כ"ו סו'א: וכל שקלתי בפרק מאוננים, וכל מצאתי קל מסופיין - וקל מסופיין - חתן
 הדרי בבית חמיו, וכל שחתן - שבע מכניס אורח, וקל מאורח - משויב דבר בפרס ישמעע
 שפאמי: 'משויב דבר בפרס שבע אמות אולת היא לו וכלפאר', רבי ישמעאל אומר: רפת בקר
 היא זו. הרוצה לעשות' כו'. רפת בקר מאן קתני לה? איפא דאמר: רבי ישמעאל קתני לה.
 ואיפא דאמר: רבי עקיבא קתני לה. איפא דאמר רבי עקיבא קתני לה, והכי קאמר: אף על
 פי שרפת בקר היא, פעמים שאדם עושה דירתו בפרפת בקר, ואיפא דאמר רבי ישמעאל
 קתני לה, והכי קאמר: שהרוצה לעשות רפת בקר, עושה ארבע אמות על שש. 'טרקלין
 עשר על עשר', מאי טרקלין? קובתא בי וורדי. תנאי: וקנתיה - שתים עשרה על שתים
 עשרה. מאי קנתיה? תרביץ אפגני. 'רמזו פהצי ארבו וכחצי רחבו; ראה לרבי, רבן שמעון
 בן גמליאל אומר: ככינון הויכל'. 'ראה לרבי' מנא קתני לה? איפא דאמר: רבן שמעון
 בן גמליאל קתני לה, והכי קאמר: ראה לרבי מנא? אמר רבן שמעון בן גמליאל: הכול
 בבני היכל. ואיפא דאמר: תנא קאמא קתני לה, ורבן שמעון בן גמליאל אתמורה בן מתתיהו
 קתני לה, וקל לתנא קאמר: רמזו כקדוהוין: ולימא: רמזו פרחבו - ואיבעית אפגני: היכל
 עקברי, תנאי, אחרים ואמרו: רמזו כקדוהוין: ולימא: רמזו פרחבו - ואיבעית אפגני: ביהא
 מטיילא רוחא, ואיבעית אימא: משום שאדם רוצה ליה בנין כווי. רבי תינא נפק לקיימת, רמו ליה
 קראי אהדרי, פתיב: 'ותפית אשר בנה המולך שלמה לה' ששים אמה ארבו ועשרים רחבו
 ושלישים אמה קומתו', וכתיב: 'ולפני הידבר עשרים אמה ארך ועשרים אמה רחב ועשרים
 אמה קומתו' אמר להו: פי קא חשיב - משפת כרובים ולמעלה. - מאי קא משמעון לך?
 הא

תנא - והכא דאמר ליה מישן - דרשינן שיהא של שש, שיהא של שש, ומה שיתקיים
 ויתקיים עד גמר שנה שלשית זו, וצריך עד החג עד בעליו. שם אלא תורת מישן
 להחתיים שלש שנים שלמות, ואם חזרין קודם חגו - חרי הוא באחריתו של מוכר.
משנה לעשות לו בית התנות לבנו - כדמפרש לקמיה: בית התנות לבנו שלקח אשת,
 ודך האב לעשות ולבנו יצא יקע סמוך לביתו,
 ארץ דרך החתן לזרע אצל משהו משום חשד
 חמותו, כדמפרש בגמרא, והלכך נקט בית
 התנות לבנו. אבל אין ריגול לעשות בית ארמולות
 לבנו, שהרי עד עתה לא היה רצו אצל חמו
 אלא אצל אביו, משום חשדו. בית ארמולות
 לבנו - שמת בעלה, וחזרת אלת בית אביה
 כבעורה. שעב עכשו כשהיתה נשואה לא
 היתה דרה אצל אב משום בעלה, חתנו
 שהחתן אינו רצו אצל חמו. והלכך נקט בית
 ארמולות לבתו, ולא בית התנות לבתו, והכי
 מפרשין בגמרא. דתם בקר היא זו - וצריך
 לעשות בית גדול יותר, ומיהו, לא חיש לפרש
 שיערו. והרוצה לעשות כו' - בגמרא מפרש כי
 קאמר להו, שאי רבי ישמעאל או רבי עקיבא, בית
 קמין של על שש - שמונה - הרוצה לבנות בית קמין
 לחבירו לכל הפחות, וכגון דאמר ליה 'עשה לי
 בית' תנאי, וידו הנובה על העליונה לעשות לו
 פחות שבבתי. והואיל לא פירש כמה - יעשו
 קטן לכל הפחות, של על שש משונה. וביקן רלא
 אמר ליה 'בית התנות' אלא 'בית' תנאי -
 לעצמו כבעי לה. וצריך להיות גדול מבית
 התנות, והוא הדין למכור מקום לחבירו לעשות
 לו בית, וצריך ליתן לו קרקע שש על שמונה.
 גדול משהו על עשר - וכגון שפרש לו: עשה
 לי בית גדול. טרקלין - למושב שרים עשו, ולא
 לתשמיש, הלכך מרובע בעינן. רמזו כחצי
 ארבו כו' - אכולדה קאי, והינה בית התנות
 שהוא ארבו ארבע על שש - רבית חמש
 היינו חצי ארבו וחצי רחבו, ובית קמין
 שבע וחצי בית גדול, ועשר מטרקלין. ככינון
 הויכל - ההיכל על פני הדוכר היה ארבו
 ארבעים וחמיו עשרים ורמזו שלשים. והיינו
 חצי ארבו וחצי רחבו. **גמרא** רבי ירמיהו:
 ליתני בית התנות לבנו ולבתו ובית ארמולות
 לבנו ולבתו מילתא אנב אורחיה קא משמע לך

— מולא תנא בית ארמולות לבנו, ולא תנא נמי בית התנות לבתו - משנתן יש ללמד דלאו דרכא דחתנא כו'. וכבר פירשתי לה במתניתין. כו' הני - כו'. כדאמרין בפסחים
 (ק"ג, א.) ודי הידי באשחר מחתה הראשון. אמרי לה משום חשו, ואמרי לה משום ממון, ואיתא להא ואיתא לתא. ואיתא להא ואיתא לתא. אלא משום התנאים, אלא משום הראשון עריך
 לזוהר חמו יותר. קל מסופין לו. דאקא, אלא דבר גרוע, ולחכי נקט סוכין ולא נזתה, דפסולת הוא. אורח מכניס אורח - ר"ל אם מנתנו לו בעל הבית. הרוצה לעשות
 רפת כו' - כו' משא קתני לה. שהרוצה לעשות כו' - בפירוש דלבריו הוא אמר, דקאמר רפת בקר היא זו, שחרי הרוצה לעשות לו, אבל לרבי עקיבא רפת בקר אינו גדול כל
 כך. ובמתני מילני רבי ישמעאל רבי עקיבא, מילני בית התנות ולפני רפת בקר. ושעוריה דרבי עקיבא מפרש בית התנות אלא רפת בקר, דרבי ישמעאל מפרש רפת בקר
 ולא בבית התנות. איבא דאמרי רבי עקיבא קאמר ליה וחיב קאמר ליה - לרבי ישמעאל: דקאמרת רפת בקר היא זו - אין הכי נמי, והיא בית התנות ורפת בקר שיתן שוה. דאף
 על פי שהרוצה לעשות רפת בקר ששה ארבע על שש, פעמים שאדם עשה דירתו בבית התנות ארבע אמות על שש, כרפת בקר. קובתא - כעין קובת של זנות. וראה לי ענישה
 הלזות, כעין קובת. כו' וירדי - ונתניש שם וורדין לנו להסתכל בוק. קתיר - אם התנה לעשות לחבירו קתיר. תרביץ אפגני - חצר גדול עשויין שרים בצד אפגני שלהם. ועל שם
 שמרביצין אותו חמיו גמיו, להשכיב האבק, פליגי בית התנות ולפני רפת בקר. ראה לרבי שאן קתני לה - ודאילו הוה חתן במתניתין. ר"ל שישנן בן גמליאל אמר ראה לרבי בבני היכל - והה
 פשיטא דרבן שמעון בן גמליאל קתני לה. אבל השתא, דמיתני מקמי מילתיה דרבן שמעון בן גמליאל, הלכך מספקא לן אי רבן שמעון בן גמליאל קאמר לה הואיל ומסיים אותו
 דהבית, או תנא קאמר לה להחזו חצי דבר, ואתא רבן שמעון בן גמליאל לאיפלוגי, מדקאמר 'ככינון הויכל', ולא קאמר 'מכינון הויכל'. איבא דאמר רבן שמעון בן גמליאל
 קתני לה וחיב קאמר ראה לרבי נמי - פירש רבן שמעון בן גמליאל. הכול בבני היכל. תנא קאמא קתני לה, והכי קאמר תנא קמא: רמזו רחביה שש דוכרי, ורפח רבן שמעון בן גמליאל,
 והפסיק את דבריו, ואמרי חזקיהו בבני היכל אתה רוצה לעשות אשה בניתי בניתי בניתי, איהו כן להחזותין קתני. ויכין וברובל רחמיא ארבו חמיו ארבו חמיו ארבו חמיו בניתי ולא
 חשיבי - אין צריך להתיבה כל כך. כפלא קרויחי - כאורך קרויחי שחן נתנין ברחבו של בית. הכי רבי ירמיהו: ולימא חמיו כרובו - היינו חך. מטיילא רוח - שבתים של תמות
 אנביה דיו, והחומה מלמטה היא רחבה, והולכת ומוקצרת החומה למעלה, כדי שיתקיים הרבה. כו' ניו - החלזות, מקום כניסת הקורות חלזות החומה. רפה - רפה - שם העיריות
 קראי אהדרי. כתיב משפת אמה ארבו - מן המורח למערב, משפת היכל עד כותל מערבי של בית קרשי הקדשים. והיינו ארבעים אמה דארך היכל, ועשרים אמה רבתי קרשי
 הקדשים, ושלישים אמה קומתו. נמצא שגם בית קרשי הקדשים רמזו שלשים אמה. וכתב - בפסוק אחר: 'ועשרים אמה קומתו', דכתיב 'ולפני הדבר עשרים' כלומר לפנים ממחצית
 בית קרשי הקדשים. והיא אמה חסוקין שקרורה ריבוי, שהרובים של שש אמות ארך מן המורח למערב, ועשרים אמה רוחב מן המורח לדרום, ועשרים אמה קומתו. כו' קחשיב - עשרים קומת
 בית קרשי הקדשים - משפת כרובים ולמעלה קומתו, שיתקיים אמה ארך מן המורח למערב, וישתה אמה רוחב מן המורח לדרום, וישתה אמה רוחב מן המורח לדרום, וישתה אמה רוחב
 בחדיה מלמכים. וכפינן דמשפת קרשי קמיר, קלל האתא נונע בקי צפתה נונע חמיו נונע בקי דרומי, נמצא רחמיא חרובים ולמעלה ארבע אמות עד הגג, ואותן של משח על

גבי הכפרת היו. ומאי קא משמע לך - למה לי דקחשיב קרא כו' היא נונא משפת כרובים ולמעלה לוימא: שלשים אמה קומתו

ומשני:

בבא בתרא. המוכר פירות – פרק ששי דף צט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
רש"י תוספות

ושמעי: האי קא משמע לך למעלה – דהיינו עשר אמות שהכרובים הארוך ועומדים בהן – כמו העשרים שלמעלה; מה העשרים כולן חלל ואין בהן דבר, רק גם העשר. וגוף הכרובים בנם היו עומדין; כולקמן, ומוקם ארון מען המדה אלא בנס היה עומד. ובנפי הכרובים שתי באיה, לא יחייצ. דאז העשרים דידוה ולמעלה דידוה ימולין למדוד עשרים ריקות, מכותל צפוני לכותל דרומי. והכי משמע קרא 'ועשרים אמה קומתו', כלומר, כל השלישים אמות קומה אינן חשובים אלא כעשרים דמשפת כרובים ולמעלה; שהם פנין מכולם. העשר אמות העשרים. ארון קשקשה משת – כשנתון בבית קדש הקדשים עשהה שלמה, שהוא עשרים על עשרים – יש לו עשר אמות ריח לכל רוח ורח, לימניו ולשמאלו, דרי עשרים בלא ארון. ולפינו עשרים עד

מתקופה לה אביי דלמא בולטין בתרגולין – ואם האמה אבתי בנס היו עומדים, דעשרים בעירייה הכי יתיביו וזו למר: מכל מקום פריך אביי, שחוקף לא היה עומד בנס. **דמצדדי** אצודדי – לא היה מצי למימה: כאן בומן שישראל עשין רענו של מקום. דמסתמא העמידום תחלה לפי מה שהיו עושין רענו של מקום. **נותן**

הוא קא משמע לך: למעלה פלמעה, מה למעלה אין משמש פלום, אף למטה אין משמש פלום. **מסייעין ליה לרבי לוי, דאמר רבי לוי, ואיתקמא רבי יוחנן:** דבר זה מסורת פרינו מאבותינו – מקום ארון וכרובים אינו מן המדה. תנא נמי הכי: ארון ששעה משה, יש לו ריח עשר אמות לכל רוח וריח. אמר רבנא אמר שמואל: פרוכים גנם הן עומדין, שצאמר: 'ותמש אמות קנה הכרוב האחת והמש אמות קנה הכרוב השנית עשר אמות האחת הויא הן קיימי פנייה: גנם הן עומדין. מתקוף לה אביי: דלקמא בולטין רב אחא בר יעקב: דלקמא פאלטסאן הווי קיימי מתקוף לה רב הונא פריה דרב הושע: דלקמא ביתא מעילא הווי מתקוף לה רב פפא: דלקמא מיפה הווי פייפי דיידיה; מתקוף לה רב אשי: דלקמא שלחופי הווי משלחפי פיצד הן עומדין? רבי יוחנן ורבי אלעזר; חד אמר: פניהם איש אל אחיו, וחד אמר: פניהם לבית. ולמאן דאמר פניהם איש אל אחיו, הא פתיהם: 'ופניהם לבית' – לא קשיא: פאן בומן שישראל עושין רצונו של מקום, פאן בומן שאין ישראל עושין רצונו של מקום. ולמאן דאמר ופניהם לבית, הא פתיהם: איש אל אחיו' – דמצדדי אצודדי; דתניא, אונקלוס הור אמר: פרוכים 'מעשה צעצועים' הן, ומצודדים פניהם פתלמיד הנפטר מרבו. משנה מי שיש לו בור לפנים מביתו של חברו – נכנס בשעה שדרך בני אדם נכנסין, ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין. ואינו מנינים בהמהו ומושקה מביתו, אלא מכלא ומושקה מבחוץ. וזה עושה לו פותחת וזה עושה לו פותחת. **גמרא** פותחת לחיוב? אמר רבי יוחנן: עושה לו פותחת בעל הבור קעי לאשתמורו מיא דבוריה, אלא בעל הבית קמיא ליה? אמר רבי אלעזר: משום

מקורבים, והתני יוצא מתחת הכנפים, ששני הכנפים יוצאים ממקום אחד באמצע הגב וכן כל הנך קשיות דמקוש הנך אמראי ואולי – אגוף הכרובים קיימי, בר מתוך בתראי דגרט ביה 'דידיה' בהריא, בר פפא ורב אשי: כיפיי דיידיה, ומשלחפי דיידיה. ולמאן זה הווי קיימי – הכרובים, שהאחד עומד מצד הארון וזה סמוך לכותל, והשני עומד מצד הארון מזה משוך רזוק מן הכותל קעת, ומצד האחר בנס חבירו בין הבנה ולכותל, ומצד קעת בנס הכרוב המשוך מן הכותל לפני קעת בנס הכרוב הסמוך לכותל כשיעור עובי רוחב הגופן, ואף על גב דלא הווי בולטין בתרגולין ניתו – אפילו הכי לא תקשי מידי. מתקוף לה רב אחא בר יעקב – נתי נמי דלא בולטין בתרגולין ניתו, וזה בנגד הווי קיימי – אפילו הכי לא תקשי מידי. דלמאן כאלכסאנוז היו עומדים הכרובים – כאלכסאנוז הבית היו עומדים והווי כנגדו זה. דאציב טפי עושין אמה שבעה הכרובים מקצת בנפי של זה. וקצת בנפי של זה. וקצת בנפי של זה. והיינו רזוק מן הכותל. ובנפי הכרוב השני מתחלה שם, ובנפי השני נוגעת סמוך לריבוי כרין צעצעי מרחית, כזה? מתקוף לה רב אחא ביה דרב יוחנן – נתי נמי דזה בנגד הווי קיימי ולא כאלכסאנוז קיימי ואפילו הכי אין קוף עומד בנס, דלמא ביתא מעילא רוח, שהבני חלק ומתקוף למעלה ודרי רוח יתר מעשרים במקום שבושליש הכנפים מן הגופן. וזה הוי קיר כנגד הכרובים מקום גניתין בתלים וחרך בתלים אמה, רחבת הגופן. מיכא חווי ביפיי דיידיה – הכנפים עצמן כפופין הן, כאדם שוכפן מי דעתו, והלך ליכא אלא עשרים אמה מקצה בנס האחד לקצה בנס השני. ולמאן שלחופי הווי משלחפי דיידיה – בנף על בנף, כאדם שחובק את ידיו, כרובים בראשית מוח: 'שכל את ימיו, ומתרגומי בהרנס ארץ ישראל' שלחופיו לידיו', כך פירש רש"י וזכר, ואי משום דרתיב 'מפניהם אל חרך הכרובים בנפי אלא בנף' – היינו נמי כן עומדים על רגליהם ופניהם לבית' לחילול, ואינו באותן של משה, שהן על הכפפות ואילו על הקרקע, ועל שני דווי, ומצופין זה, כרובים במלכים. ובתיב 'ופניהם לבית' – ולא שם כרובים שעל הכפפות ולא שם שני של הקרקע, אריון היו ליעשות בעין אחד. כאן בומן שישראל עושין רצונו של מקום – הם דוחפים פניהם זה לזה, ודגמת חבת זכר ונקבה האותמים זה לזה, סימן שהקדוש ברוך הוא אותם את ישראל, ומתחלה בן גושע, פנים אל פנים, ביום שתשרה שכני בישראל, וישראל יעשו רצונו של מקום, ובשאן עושין – והפנין פניהם לבית על ידי נס. דמצדדי אצודדי – קעת לבית וקעת זה לזה, כאדם שנמרב אל חברו והופך ראשו קעת לצד אחר. והכא ליכא לתרזי בדלעיל; כאן בומן שישראל עושין כו. דכיון דעיקר עשיית כרובין פניהם לבית – לא היה להם לעשותו לסימן שאין עושין רצונו של מקום. קשקשה צעצועים – פסוק הוא בכרובים דבריו הימים, הוא לישן צעצועים (צעצועים) – כלומר תיקוטה. דרומיתין (סוכה ה) ב'א' מאי 'כרוב' – כרביא – יחד, כלומר, בתוקפת הנפטרין מרחותיהם. והיינו דמצדדי אצודדי, דארמן לעיל. **משנה** מי שיש לו בור בו – על ידי חלוקה, או שלקחו מבעל הבית ולקחו מה דרך, בעשר שני אצואן – כיום, שעל גנת כל חלק, ולא שטריתוהו בלילות לעמוד מנטו ולפתוח לו. ופניהם לבית – דרך ביתו של זה, דאין הווי ערוך הבור. הווי עושה לו פותחת – שלא יגוב בעל הבית מני הבור. ובעל הבית עשה לו פותחת אחרת באותו פתח עצמו הפתוח לבור. כד שאל יזבל זה לשאוב מבור בלא בעל הבית, ולא יכא לשלם בביתו של בעל הבית אלא אם כן ישנו לבעל הבית בביתו. ומשום חשד אשתו חקן בן דרומפרש בגמרא. **גמרא** פותחת – עושה בעל הבית, לדיכא?

משום

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58

1 **נותן** לו שתי אמות לתוכה - לפי ספרים דרש"י ואמה', יש לפרש שתי אמות לתוכה -
 2 לשם עד שיבא בעל הבית. אבל משום גניבה, שלא יגובו חפציו של בעל הבית - לא
 3 יחשיבו, שהיו משמרת את הבית. **משנה ב'** - שני אבות או אמה - כדן וירששו או
 4 **ואמה** מכאן ואמה מכאן כו' - אמה לאו היינו נירא. דבנינו משמע ב"המקבל" (בבא
 5 מציעא פ"ב, ה) בדעין ארבע אמות.
 6 ועוד, דהכא קאמר לרבא דאמר נותן וזרעין
 7 דאמר זורעין, והתם פירש הקונטרס דאין זורעין
 8 אתון, אלא נירא היינו יאור, כדפירש הקונטרס
 9 לעיל בפרק קמא (ג, א) וגדול יותר, שכל בני
 10 הדבקה משקין ממנו שדות, והר"ן ארבע אמות.
 11 **שמעו** מינה דלא עביד איניש דינא לנפשיה -
 12 לפי זה בתום נקט במתווכין שהיתה
 13 עוברת דרך הרבים כון שרדה ותן להם כו'.
 14 דאפילו נטלו לו בתום גמ' כיון דלא עביד איניש
 15 דינא לנפשיה.

בגון

1 **משום חשד אשתו** - **משנה ב'** **משנה ב'** **משנה ב'** **משנה ב'** **משנה ב'** **משנה ב'** **משנה ב'** **משנה ב'** **משנה ב'** **משנה ב'**
 2 **מגזיתו של רביו** - נכנס בשעה שדרך בני אדם
 3 **נכנסים**, ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאים, ואינו
 4 **מכניסם לתוכה תגרין**, ולא יכנס מתוךה לתוך שדה
 5 **אחרת**, והחיצוין זורע את הדרך. נתנו לו דרך מן הצד
 6 **מדעת שניהן** - נכנס בשעה שהוא רוצה ויוצא בשעה
 7 **שרוצה**, ומכניס לתוכה תגרין, ולא יכנס מתוךה
 8 **לתוך שדה אחרת**. והוה אינו ראשים לזרעה.
 9 **גמרא אמר רב יהודה אמר שמואל**: "אפה בית
 10 **השלחין אני מוכר קד"** - נותן לו שתי אמות לתוכה, ואמה מכאן ואמה מכאן
 11 **לאנפיה**; "אפה בית הקליון אני מוכר קד" - נותן לו אמה אחת לתוכה, והצי
 12 **אמה מכאן והצי אמה מכאן לאנפיה**. ואותן אנפיים מי זורעם? רב יהודה אמר
 13 **שמואל**: בעל השדה זורעם; רב נחמן אמר שמואל: בעל השדה נוטעם. מאן דאמר
 14 **זורעם - פל שפון נוטעם**; ומאן דאמר נוטעם, אבל זורעם - לא, הלחולי מלחולוי.
 15 **ואמר רב יהודה אמר שמואל**: אמת המים שקלו אנפיה - מתקנה מאותה שדה,
 16 **כדורע שלא פלו אנפיה אלא באותה שדה**. מתקין לה רב פפא, ולמיא ליה: **מיך אשפיה**
 17 **לארעיה אלא אמר רב פפא**: שעל מנת מן קבל עליו בעל השדה. **משנה ב'** **משנה ב'** **משנה ב'** **משנה ב'** **משנה ב'**
 18 **דרך הרבים עוברת לתוך שדה**, נטלה ונתן להם מן הצד - מה שנתן נתן, ושלול
 19 **הגיעו**. **דרך תהוה** - ארבע אמות. **דרך הרבים** - שש עשרה אמה. **דרך המלך** - אין
 20 **לה שיעור**, **דרך הקבר** - אין לה שיעור. **המעמד** - דיני צפורי אמרו: בית ארבעה
 21 **קבין**. **גמרא אמאי שלול לא הגיעו?** לניקוט פירא וליתיב שמעת מינה: לא עביד
 22 **איניש דינא לנפשיה** אפילו במקום פסידא? - אמר רב ובד משמיה דרבא: **גורה שפא**
 23 **יתן לתן דרך עקלתון**. **אמר רב** **המורשיא משמיה דרבא**: **בנותן להם דרך עקלתון**.
 רב

1 **משום חשד אשתו** - אבל השתא, דאינו יכול לשאוב בלא בעל הבית - לא יכנס
 2 לשם עד שיבא בעל הבית. אבל משום גניבה, שלא יגובו חפציו של בעל הבית - לא
 3 יחשיבו, שהיו משמרת את הבית. **משנה ב'** - שני אבות או אמה - כדן וירששו או
 4 **ואמה** מכאן ואמה מכאן כו' - אמה לאו היינו נירא. דבנינו משמע ב"המקבל" (בבא
 5 מציעא פ"ב, ה) בדעין ארבע אמות.
 6 ועוד, דהכא קאמר לרבא דאמר נותן וזרעין
 7 דאמר זורעין, והתם פירש הקונטרס דאין זורעין
 8 אתון, אלא נירא היינו יאור, כדפירש הקונטרס
 9 לעיל בפרק קמא (ג, א) וגדול יותר, שכל בני
 10 הדבקה משקין ממנו שדות, והר"ן ארבע אמות.
 11 **שמעו** מינה דלא עביד איניש דינא לנפשיה -
 12 לפי זה בתום נקט במתווכין שהיתה
 13 עוברת דרך הרבים כון שרדה ותן להם כו'.
 14 דאפילו נטלו לו בתום גמ' כיון דלא עביד איניש
 15 דינא לנפשיה.

16 **השלחין אני מוכר קד"** - נותן לו שתי אמות לתוכה, ואמה מכאן ואמה מכאן
 17 **לאנפיה**; "אפה בית הקליון אני מוכר קד" - נותן לו אמה אחת לתוכה, והצי
 18 **אמה מכאן והצי אמה מכאן לאנפיה**. ואותן אנפיים מי זורעם? רב יהודה אמר
 19 **שמואל**: בעל השדה זורעם; רב נחמן אמר שמואל: בעל השדה נוטעם. מאן דאמר
 20 **זורעם - פל שפון נוטעם**; ומאן דאמר נוטעם, אבל זורעם - לא, הלחולי מלחולוי.
 21 **ואמר רב יהודה אמר שמואל**: אמת המים שקלו אנפיה - מתקנה מאותה שדה,
 22 **כדורע שלא פלו אנפיה אלא באותה שדה**. מתקין לה רב פפא, ולמיא ליה: **מיך אשפיה**
 23 **לארעיה אלא אמר רב פפא**: שעל מנת מן קבל עליו בעל השדה. **משנה ב'** **משנה ב'** **משנה ב'** **משנה ב'** **משנה ב'**
 24 **דרך הרבים עוברת לתוך שדה**, נטלה ונתן להם מן הצד - מה שנתן נתן, ושלול
 25 **הגיעו**. **דרך תהוה** - ארבע אמות. **דרך הרבים** - שש עשרה אמה. **דרך המלך** - אין
 26 **לה שיעור**, **דרך הקבר** - אין לה שיעור. **המעמד** - דיני צפורי אמרו: בית ארבעה
 27 **קבין**. **גמרא אמאי שלול לא הגיעו?** לניקוט פירא וליתיב שמעת מינה: לא עביד
 28 **איניש דינא לנפשיה** אפילו במקום פסידא? - אמר רב ובד משמיה דרבא: **גורה שפא**
 29 **יתן לתן דרך עקלתון**. **אמר רב** **המורשיא משמיה דרבא**: **בנותן להם דרך עקלתון**.
 רב

30 ונתן לו אמה אחת לתוכה לדרחיבין עד אמה. לישנא אחרינא: נתן לו אמה אחת לשפתה, לתוכה של קרקע מוכר, כגון חצי אמה מכאן וחצי אמה מכאן. ועיקר. בעל שדה
 31 זורעם - דרמי למתניתין, אינו שיעור לו ליקח עפר מכאן או יגזרף - לא תפסידו לגמרי כל מלוהו. כל שכן נוטעם - דאינו מקבלת האנפיים, שהרישם מוכרם ונרשם. ואין
 32 שיתקן את שפתה. אלא הורעים משמשים מן בתוך השלטה - ומתחלחין הקרקע למעלה בשפתה. אבל מן האמה לנפיים - הטהמה לה **אלא באותה שדה** חוקה
 33 ששל מעתה של אנפיה לתוך אותה שדה אילך ואילך. **ולמיא ליה** - בעל השדה: מיך אשפלה לארעך. שגבור המים ושטפו אנפיהו. **אלא אמר רב פפא** - תריץ ואימא רבי:
 34 שעל מנת מן כו'. רסחם מוכר אמת המים גמר ומקנה ליה ער שרדה לתקן אנפיה כשיכולו, מנדוכן יביאו לו עפר אם לא מאותה שדה; ואף על פי שנתן לו כבר אמה מכאן ואמה
 35 מכאן לאנפיה, כדאמרן לעיל, כיון דכלו אלו - מתקן ערין מעפר השדה. מיהו, לחכי אתני לו מה שנתון לו מתחלה אמה מכאן ואמה מכאן לאנפיה - דאין לו לבעל השדה
 36 לעשות שם שום תשמיש שיקבלקל האנפיה אלא נטיעה או זריעה, אבל בגין אל כל דבר שמכבדי - אין לו רשות לעשות שם. אבל מן האמה לנפיים - יעשה בתוך שלול מה שירצה.
 37 **משנה ב'**
 38 **מי שהיתה דרך הרבים עוברת בתוך שדהו** - שהחוקק לעבור שם מעולם, או על ידי בעל השדה שנתן להם מתחלה את הדרך. מה שנתן נתן ושלול - שנטל עכשיו,
 39 ונפיק לו שם דרכים. ועטם מפרש בגמרא. **דרך חרוד** - והמבורס לחבירו דרך בתוך שדהו - מן היתן לו ארבע אמות כדכתיב עגלה. **שם עשה אבא** - במסכת
 40 שבת (נעט, א) ודאי יש להם שני דרכים. **אין היתן אלא שיעור** - כדמפורש בגמרא. שהמלך פורץ בתוך שדה גורד מלכותו לעשות לו דרך, ולא ישה שני ושמואל. ובספרי בפרשת
 41 המלך נפקא לו מקראי. ורואה בעיני מדוברת: "לכליתו מלך רבבו מאחור קדושיה: גודלו משל אחיו, כדורשניו נמי (והרבותו ט, א) 'הבנותן גודלן מאחור'. **דרך הקבר** - כשנטיא
 42 המת לקבור. אין לו שיעור - תקנת רבנא היא, משום קרא דשכב, כדאמרין בגמרא. ואמרין בתבונה (ה, א) דרביים ללוותו הרבה בני אדם, שיתווקן מאלו כל הדרך ממאכלו
 43 עד סירבא. ורואה בעיני דהא "אין לו שיעור" דמת. אלא תמיך בדרך המלך, לפרוץ בנינן לתפסיד ממון אחריה, אלא הלחך על בני תבואה, אין יטו שני ושמואל. אין גמ', במוכר
 44 דרך הקבר לחבירו ללכת דרך שדהו מיהו. ובגמטא אין לו שיעור, אלא כל מלוה ממת יעבור שם. ועיקר. **המעמד** - בגמרא מפרש. **דיני צפורי** - לא תפסידו. **בית ארבעה קבין**
 45 - ברבנא. צא ולמד מסאתים בחצר המשכן, דהוי מאה על חמשים. נמצא בית סאה חמשים על חמשים. והסאה ששה קבין, נמצא בית ארבעת קבין - שלש ושלשים אמות ושני
 46 שפחים רוחב. על חמשים אורך. וברבנא - ארבעים אמות וארבעה שפחים ושלש אצבעות ועטם יותר. **גמרא אמאי שלול לא הגיעו** - ששלש אמות ושני
 47 לא רשות לתת לתן דרך מן הצד בעל בתוך; שדיי אין מספדין כלום, ברתה הוה כופין על מרת סדום, והלכך יתא הדרך שלול קבין לו לגמרי, שאם ירצו לעבור בהאי דרך שלשק
 48 לעצמא, הווא אינו יכול להעמיד רבין דבין. **אין קבין פורא** - מקל, או רתח שקורין "פורא". ולתיב בהוואו דרך לחבות את כל מי שירצה לעבור, וליעביד דינא לנפשיה,
 49 מאחר דאית ליה פסידא מנה שנוברין בתוך שדהו והמקטא סבר, כדון רקתה: מה שנתן נתן - ברין עשה מה שעשה. ודרבם קבין לו, והאי רקתה: לא הגיעו - היינו משום
 50 דעלמין בני ערוב הרבים לעבור בכאן והוא לא יוכל למנוע, דלא עביד איניש דינא לנפשיה. **שען מינה דלא עביד כו'** - בתמידי. ואנן קיימא אן בבבא קמא ב"המיתרי' דבול'
 51 גרמלן סביר: עשה אמת איניש דינא לנפשיה במקום אדאיפא נותיה **שמא יתן בו'**, כלומר, לעולם עביד איניש דינא לנפשיה. אבל כיון - מה הדין מן אמריה' דשלו
 52 לא הגיעו. שכך תקנו רבנא דלא ליהוי דידיה. אפילו היכא נתן להם דרך ישר כשלחן. דימנן דאיתו למיתב דרך דרך עקלתון, והם לא יתנו אלא לבם, ודקיריא דשוהפי
 53 לא חמימא אתן קיריא (בבא בתרא כו, ב), וחסו חכמים לתקנתא דרבין טובא. ולקמייה פרוך: אם קב, אמאי מה שנתן נתן? דכיון וכל עשה ולא כלום - מקח עשתה הוא,
 54 והחזירו דרך שלו. **רב משרשיא אמר רבא אמר** - היכא דתן להם דרך ישר - אמרין: שלול הגיעו, ולא ינקוט פורא וליתיב, דלא גורין שנתן אותן להם דרך עקלתון. אבל
 55 רבא בגמא אמר עסקין - שדחבר דתן שנתן להם דרך עקלתון, ולכך לא הגיעו, וגם שם תפסיד. כדמפרש לקמן.

כבא בתרא. המוכר פירות - פרק ששי דף ק עמוד א - מותר מהדרת "אבן ישראל" (שטיינזליץ) רכג
התוספות

1 רב **אשי אמר** - מתניתין בכל דריכס בטעלם מיירי, הן ורשיהן הן עקלתון, ולא משום
2 גזירה, אלא משום ודבולתו והוה עקלתון, דכל דרך שנתנת מצד אחד שלא היה שם דרך
3 תחלה - יש בני אדם שנעשית להם חרוקה הן הראשונה, ויש שנעשית להם קרובה יותר.
4 לדאוקון העומדים בעיר צמוד דרך הראשון - לא נעשית להן עכשיו דרך עקלתון, ואין
5 הדרתו בידו לגולל את הדריכס, ובין כה אשוי לרב
6 וזבי לביט מיירי, אלא הילוך טעמי, כעין
7 'משמעות הירושן איכא בינייהו'. ומקשי
8 לבלולה: כיון דתקנת חכמים הוא, אזי כן הוא
9 דשלו לא הבעה, אם כן למה מה שנתן
10 ליטא להו כן? דמקח טעות הוא שביירו דרך
11 לעצמן - דרך שהא אחר. מה שביירו בירו -
12 אף על פי שלא נטלו רשות מבעל שדה,
13 ובדומה ליה לקמן, ומתבאר: **אמי רביס גולנין**
14 ניתנו - שיהלו קרקע של אחרים, כשאברה להן
15 דרך במחיה, ויהי - ומכל מקום אורחא אתא
16 ליה בניה, ופיה חרב רביס מכל יהודי, והיה
17 שאברה לו דרך בשדה חבירו - לא יבחר
18 מעצמו, אלא או בניה דין, או בישותו של בעל
19 השדה. אבל רביס - כבית דין דמו, וטאן
20 מיניה זמון ליה? לא דינא? וכל שכן
21 מתניתין, דהוא עצמו נתן להם, ומיהו, שלו לא
22 הגיע - דקנסתו, ליה, לפי שנתן להם דרך,
23 עקלתון. ורב הובי - לא כשאברה ליה דרך מיירי
24 רבי אליעזר. **אמי** אמר רב כן בר הווא אמר
25 רב אין הליכא כרבי אליעזר - והלא הדין נעמו
26 שאפילו החכמים החולקין על דאומן ואומרים -
27 תקח לו דרך או יפחא באיה, והא אוקטאנא -
28 בחד דאתי מבח ארבעה, אבל באותה שדה -
29 דברי הכל חיוב בעל השדה ליתן לו דרך ליכנס
30 בה לשדהו. וגבי רביס, וכן הוא שאם ביררו
31 לעצמן - יפה עשו, וקשיא לרב דאמר אין
32 הלכה, אדרב דאוקמה כשאברה. מאן דמתי
33 הא לא פתני - הא רב גידל דמתי משמה
34 דרב כותן שאברה - לא מתי הא דאמר רב,
35 בר כה הווא אמר רב: אין הלכה. הכי גרסינן:
36 ולהבה בר כה הווא מתניתין, **נעמא מאי** - כיון
37 דאמר אין הלכה - לא סבירא ליה לאוקמה
38 סתם מתניתין כרבי אליעזר. שתיחויי בו רביס
39 - ששהוודו ותקנהו להילוך, והבעלים ידעו
40 ושתקו - אסור ללקוח, ודאי לרביס מכל.
41 וכל שכן מתניתין, שנתן להם האוהו דריכס, וירבי
42 הלכך מכל שנתן - נתן, ובגון שהחוייקו, וירבי
43 אליעזר - אליבא דרבה בר כה הווא, דאמר: אין
44 הלכה, ומקיל כל כשלא אבדה להם דרך, וסבר
45 ואפילו רב קאמר רבי אליעזר מה שביירו
46 ביררו, בבירור בעלמא בלא חזקה. **בבאי קונו** לה - וכי בביירו קונו לה? ומשני: ביהילובא,
47 דהאי שביירו הוא הילוך, ובענין זה ביררו אותם שהלכו לשם. קיי שתיחויי - להשוות
48 קרקע לדיחשאי, ואן נעל וגדר ופרי כל של שהוא. והא דאמרין בפרק קמא דבבא קמא (ט,
49 א) אימת הוואי חזקה - מוכי בריש אמצעי - לא כל ביהילוך מיירי, אלא בהגברת הנוצר,
50 ושה הקרקע לתקן את הנער והחוק, והיינו נעל וגדר. **כדי שיחא נח כו'** - והוה להו כוירשין ולא גולגלין, ולא היה רשות לטען לקטור, ולא פתוחן פה (ובלעל) בתוך הדין,
51 ונתן כהילוך - דרך דנאת המעשה קונן אותו, כדאמרין בחזקת רבתיים' (בבא בתרא נג, ב) הציע מציעות מבכס הגר - קנה. כי אתו לקמייה דרבי יוחנן - לדון על עסק אדם
52 שמתנה להדין למכור בשביל של כרמיים. והוינו נתנאל פריש: דבמי שאברה לו דרך שדוה מיירי, ובני ליה - שביל רובו, כי היכי דדרי טונא דמוצות ובתחא דין איקל ואולף,
53 ולא יגעו המורדות במחיצות השביל, ולא אמרן **אלא דמסימי מחיצותא** - שיש שם לשביל גדר מזה וגדר מזה - או צריך להרחיבו את הדרך ולמשוך כתלים לאחוריהם, כדי
54 שלא יקוהו התלמים להפיל גרושיה מלע תפוח. אבל לא ספיימי מחיצותא - לא יתן לו אלא מדרך קב רגליו, וזוהי המוכר או יטע כרם מיכן ומיכן, דאין כאן דבר התקין לו אלא
55 כשטען משויל על תפוח, ואית דריסו, אלא תפוח. **אלא דמסימי מחיצותא** - הלכך יש לומר שמכר לו כל צרכו, אבל היכא דמסימי מחיצותא - הדרי ידוע שלא מכר לו אלא
56 שביל או מנות שהוא, ולא היה צורך, דאם שביל סתם ובין בתי - למה לא יתן לו כל צרכו? **ביקא** - רגלי. **ביי** שעלבו מורו' - שיש מגזירי ומוצתה דין' - רב קלמקא, רב גרסינן:
57 **דייני נולחא אמי** - והיינו שמשאל וקרא, בפרק קמא דסוטהו (ז, א), והלכך לא רגסינן 'נתיבא', דאמראי נתיבו, אין נתיב, הכי גרסינן: 'תנו דיני נולחא' - שונס ברייתא, ובפרק
58 'בית כור' (בבא בתרא קב, ב) גרסינן נמי הכי. נגדיון - אמות קטנה, ומפרקי דע אצבעותיה, ויש אומרים: אמות שמיטת, דקרא תיב' 'גמר אריכה' (שופטים ג), חד **שיעורא הוא**
59 - ובשנים אמר בו את הלכה, לאשמועינן דאן שיעורא הוא, לילך אדם אחד שדה שלו, דין הוואי - שיהורך שמיטתו מיוחדת לשתי עירות הללו, ואין אנשי
60 שיעירות נבנסין לשהם. **שמונה אמות** - שאם יפגעו שתי געלות זו בזו, שלא יתעכבו זו בזו.

1 **בגון** שאברה להן דרך באותה שדה - פריש רבינו שמואל: וכל שביירו שמועתו
2 נתן להם, ובתה הכי דאקמה לרבה בר כה הווא דאמר אין הלכע נעמא מאי, פריש
3 דרפשיטא ולא מוקי מתניתין אליבא דרבי אליעזר ודלא כהלכתא, ובמאן מוקי לה? וקשה
4 לרבינו יעקב דברשי 'דמגיד' (בבא קמא ב, א) לא מתיי' מולית' דרב גידל, ולא מילתיה
5 דרבה בר כה הווא, ומפרש טעמא דמתניתין
6 דהבא משום רב יוחנן, בשמע' ולבולי עלמא חי'
7 טעמא דמתניתין הכי ידוע קשה לרבינו ששנון כן
8 בארסו: דאי ניחא ליה אליבא דרב גידל טעמא
9 דמתניתין משום דרמיא מתניתין לאבדה - לרבה
10 בר כה הווא נמי לא חיביעי, דמודה הוא באברה
11 דמה שביירו ביררו ומה שפרש דמתניתין הווא
12 לא שכן - אין נראה, דבמתניתין יש להן מוקח
13 נפש דרך שלא כדון, אבל באברה - ממה נפשך
14 אית להו דרכא גביה, תרע, דפרחי: אי הכי אמאי
15 אמר רבה אין הלכה כרבי אליעזר? אלמא
16 דאבדה פשיטא ליה שך לתן דרך, וליעור פירך
17 אמתניתין, ולמאן להו 'שקולו דידכו רבוי דרדי',
18 ונראה לרבינו יעקב: דמשיקרא מסוק דמתניתין
19 כרבי אליעזר, ולבסוף, כי משני כשאברה - לא
20 אחיאי מתניתין כרבי אליעזר, ולא שכי' ב'יהיזיקי'
21 (גנין נא, א) כשמעתא דרשיני כסין קשורין
22 מנצת ליה, ולא גרס לקמן: 'ולרבה בר כה הווא
23 דאמר אין הלכה', וכל לבלולי עלמא עריך
24 לפרשי טעמא דמתניתין כדורב יהודה, ודעי' יש
25 לומר: הא מני רבי אליעזר - בדמסימי: רבי
26 אליעזר איירי כשאברה, ומתניתין דמיא לאבדה
27 כדפרש טעמא בתר הכי, ורבנן פלגי' ורביס
28 אליעזר באברה, ואמרי דאין מועיל בירורם כלום
29 הכי נמי פלגי' באברה, ולא אמרין מה
30 שנתן נתן, ולהבה בר כה הווא דאבדה לא פלגי'
31 רבנן - אחיאי מתניתין לרבי רבי, ולבסוף בעי:
32 טעמא מאי כו מיאי טעמא דמיא מתניתין לאבדה
33 משום דאמר רבי אליעזר באברה דמה שביירו
34 ביררו - ניתנו נמי רבי מתניתין; ומסקי: משום
35 דרב יוחנן.
36 **ורבי** אליעזר רביס נמי קנו ליה - דביררו
37 להן דרך משמע כו, ולא שום תקוף,
38 בבירור בעלמא.
39 **בשביל** של כרמים - נראה דרוקא בשביל של
40 כרמים, שאינו ענין כלל
41 להילוך, אבל שאין דרך - עושי קמח לשתמש
42 בו צורך אחר. **ולא** אמרן אלא אי לא מסימי
43 מחיצותא אבל מסימי כו' - ולא יהיה מחיצות
44 גבוהות, דאם כן היכי דרי טונא? אלא מחיצות
45 גבוהות, פסח או טפחיהם, להדיח השביל, הלכך,
46 כשמכר לו השביל בשדהו - לא יתן לו אלא כמו שהוא עשוי, אפילו לא יתן לו אלא
47 כדשקל כרעא ונתח כרעא, וחד דוק לרבינו שמואל, שאינה רגית לו גרסאו, ולי, שפיה
48 סמוך דרך מחיצות גבוהות הדרב.
49 **הוכובין**

בבא בתרא. המוכר פירות - פרק ששי דף ק עמוד ב - מותר מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזליץ) רש"י תוספות

1 דרך הרבים - כגון עיר עיש בה מעבר, שבאין דרך ש מאחר שה רחוקה. דרך - מצי
 2 למכתב, ובכזה "הדרך" - לאוסוף דרך אחרת. ותסם דרך מותרת שש עשרה אמה
 3 כדלפנין מעלות המשכן. ועוד. דאפילו לא היה כתוב אלא "דרך", היה אמינא שש עשרה
 4 אמה, ודסם רבני ערין מקלט רשות הרבים הם. כדי שישלבו מכל עיריות לטעם שמת,
 5 שהלך פרוץ - משנה ג' מסכת סנהדרין (ג. ב.)
 6 ואבן גרינון נקטה במתניא. משום "קירם שביני
 7 ו שאין זה כבוד המת להבריח את המלוים אותו
 8 מביא. המוכר קברו - מערתו והוא שחש לזון
 9 בחייו לקבור שם מתי ומשפחתו, כדורגן
 10 במתניתין. מקום מקברו - שעומדן ויושבין שם
 11 סמוך לבית הקברות כשבושם מן הקבר, כדלמקנ,
 12 על כרחו - של נזקו. ותקנת הבנים היא. משום
 13 פגם משפחה - גנאי הוא להם שאם לקרובים
 14 מקום קבורה. הלכך אמור רבנן לישלוק דמי
 15 וליחדו. והכי אמרין בחיאי בבבארה, שבחיד
 16 פרק"י שבוך לנחלה" פסקנים פסקנא
 17 ויושבוטו - בחיזותן מן הקבר הולכין מעט
 18 ויושבין, נלחם האבל, או להרבות יצער על המת
 19 שמנו ולהרבות בבכאי, ולתת אשל אכל לא שבו
 20 בתשובה כי יחי האדם איש. ולעומדן והולכין
 21 מעט, ותרוצין ויושבין מעט, כך עושין שבע
 22 פעמים, כדי לתת אל לבם שחיי האדם הכל
 23 הידיו נדפשו לקצויה. כגון שבעה בכל החלים
 24 כמתובין בראש ספר קהלות. כן בראה העם
 25 בעניי. וראווי תיובב פנפני שהשדיים מתלויים עם
 26 החיזוטים מביח הקברות, לכך תקנו מעמדות
 27 ומושבותיו כפי שנתון כך יסתלקו השדיים
 28 מעליהן. ולא נחייא. דאם כן הייו עושין כן בכל
 29 מקום. ולמקנ אמרין בדמנחא תליא מילתא,
 30 ועוד, מאי "כגד הכל הבליים" הייא קברי -
 31 הייא דרין גרילין לעשות במקום שנתו. קמי
 32 יקרי - לאחר שישוב מעט, היה המנומה אמר
 33 חלף נמרה, ולכו אל מקום אחר. כן בראה בעיני.
 34 אמרו לו - אב: הבנים: אם בן, אף בשבת. היאכ
 35 דקברי את דמת סמוך לחשיכה כדלמקנ, יא
 36 מותר לעשות כן, מאחר של לא דר עושין כן
 37 מעמדות ושיבות, ומרירי יהודא ימימי אריה,
 38 ולא מרובק, שהם לא מירישו יהודה אמר קרובים
 39 חקריי - קרובי המת שאינם מתאבלים, באים
 40 למעמדות ומשוטבו לבית המת. ביום ראשון -
 41 שנקבר המת. ומשני: לעבוד הפסחא לבית
 42 הקברות הוא ראשוניו בוי - ולאחר שהחשיך
 43 היה להם לעשות מעמד ומשב בחיזותין, דאביי
 44 יום ראשון קריה ביי. דמא לענין אניתו מני
 45 אמרין אניתו לילא רבנן, דחיללה הלך אור
 46 היום. משנה לעשות לו קבר - הם לא היו
 47 גרילי לקבר אחר דחיה לפני עצמו, אלא כל בני

48 משפחה בקרובי נמנרה אחת, כל אחד כפי עצמו. והלכך. המוכר רביתו מקום קבר
 49 - כמכל לו מקום לשתי מערות ודמי ביניהן, מקום חובבין חיצן מן המערות - ארבע אמות
 50 חתת חקיקת לכל כחלי המערות. כדלמקנ. ולכרי שמעין - ארבע מערות. עושה תובה
 51 של מערה - כלומר, עושה חללה של מערה ארבע אמות רחב באורכה שני, ונוצה המערה
 52 נמפרש כותלם פסחא ארבע אמות. וזוהי תובה יתובה ארבע אמות רחב ומערה, וגובה פתוח
 53 לחללה. שלש סכאן - כותל הארץ שש אמות שמעין הפתח, וכן כותל השני
 54 שנשכאל הפתח. וישני מגזז - של עז הפתח. כותלם אמצעי שרובו ארבע. וכן סדקי מרוקק
 55 חצי אמה מוויית הותבר הארץ של עד הפתח. וחותר פון רחב ששה אמות רחב, אמה
 56 ונמיח כותלם פסחא ארבע אמות. וזוהי תולה רחב, וחותר אמה וחותר פון רחב ששה אמות, ומניח
 57 חצי אמה בות - פסחא כותל של שש אמות: לשלשה הבובין שלש אמות. לשני אוריים
 58 שביניהם ישי אמות. לרשת חזותי חצי צמה. דחייב אומא - היינו אומא - שני אמות. כן
 59 יעשה כמותל הארץ כטובנה. וכענין זה יעשה שש אמות כותל הקציע שבין הפתח ודמי
 60 ארבע אמות מניח חצי אמה בוית ממצא חצי אמה בוית השני. וחופר שני כובין של שתי
 61 אמות. וריוח ביניהן אמה - יחד ארבע אמות. והבובין ארבע אמות איבין - שהמת ארבע
 62 שלש אמות. ובשביל ארץ שהוא מונח בו - צריך אמה רביעית. וריופן שבעה - דהבובי
 63 הארץ פרויה, וגם לחיות אירי טפח פן חקרקע לארון, שלא לטמא העוברים דרך וחבטת.

1 והבובין - פירש רבינו שמואל: שדמת אמות, וכבשיל הארון צריך
 2 אמה רביעית. וכן אראה. דברק"י רמבני"ע (שבת ג. א.) משמע בחיאי דעד
 3 כתפיו של אדם שלש אמות. דאמרין הם: ארון תשעה וכפרת טפח - הרי כאן עשרה,
 4 ומיירה: כל גטונא מירמילי במשות - תילתא ממלעיל, וחרו תילתי מלחתה. ואישכח
 5 דלמעלה מעשרה הוי קאי, ומכתפוי עד לטוה
 6 שמונה עשר טפחים. וחרו תילתי - ששה טפחים
 7 ושני שלישי, אשחבה דלמעלה ממנחי עשר
 8 שלישי קאי. ואי מיראש לא היו אלא שמונה
 9 עשר - לא היה קאי דלמעלה מעשרה. ומראש
 10 ועד כתפו מוקי חרבה יותר מטפח השלישי.
 11 ובירגוים אחשוורוש: אספחא אריסטיגיל על שלש
 12 אמות בו, וחרובי ראש היה. והבובין דארבון ארבע
 13 - משום שארון, והבובין דחי ארונן.
 14 וריופן שבעה - פירש רבינו שמואל: כדי
 15 שיהא פוחת שלם בארון. שלא תהא אשחבה
 16 בוקעת ויהא תמיטא העובר על גביה, שמא
 17 בפרק "מי שמתי" (ברכות ט. ב.) מדרגא היינו על
 18 גבי ארתונב בו. ומפרש ההם טעמא: משום דרוב
 19 ארתוט יש בן פוחת טפח. ומיחה, לא היה מועיל
 20 אלא לענין אשחבה אורייתא. אבל מרובגן בראש
 21 טמא העובר עליהן, כדאמר ההם דגרוו עליהן,
 22 ולא היתרו אלא ללכת לעוקם מצדא לקריאת
 23 מלכים. ומפרש רבינו יצחק מן מרדכי: שהבובין
 24 שלדו היו תחתיו מן הצד שהיו מתיחין את
 25 הממוס לתוכו, דאילו היה תחתיו - היה בקעת
 26 וטומאה ועולה. ואדריב, יותר שי טומאה כותיה
 27 פוחת טפח. כך שדורא טוחס. דאילו לא היה
 28 פוחת טפח - לא היה טומאה בוקעת ועולה
 29 אלא כנגדה. והשחא כשדורא פוחת טפח - הוי
 30 כאלול כל ארכו ורובו מלא טומאה, ובוקעת
 31 תעלה אפילו שלא לכנגד הטומאה. ורביא רביה
 32 מדאמר בפרק קמא (בבא בתרא יב. ב.) פרץ
 33 פצימו - ממיטא כל כביבוי, טעמא מנוגט מן
 34 התורה הנוגע כל כביבוי. אף על פי אכל המת
 35 ממלא כל הבית כולו. ומסתמא כמו כן טעמא על
 36 גבי אף על פי שש פוחת טפח. ואן לחאריק כאן.
 37 ואם אמת: כון שטור בקבר אפילו שי שש פוחת
 38 טפח - אף כן בבית. אפילו לא פרץ פחת
 39 טעמא סביביו: כי היכי דביח טוחס שי לו דין קבר
 40 טוחס - היכי נמי פוחת שי לו דין קבר פוחת וש
 41 לומר: דקברו דור שי בארון פוחת טפח אלא אן
 42 בו בו, אבל בית - אף בית שלא היה בו פוחת
 43 טפח, ורביא אטו קבר לא רצי לומר. ורביני יצחק
 44 הביא אריה דבסחום. אפילו פוחת טפח בוק
 45 ותעלה. רתיא בני אהל גודי ריופני ג. ב.) יצא
 46 בקבר - לרבות קבר טוחס. ומדקאמר טוחס ולא
 47 פוחת - אן מדי דור פופחת טפח. ואפילו לא
 48 מרבה טוחס. ומי שפירש שלא בין פוחת טפח אן בוקע ועלה אלא כנגד הטומאה
 49 - לא ידע רבינו תצחק קמינו. ודבל עין ערוב ארקא קבר טוחס שיטמא כל כביבוי
 50 ולמעלה. אפילו אן בו פוחת טפח. ועוד שי רחיא (מרתניא) ויצחק יחיאת: דמתגן אבולתה
 51 (פרק שלישי משנה ג.) ביב שדוא קמור תחת חיבת, ויש בו פוחת טפח וביציאתו פוחת טפח,
 52 טומאה תיבוכי - הביית טחור. טומאה ביני - מה טעמא טחור. שי בו פוחת טפח ואן
 53 ביציאתו פוחת טפח - הביית טמא בו, רבין דאין ביציאתו פוחת טפח - חשיב כסחום. אף
 54 על פי שיש בו פוחת טפח בוקעת ועלה. ומיחה. קשה לרבינו יצחק מתניין אבולתה (פרק
 55 רביעי משנה ג.) ומייתח ליה כ"הערות הרובין" (תולין קכב. ב.) ויתבה המגדל גישש בה פוחת
 56 טפח אן ביציאתו פוחת טפח. ויש רב (חייב) המ שבתוכי - מה שבבית טפח. טומאה
 57 בבית - בה שבכותה טחור. לחד שרץ טומאה לצאת אן דרץ טומאה ליכנס. פירוש:
 58 שדרך להוציא פן השדעת המגדל דין הביית. והשחא קשה: למה לי טעמא דרץ טומאה
 59 לצאתו תיפק ליה ודוקעת ועלה. כון אדאן פוחת טפח ורבי יחי' שיש גמי. אמאי פליג
 60 דתם ומטורף לפי שישכיל להוציא תצחק חצאין. פירוש, כחצי וזי שאן מטמא באהל, או
 61 מפני שישכיל להשדפה במקוטה. וכן קתני סיפא: העמידה על פתחה. פתח לרוחן טומאה תיבוכי
 62 הבית טחור. ואמאי: היא טומאה בוקעת ועולה ויש לומר: דבכאלי אן דין קבר לחיות
 63 בוקע ועולה. ודין טמא במסתלו.

בבא בתרא. המוכר פירות – פרק ששי דף קא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 רכ"ו תוספות

1 ארבעה משלש – בחבול שארכו שמונה; ארבע אמות לרוחב הארבעה כוכין, ושלוש
 2 אמות לבבול אריות; וישני ושיני אמה לשני היותו של אותו הבתול – הרי
 3 שמונה אמות. אחד מיטין הפתח בו – בגמרא מפרש היכי קיימי. ועושה חצר בו –
 4 בין המוכר מקום לחבירו לעשות קבר, בין המקבל לעשות לחבירו קבר – צריך לעשות

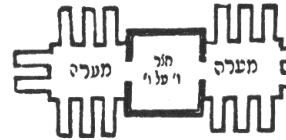
5 חצר למעלה על המערה. מקום פנוי שיש על
 6 שש. ככלל המנהג וקביעתו – כלומר, נושאי
 7 המטה. ופוחת לתוכה שתי מערות – הר מערה
 8 לדלעיל, ועוד מערה אחרת בגגה, דהו לוח
 9 שתי מערות בין הכל לחצר. ובכל אחת יש בה
 10 שמונה כוכין, ועכשיו יוכלו נושאי המטה להב
 11 מנאן ומנאן מן הברדן שאין שם מערה לחצר,
 12 ולא יזו הורסין על גבי המערות. וליבא לפרושי
 13 ופוחת לתוכה שתי מערות בין חתרן לדלעיל
 14 דהו לוח שלש. דהא פרכין בגמרא: דאי לא
 15 תימא הכי – ארבע מערות לרבי שמעון ויחי
 16 עבד לוחו כו. ואי איתא – הכי נמי הוה מצי
 17 לאקשויי דהאי קשיא עומא בשלש מערות
 18 לרבנן, והא תנא לעיל מערה, ואחר כך חצר,
 19 ואחר כך מערה שניה שבגגה – והיכי תלינן?
 20 "עושה חצר" ופוחת לתוכה שתי מערות" –
 21 והלא אין קרוי חצר עד שיעשה תחלה המערה
 22 שהחצר לפניה, דאין קרוי חצר אלא דבר שהוא כניסת בית או כניסת מערה. ופוחת
 23 לתוכה – שהמוכר או המקבל צריך לתת מקום לעשות שתי מערות, שכל זה תורת
 24 קבר הוא. מערה דרבנן כוה

1 **ורחבן** ששה – ואפילו למאן דאמר בסוכה (ט, א) שהאדם תופס אמה – היינו כשהוא
 2 לבוש. אבל מן שאינו לבוש כל – אף על הארץ לא הוי כי אם אמה. ותיע
 3 דבלא מלוכש אין מחוקק אמה, דהא מקוה אינו אלא אמה על אמה ברום שלש אמות, ואי
 4 אדם ערום מחוקק אמה – אמה באמתא היכי תיב?
 5 **ועושה** חצר על פתח המערה – כן משמע
 6 שהחצר נבנה מן המערה. דהא בני
 7 למימר בגמרא שאחד מיטין הפתח ואחד משנאל
 8 נבנסין לחור החצר. וקאמר בגמרא: אי לבראי –
 9 הא קא מיתרשי. וקשה דברפרי "משוח מלחמה"
 10 (טוטה מר, א) משמע שאין החצר שוה עם קרקע
 11 עלם, אלא עמוק. ומרין גלולת כשרואי מנמא,
 12 דמפליין בין פתחה למעלה לפתחה מן הצד, וכן
 13 פירש הגקונטס עם ויש לומר: דאף על פי שהחצר
 14 עמוקה – המערה עמוקה הימנה.

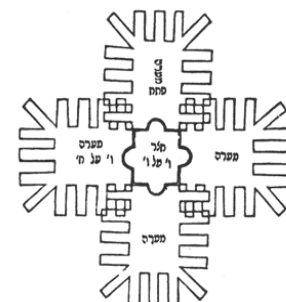
15 **אי** לבראי הא קא מיתרשי – הוא הדין והדי
 16 מצי למפרקי. הא קא נעבי אהדיי אלא
 17 אומר רבינו חם: משום דהוה מצי לשני במעמיק,
 18 בדכונטי בסמוך, ועודפיא מניה פריך. **ורלו** התנן
 19 חצר הקבר העומד בתוכה טהור – האם תאמר:
 20 דלבי שמעון, היכי אויל, כיון שיש ארבע מערות
 21 לארבע רוחות? וכי תמא אבהי שבין כוך לכוך –
 22 האמר פרק "משוח מלחמה" (שם) דמת תופס ארבע אמות דיבא דלא מסיימי מחיצותי,
 23 דוקא בחצר הוא מסיימי מחיצותי אית תופס. ופרש הגקונטס: דאילו של בשידה תיבה
 24 ומולד.

25 **דעבדי** לוח כמין גנר – תימה: אבתי, העומד בתוכו אמאי טהור? אי מה תפיס ארבע
 26 אמות, דהא לא מסיימי מחיצותא, שהוה ברוך בחצר החצר עצמו. והיי אבתי
 27 אומרים דבוחלל המערה הוא אמה – אתי שפיר. אלא כל משמעו הכי לקמן, דחשיבי עשרים
 28 ושתים לרבי שמעון ושמונה עשרה לרבנן – משמע שאין בין הכל המערה לחצר כלום. וכי
 29 תימא ומזהיר ליה מחיצתא סביב גומת – אם כן לא הוי חצר שיש על שיש, וחסר ממנה הרבה,
 30 שיש שמונה מתיס לארבעה פתחי החצר הפתוחין לארבע מערות (ועוד) קשה לרבינו יצחק
 31 דאין יתכן שאין פתח המערה רחב אלא שתי אמות; ואין יבטוס ע"ד הגמא, דעל כרחיך אין בו
 32 יותר, דרוך העשוי כמין גנר רחב אמה על אמה, ואם כן צריך

33 להרחיק כל מן חצר וזית אמה, דאי לאו הכי – אי אפשר
 34 דלא נעבי אהדיי שמונה כוכין שבחצרו. הרי לשני הבוכין
 35 שתי אמות, ואמה שמנה לכל קרן וקרן – ולא נשאר כי אם
 36 שתי אמות לפתח (א) ואומר רבינו משתן בן אברהם: דיכול
 37 להיות הפתח רחב שלש אמות, ובגן שירדקי לעולם הרוך
 38 שמינין הפתח אמה, ושבעשנא יעשה בקרן וזית – הרי
 39 שלש אמות לשני כוכין עם הרווח, נשאר שלש אמות לפתח
 40 (ב). ואף על פי שהכוך שבשמאל שהוא ממש בקרן וזית אינו
 41 רחוק מאותו שמונה אלוך המערה בשכיבה אלא חצי
 42 אמה – אין לקפדי. והאילו לא עשר כמין גנר, ואין רחבו
 43 אלא אמה על אמה. ואף על פי שאנו מקפדין באותו
 44 משמשכב לרוחב המערה להרחיקה מן זית חצי אמה, אף על פי שאותו משמשכב באורך
 45 המערה רחוק כמין כן מן קרן וזית חצי אמה. ומתרחק החולץ בשוה לצד דרום, והמונח ברוחב
 46 המערה חולץ בשוה לצד מזרח, ואינו מקורבין יחד אלא בראשיו – מכל מקום לא חילק
 47 הבכמים בשוכבין. ועוד ישי לית טעם. דאפילו לא הוי מרחיקין אותו משמשכב לרוחב המערה
 48 חצי אמה מן הקרן – לא הוי מירחיין כלום, שיש הוי יבוליס לפתוח אמה ברוחב המערה
 49 בשלבין כך ולקער. דאם כן רחבה גומת – הוי אינו יכול להיות לרבי שמעון, מפני אותו
 50 הבוכין שבצר הפתח מימין ומשמאל. ולרבנן נמי, וליבא כוכין לצד הפתח – לא הוי יבוליס
 51 לקער רחבה מארבע, דאם כן איך הוי מנסיקין

25 רבי שמעון אומר ארבע – מערות צריך לעשות מארבע רוחות החצר, ובכל מערה
 26 שלשה עשר כוכין, כוה

27 **הכל לפי הסלע** – אבוכין קאי. שאם הקרקע חוק – אין צריך הפרש אמה בין כוך לכוך
 28 לכולתו, ועושה יותר ממשלש עשר כוכין, אלא עם הבא בדיים – ירחיק יותר מנאמה זה
 29 מזה, ולא יעשה יותר מארבעה או גומשה כוכין במערה. ומי שמקבל לעשות קבר לחבירו
 30 אין חושבין לכוכין, אלא לפי חזק הקרקע ירבה או ימעט כוכין, ונראה בעיני
 31 האדמונתו נמי קאי, ודחבל לפי הסלע יעשה מערות הרבה מכל צד. ולשון התוספות (פרק ששי) מוכיח, דקא תני: ופוחת לתוכה שתי מערות. רבי שמעון אומר: ארבע לארבע רוחותיה.
 32 רבי יהודה אומר: בסלע רבא בירו – פוחת את שתיהן מרוח אחת, אמור לו: אי אפשר. לרבי שמעון נושאי המטה עובדין על גבי המערה. **ומלא** הכי רבינו פירוש רבינו הנאלי:
 33 הני תרי לוחבי שיש להו אי לבראי הא קמיתרשי. ותו התנן חצי הקבר הקיפוד בתוכו פחור – והכי פירושה: הני תרי כוכי רחבי שמוען, דקתני אחד משנאל הפתח ואחד מימנה,
 34 לאיזה צד משתין ארכו הידיק חופין ארבע אמות של ארכן א בוחסול המערה. שחתח החצר חופין אותו אחד מיטין הפתח ואחד משנאל, ותופסין הבוכין חתח קרקע החצר
 35 ארבע אמות. **אם קמיתרשי** – ברנלי נושאי המטה וקבריה, שמישיכים עם המטה ומשתתין עם הרבה. ולא דמי לרבינו נושאי המטה שדורסין על גבי המערה. והקופתה מכל צד
 36 כשמביאין את המטה לחצר, ודחתם בשביל היחולף לפי שעה לא קפיד רבי שמעון. ותו – דאם תמצי לומר לדורשאי לא חישי, התנן בהריא דרנבנס לחצר הקבר בשידה תיבה ומגפלי,
 37 ואל נטמא במה שעבר על גבי המערה. ועכשיו חכמינו רבי שמעון, שחופר קבר ארבע אמות בקרקע המערה – הא קא מיתרשי, כשרוצה לקבור בכוכי הבתול הסמוך לו. ולא נראה, דהא זה הוה לשאר הבוכין,
 38 שלוו כתובי: אי לוגאי – בתוך המערה. שחופר קבר ארבע אמות בקרקע המערה – הא קא מיתרשי, כשרוצה לקבור בכוכי הבתול הסמוך לו. ולא נראה, דהא זה הוה לשאר הבוכין,
 39 ולא אסקו אדעתיה לאקשויי שיהא מן שאר הבוכין להיות תחת שולי המערה, אלא בבחול הוא כשאר כוכין, והלכך פריך: אי לבראי – הא קא מיתרשי. **דעבדי** לה
 40 כמין גנר – מנגעל של פתח וקוף, שיוור מלמעלה למטה. כן עשה שן כוכין משני צידי הפתח וקופין כמין בור, עמוקין ארבע אמות ורחבין ששה על ששה, ותנן המתיס וקופים.
 41 ובסמוך לכולת החצר עשאן, ודמשום הוהו פורתא לא מיתרשי, שאין מתקרבין כל כך אחורי הפתח.

בבא בתרא. המוכר פירות - פרק ששי דף קא עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" תוספות

הארון שהוא ארבע אמות, בכך שהוא אורך המערה? ואפילו השתא שדערה שריד ארבע אמות - קשיא, אמר אבמאן דהכי יתיב: אלא שיהא דיתר רובה ארבע במצומם. אלא יתיר מעט מארבע אמות. ועדי יש לפרשי. ודכל הפחות הפחת רחב שתי אמות ומחצה. ואותו שבמין רחוק אמה מביקן

וזהו. ושמשחצי אמה. וכן בראה לרבינו יצחק. גררן לדיקדק: היאך יורדין מחצר למערה? שאם היה חצר משפל והולך מביקן שבנסין לארבע מערות של ארבע רוחותיה - אם כן לא היה ראי להשתמש מטה וקבורה אלא ודאי החצר היה של שש שהו, והרך הסולם היו יורדין מן החצר למערה, או מנורות היו מן החצר למערה. **דעבד** לחד כמין נגר - הוא דתנן בסוף גיזר (סד, ג.) המוצא מת מושבכ ברכיה ואמר בגמרא: מושבכ - פרט ליושב. לרבי יוסי ברבי חינא דחבא. ודוק יושב מנועט, ולא עומד. **דעבד** לחד ביהו זוית - ואם תאמר: כיון שהוא ממניק, אמאי צריך שיעשה בקרן זוית? למה ברוחב המערה, או באורך המערה בין הך לעשה באמה שבתיים. וימניק ויש לומר: לפי שהיה מקלקל בתול המערה. והיה קרקע נופל החוכבין היו מקלקלין, והואיל הוא הוכר שמעמיק הולך באותו צד ששאר כוכב הולכין. אבל בקרן זוית אינו. כן **המוצא** מת מושבכ כדרכו -

בפרק שני גיזר (סח, א) אמה המוצא - פרט למצוי. ופירש הקונטרס: פרט לידוע. אם אחד מתוך ידעו השנים אינו יודעים. וקשה לפירושו: מדרמנמט מצוי, משמע דרגיע ספי אחד יודע ושנים תחלה משעים יודעים ואחר תחלה, מדקמנמט ליה. אתי. דכך שיהו זה כמו זה. ודין שנים יודעים ואחר תחלה בין אחד יודע ושנים תחלה - אין לוק שכותב בקרוב על שידוע אפסו עתה או שלשתן תחלה. כדאמר בגיזר ונראה לרבינו יצחק.

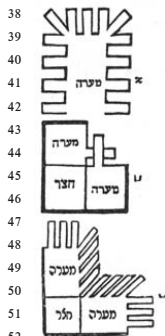
פטר

דאי לא תימא הכי - אלא כל החוכבין שבמערת בשוה הן, ואין לה גבוה מזה ככל. אם כן ארבע מערות לרבי שמעון חייבי עבד ליהו - לכוכבין של מערה מורחית ושל מערה דרומית. והוא הדין לכל שתי המערות הסמוכות זו לזו. והא קמניי כוכבין אחרדי - כוך של מערה מורחית שבקרן דרומית מערכת רחוק חצי אמה מן הוית. נכנס אלה לתוך כוך של מערה דרומית באותו שבתול מורחית, שהוא בקרן מורחית צפנית. כוה: דכיון דאין זה רחוק מן הוית אלא חצי אמה, והוה שאב ארכו כנגד רחבו אינו רחוק מן הוית אלא חצי אמה - נמצא כל זה אחד נכנס בשל חבירו שלש אמות ומחצה. רב הונא בריה דרב יוחנן אמר - מהבא לא תפושט, לדעולם שתין דן ואנו במעמיק. ואפילו הכי לא נגניי כוכבין דארבע מערות בהדיה, משום דעבדי כחורא - עשוין החוכבין של שתי המערות באלכסון, בחירות של דקל כוה: כמה חויה ליהו - הקרקע של בתול שתי המערות, שבין יוצאין שמונה כוכבין כחורא - שמונה אמות על שמונה אמות מרובעת היה אותו קרקע שאר בני הבתלים. אחד שתי אחד רבי. עדי ליהו אלכסונה שמונה אמות וישעה שתי חומשים, ודיניהו יודי חסי אמה וחומשא. היאך יתכן לצאת דרך אותו אלכסון שמונה כוכבין של שמונה אמות ושבעה איתיים ביתנים של שבע אמות - הרי חמש עשרה אמות, ואיך לא היה אלא אחת עשרה אמה. ובעל כרחיך, כיון דאורך החוכבין ארבע אמות, כולן יוצאין ונוגנין באלכסון ויוצאין דרך שן בירתה היא - ולא מתוקמא דרבי שמעון אלא במעמיק, והבא נמי במעמיק, כדאמרן. ואיבעית אימא - לא הויק לתוך שני כוכבין ולא לארבע מערות דרבי שמעון במעמיק, אלא כדאמר רב ישיש כן לקמן בשמעתין. הכי נמי בגמל - אותו שני כוכבין עשה אותן בתוך חצי אמה היריקית, וללשון אחרון - אמה המורה היריקית שבקרן זוית. בשהו לכו, וישענו קצר לצורך לתת שם נפלים. וכיון דקצר הוא אינו מויק כל כך לכוך גדול שבעידו, אלא שיהא משהו כותל ביתנים. והא רבי שמעון לאורייה דמנהא בונה קבר לעשות שם שני כוכבין לצורך נפלים. ולרבי שמעון נמי, החוכבין שתי בתוך הארבע אמות של מערה השנית קביר נפל הן, שאן ארכן אלא חצי אמה. והלכך אין כוכבין הללו נכנסין לתוך ארכן. תנן היתם - בסוף ומסתב זוית. **המוצא מת** - תחלה, של נרדע על עכשיו שהיה כאן מת. אי נמי, נרדע שיש כאן מת ואחר כך מצא שנים אחרים תחלה, שלא היו ידועין - לא היו שכותב בקרוב לקות מוקמן, אלא נוטלו את הפוסתן. או שלשה שלשה יודיעין, או שלשה תחלה. כדנתיבי בשילדו משכת נזיר. והכי מצינו ליה. **מת מושבכ ברכיבו נוטלו ואת הפוסתו** - אם רוצה לעשות שם סתרות - מנפדו למת. משום דלא קנה מקומו כל זמן דלא הוה שלשה. דאיכא למימר - לא היה המקום הזה מקום קבורה, אלא על ידי הרוקן שלא היה להם פנאי לזעזעו לבית הקברות. כפרדו לשם. ומידו, כיון דמת הוא ולא הרוק. ומושככ כדרכו - נוטל גם את הפוסתו. כדמפתי במשכת ביהו (סח, א) כמה שיעור הפוסה: פירש רבי אלעזר (ברבי צוק) נוטל עפר היתוח ודחפר שלשה פסחים בקרקע בתולה, ונוטל הכל, דחשיבי כרקב של מת. ותפאק לן מדרבתי - ונשאנתי ממערים - ממערים טול עמי, כלומר מקרקע מערים. אבל אם היו הרוקן, שמצאנוהו מורה - לא קנה מקומו כלל. אפילו להפוסה. דאיכא למימר שם נרגו נפל. וכן אם לא מושככ כדרכו - איכא לספוקי ביה, ויאל לו תפוסה. וגם אם יהיו שמונה - אין להן דרך שכותב בקרוב, אלא נוטלו כולן משם, כדדייקינן היתם לרך משנה: "המוצא" - פרט למצוי, כלומר פנאי לידוע, שאם אחד מתוך ידועי תחלה - לא ימנינו כפיפא בני מצא שלשה היו זו שכותב בקרוב. "מת" - פרט לרוקן, שאם נמצאו ממניקין אפילו אין חלשע - אין להן שכותב בקרוב, דאיכא למימר כאן נרדעו ולא ינתנו לקבורה. ומושככ - פרט ליושב. כדרכו - פרט לשראשו מנוח לו בין בדימותו, דאיכא למימר נזי הוא, והואיל יאקן מושככ כדרכו ישיאל מת. אי נמי, אם ישראל הוא - באקריא בעלמא השליכדו לשם על שיהא להם פנאי ויטלדו מנאן לקבורו בבית הקברות. הלכך אין להם לא תפוסה ולא שכותב בקרוב.

קבורת חומרים - שמשלכין עבור. יש מפרשים שיהו זה כן. רעבד לחד בקרן זוית - חצי אמה הפעירה בוית מזה, ובחצי אמה שבוית אחרת הכותל שבנגדו איצל הפתח בתחלת המערה. לשם חוקק הכוכבין כבתיים כוכבין אחרים. והא נגניי כו - שכוך זה שהוא רחב אמה נכנס חצי אמה בכרך שבתולת, המרוחק חצי אמה מן הוית. ומשנה

במעמיק - לא ידפור בשוה לארתיים, אלא למעלה דחפור ארוח, שיהא אמה ביתנים עין עליות ותחתיות, ומידו, בכל המערה לא היה ממריך רבי שמעון כן במעמיק, משום דבכאן סמוך לחצר היו הקרקע קשה, שאינו דחפר כלל לא למעלה ולא למטה. אבל באמצעית המערה, שיש מצד עליו כוכבין ופירות - לא היה ממריך רבי שמעון לעשות כוכבין למטה מן העליונה. מן הפול המערה. יש מפרשים כן, ולא נהירא. חדא - דאין זה לשון קרן זוית. ועוד אם כן למע אנו עשה כמו כן בכל המערה כוכבין הרבה זה תחת זה: דאין מזה לוק במעמיק. ואם תאמר: מפני שאינו רוצה לעשות כוך תחת כוך והלא בעל כרחיך, כוך זה שבסוף הכותל הסמוך לפתח, הלא יש על גביו כוכבין ראשונים כל מערה השנית הסמוך לה. אלאיבא דרבי שמעון הלכך בני מפרשי לה. רעבדו לחד בקרן זוית ממש, נאחזירי המערה ולא לצד פתח, בשני הויות שבנגד הפתח, חצי הכוך בתולה זה חצי הכוך בתולה זה, ודיניהו מימין הפתח ומשמאל הפתח דקתני מתניתין - כוה: א ופקשני: והא קמניי כוכבין - של זוית שני הבתלים (בבבא הרידן), והוה ליהו שלשה כוכבין זה בתוך זה לכל זוית הוית. דרך כן בדרך מתכב כוך שמכאן שהוא חצי אמה רחוק מן הקרן בסוף בתול מורחית, וכך שבסוף כותל דרומי, שאין בין כוך זה לכוך זה אלא חצי אמה על חצי אמה ואלכסונה. ומשני: במעמיק, ולפיכך עשה אותם לשם, שכל מה שנכנס הכוך שבקרן בקרקע מורחית מן הכוכבין שמכאן ומכאן ודרכה. אבל בכל המערה אי אפשר עד, שהיו יש כוכבין שידועו נכנסין בכל צד. כן בראה בעיני, ועיקר.

דאי לא תימא הכי - אלא כל החוכבין שבמערת בשוה הן, ואין לה גבוה מזה ככל. אם כן ארבע מערות לרבי שמעון חייבי עבד ליהו - לכוכבין של מערה מורחית ושל מערה דרומית. והוא הדין לכל שתי המערות הסמוכות זו לזו. והא קמניי כוכבין אחרדי - כוך של מערה מורחית שבקרן דרומית מערכת רחוק חצי אמה מן הוית. נכנס אלה לתוך כוך של מערה דרומית באותו שבתול מורחית, שהוא בקרן מורחית צפנית. כוה: דכיון דאין זה רחוק מן הוית אלא חצי אמה, והוה שאב ארכו כנגד רחבו אינו רחוק מן הוית אלא חצי אמה - נמצא כל זה אחד נכנס בשל חבירו שלש אמות ומחצה. רב הונא בריה דרב יוחנן אמר - מהבא לא תפושט, לדעולם שתין דן ואנו במעמיק. ואפילו הכי לא נגניי כוכבין דארבע מערות בהדיה, משום דעבדי כחורא - עשוין החוכבין של שתי המערות באלכסון, בחירות של דקל כוה: כמה חויה ליהו - הקרקע של בתול שתי המערות, שבין יוצאין שמונה כוכבין כחורא - שמונה אמות על שמונה אמות מרובעת היה אותו קרקע שאר בני הבתלים. אחד שתי אחד רבי. עדי ליהו אלכסונה שמונה אמות וישעה שתי חומשים, ודיניהו יודי חסי אמה וחומשא. היאך יתכן לצאת דרך אותו אלכסון שמונה כוכבין של שמונה אמות ושבעה איתיים ביתנים של שבע אמות - הרי חמש עשרה אמות, ואיך לא היה אלא אחת עשרה אמה. ובעל כרחיך, כיון דאורך החוכבין ארבע אמות, כולן יוצאין ונוגנין באלכסון ויוצאין דרך שן בירתה היא - ולא מתוקמא דרבי שמעון אלא במעמיק, והבא נמי במעמיק, כדאמרן. ואיבעית אימא - לא הויק לתוך שני כוכבין ולא לארבע מערות דרבי שמעון במעמיק, אלא כדאמר רב ישיש כן לקמן בשמעתין. הכי נמי בגמל - אותו שני כוכבין עשה אותן בתוך חצי אמה היריקית, וללשון אחרון - אמה המורה היריקית שבקרן זוית. בשהו לכו, וישענו קצר לצורך לתת שם נפלים. וכיון דקצר הוא אינו מויק כל כך לכוך גדול שבעידו, אלא שיהא משהו כותל ביתנים. והא רבי שמעון לאורייה דמנהא בונה קבר לעשות שם שני כוכבין לצורך נפלים. ולרבי שמעון נמי, החוכבין שתי בתוך הארבע אמות של מערה השנית קביר נפל הן, שאן ארכן אלא חצי אמה. והלכך אין כוכבין הללו נכנסין לתוך ארכן. תנן היתם - בסוף ומסתב זוית. **המוצא מת** - תחלה, של נרדע על עכשיו שהיה כאן מת. אי נמי, נרדע שיש כאן מת ואחר כך מצא שנים אחרים תחלה, שלא היו ידועין - לא היו שכותב בקרוב לקות מוקמן, אלא נוטלו את הפוסתן. או שלשה שלשה יודיעין, או שלשה תחלה. כדנתיבי בשילדו משכת נזיר. והכי מצינו ליה. **מת מושבכ ברכיבו נוטלו ואת הפוסתו** - אם רוצה לעשות שם סתרות - מנפדו למת. משום דלא קנה מקומו כל זמן דלא הוה שלשה. דאיכא למימר - לא היה המקום הזה מקום קבורה, אלא על ידי הרוקן שלא היה להם פנאי לזעזעו לבית הקברות. כפרדו לשם. ומידו, כיון דמת הוא ולא הרוק. ומושככ כדרכו - נוטל גם את הפוסתו. כדמפתי במשכת ביהו (סח, א) כמה שיעור הפוסה: פירש רבי אלעזר (ברבי צוק) נוטל עפר היתוח ודחפר שלשה פסחים בקרקע בתולה, ונוטל הכל, דחשיבי כרקב של מת. ותפאק לן מדרבתי - ונשאנתי ממערים - ממערים טול עמי, כלומר מקרקע מערים. אבל אם היו הרוקן, שמצאנוהו מורה - לא קנה מקומו כלל. אפילו להפוסה. דאיכא למימר שם נרגו נפל. וכן אם לא מושככ כדרכו - איכא לספוקי ביה, ויאל לו תפוסה. וגם אם יהיו שמונה - אין להן דרך שכותב בקרוב, אלא נוטלו כולן משם, כדדייקינן היתם לרך משנה: "המוצא" - פרט למצוי, כלומר פנאי לידוע, שאם אחד מתוך ידועי תחלה - לא ימנינו כפיפא בני מצא שלשה היו זו שכותב בקרוב. "מת" - פרט לרוקן, שאם נמצאו ממניקין אפילו אין חלשע - אין להן שכותב בקרוב, דאיכא למימר כאן נרדעו ולא ינתנו לקבורה. ומושככ - פרט ליושב. כדרכו - פרט לשראשו מנוח לו בין בדימותו, דאיכא למימר נזי הוא, והואיל יאקן מושככ כדרכו ישיאל מת. אי נמי, אם ישראל הוא - באקריא בעלמא השליכדו לשם על שיהא להם פנאי ויטלדו מנאן לקבורו בבית הקברות. הלכך אין להם לא תפוסה ולא שכותב בקרוב.

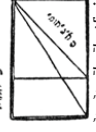
בבא בתרא. המוכר פירות - פרק ששי דף קב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"
רש"י תוספות

מנא שלשה - מתיים מושבכים כדכרך, הו' בצד הו' אם שי' בין הראשון לשלישי קרב
לארבע אמות, או קרב בשלשנה - הרי זו שכותנת קברות, ולא טעם מכאן, דקט מקומן.
דסבירא ליה לואי' תנא תוכה של מערה ארבע אמות על שמונה, וסבירא ליה נמי
שלשלה מתיים נקברים כותלי רחבה דלא הוי אלא ארבע אמות. כיצד? שלש אמות
שלשלה כוכין, ושיני טפחים בין כוך לכוך,
וטפח לויית - הרי שני טפחים, ק"ך הובל,
ארבע אמות, וכותל הארוך שמונה אמות -
יקרב לפי חשבון זה: שנים מתיים שבע אמות,
וישני אמות גזרותיהן על שנים טפחים טפחים
צא מקו עשרה טפחים לחמשה אוירות שבין
ששת הובינין, טפחיים לכל אור, ויור, נשארו
טפחיים לוויית. והלכך, כשיצטוו לשלש בתוך
ארבע אמות, ארבע אמות הו' כותל קצר של
מערה שבנגד הפתח, והכי נמי איכא לספוקי
בכותל הארוך, אלא שיערוף ללא נתמלאו כל
הכותבין. וכן אם מצא שלשה מפורזין בתוך
שמונה - אמרינן: באורך המערה נקברו, אלא
שעריהו יש כאן שלשה כוכין שבנתמלאו עפר
כשפלה המערה, ועדיין לא נקברו בן זמא
אלב מצאן רצופין ורתי' נמי שיערה הוה - א"ן הו'
שכותנת קברות, אלא על ידי הרחק נקברו לשם,
עד מנת לפנותו היום ולמחר, ור' אל' קט מקומן,
וגם אין צריך לברר, ויורק. הבא לר' גריסין
"כמלא המטה לקבריהו. ויתר. ויתר. כמלא וזהלן
עשיים אמה - הובא דמצא שלשה בארבע,
אמרין: רחב המערה הוא, ונגדו פתח החצר,
ויש עירי מערה אחרת כנגדה חץ לחצר,
החצר לוי' שן עירי. הלכך בודק ממקום שכלים
גוף המתיים לצד המערה עשרה אמות. כיצד?
שמונה אמות אורך המערה, ובודק בכותליה,

מני צדיה, ואורן כ"ך בודק שש אמות חצויה מנייה המערות הפתוחות לא מכאן ומכאן,
לרבי שמעון נמי, דהיינו בדיקה עשרים אמות כנגד החצר בשביל שתי המערות מכאן
ומכאן. ואין לחצר עירי שמונה אמות מפני מערה חיצויה שבנגד זו - הרי עשרים
ורשתיהן, ור' גריסין פריך, אמאי לא אקמה בודק עשרים אמות אמאי בודק
דאיכא לספוקי בתוך שלשה מתיים שבארבע אמות, שמא וזהו אורך המערה שקורבין
בה, ועדיין לא נתמלאו, ור' נמי לבודק בנגדן ר' ארבע אמות שיש מכאן עד כותל
הארוך שבנגד, דשמא נתן מתיים הללו יש מתיים אחרים הקבורים בכותליה שהוא
ארוך שמונה, ועד צריך לבודק מלמעלה למטה שיש מתיים אחרים. דהיינו ארבע אמות,
דשמא וזהו מערה שבמורה החצר, ויש עירי מערה אחרת כנגדה במערב החצר.
אי ימנ ויהי כשערי המערה חיצויה, יש עירי מערה אחרת במורה החצר. ונתון שן עירי
נקט בדיקת שמונה אמות, לאשמעוניה דארוך שתי מערות חצויה לא הוה אלא עשרים
אמה, כדלפנין, ומדעתך צא ובודק בדיקת עשרים טוהב בכל צד דאיכא לספוקיניה,
כדפרישית, והיבא דהוה ולא השלשה מתיים מפורזין בשמונה אמות - הרי הדבר ידוע
בשארין המערה נקברין ולא כרוביה, וא"ן צריך לבודק אלא כנגד ארבע אמות -
מפני תתל המערה יש שבנגדה, ולמעלה ולמטה עשרים אמה - לבודק מערה זו
במורה החצר ויש עירי מערה אחרת במערב, או דלמא במערב החצר היא שתי עירי
אחרת במורהו. וככלא דמלתא, כל היבא דמספקא ליה יוצר - צריך לבודק מארבע
אורותיה. לרבי שמעון בודק ממנו ולהלן עשרים, דמי יוצר דמתיב הקברות או היא
היאית מתיים, שמא קבר ארוך הוא חצר הארוך, שיש אדם ארוך, ור' ליעות' מ' לשם
בידוקת דלעיל, דבמי שיש כאן קבר יש לומר עירי יש כאן קבר שהו קברים אחרים
סובא. שגילים לרבי - אחריי שכבר נמצא שיהיה זה שכותנת קברות. שאילו מתחלה
מנא - קודם שצמצא שלשה מתיים אמות, וליכא השתא רגלים לרבי - היה נטול
ואת תפוסתו, כדאמרין: המוצא מ' בו' נטולו ואת תפוסתו. אבל עבשוי, שנמצא לכסוף
והשביעין להחיות ויהיו שכותנת קברות, אלא שעיריין לא נקבר בהוהו מערה יתרה.
לעולם רבי שמעי' דהיי - דאמר: מערה שמונה. הרי דאמר רחבה מערה יתרה -
תנאי אליבא דרבי שמעון, והיא תנא דרבי בירחא אליבא דרבי שמעון, יש להן תפוסה
והאחר שמצאן מתיים לר' דרובינן, וגם מושבכים כדכרך. היינו ההוא תנא דלעיל,
ואליבא דרבי שמעון אחיה. מושב' רבי שמעי' כו' - רבי שמעון סתם היינו רבי שמעון
בן יוחי. כמלא אינן - וטעמא מפרש לקמן בשמעתין, עשרים ושתים חוין - שתי
מערות של שמונה שמונה ושהו דחצר - הרי עשרים ושתים. ואי רבנן - מוקי לך
סיפא, אף על גב דרישא דהיא לא אתיא כרבנן, האמרין במתניתין: ארוך מערה שש, ותמיני ר' חוין, שתיים עשרה דשיני מערות וש' חצר. לעולם - דך סיפא רבנן דהי, ורישא רבי
שמעון וסיפא רבנן דהי, ור' רסנין; ויגון דבדק באילכסונא - בן זמא כותב בפירושו רבינו נתנאל: כלומר, שבודק מערה ראשונה באילכסון, כי המערה היא לרובן של על ארבע, וכשמנא
שלשה מתיים אחרת לבודק לפניו כותלי המערה שיש בהן כוכין מכאן ומכאן באורך ארבע אמות, וכן מסודרין בכותל גזרותיה שרכבו שש - נמצא מקום הובינין בתוך כותל המערה ארבע
אמות

פרט לידוע - דרוקא נמצא הוא דבעינן מושבכ כדרכו, פרט לבודק מושבכ מונח בין
יריכותיו, דאתן לך למימר דגו' הוא. וישראל לא מוחבינין ליה, אבל איש דשישאל הוא, בכל
ענין שיהיה - יש לו תפוסה. ותימה לפירושו: רמאי אשמעינן; אטו סלקא דתריך דמושבכ
כדרכו יגרום שיהיה לו תפוסה. כיון שידוע שהוא ישראל ועד קשה: הלא זה ורמיא דמת
לר' לרודו, ולא דומיא דמושבכ ורמיא דעו' שושב, כדרכו ופרט לראשון בין ארובותיהו ורמיא לפרש;
קאמר תהא, אחי' דרבי שמעון תחלה. והואו
ידוע ושהו נקבר' שם, ולא אשדית שלש קבורה
נקבר, אבל האי פרט למצוי - היינו שידוע שלשם
קבורה נקבר, שם, ויש לו שכותנת קברות, ואסור
לפנותו משם, ולא חיי' פ' שהוא קבר יחידי.
כדתניא בפרק "נעמר חיי" (שבתראו נו, ג): קבר
הדיוע - אסור לפנותו, פתו - מקומו אסור
בהוא. היינו שמעון בן אברהם, כיון פירש שיש
היתא גבוה, ולא דאמר נמי דבעינן לשלשן
ידועין ואו תחלה, פירש הקונטרס והלכתא גמרי'
לה, ואן נראה לרבינו יצחק, ולא שייך כאן
הלכתא גמרי', דהיי דבר שיש בו טעם, דרביש'
לשם שלשן וזהו ידועים ואחר ידוע - לית לו
למימר שלשם קבורה נתון שם כיון שהיו שם
ערין שבים, שהרי נשקברו לא היו אהון שם
ידועין, כיון שנים ידועין אחת תחלה. אבל שנים
ידועים על שאנין ידועין - הוה דמילתא דלשם
קבורה הניחום שם. מארבע אמות ועד
שמונה - פירש הקונטרס: דסבירא ליה ליה לא
דוהביל ארבע אמות על שמונה
דוהביל ליה נמי שלשלה מתיים נקברין כותל
וסבירא ליה דהי אלא ארבע אמות. וקשה לרבינו
יצחק, דלפנין דיק מני, אי רבי שמעון אי רבנן -

דזה ליה למידק נמי דלא אתיא לא כמי' ולא כמי' דהוא א"ן בין כוך לכוך כשיעור שיש
במתניתין, שהוא אמה כתימים ככולי עלמא ומיהו, איכא למימר דמתניתין כרבן שמעון בן
גמליאל, דאמר: ביה פסלי. ועד חקשה רבינו יצחק: דהיינו קדש המזבח ומהא דתנא א"ן סבר
באדלות (א"ן משה) ה, וקטני דהם אמה כתימים: בודק בודק אמה אמות, ואי סבר
האי תנא וליכא אלא שני טפחים בין כוך לכוך - אמאי מניח אמה מיהו, כלאו רבי צריך
ליהן טעם אמאי קתני בתוספתא אדלות (פרק טו) אלא דהם נאמן דאמר ודלית הללו
בודק אמה מניח שתיים, אמאי מניח שתיים, כיון דאין כי' אמה בין כוך לכוך, אלא דהי
קשה לפירושו הקונטרס, דאמר רבי שמעון בספור: אית אית האמצעיים כאילו אחי, והשאר
מעטרפין מארבע אמות ועד שמונה. והאך יגטרפו לשיעור ארבע אמות: אי ראיין
לאמצעיים כאילו אינן - כל כו' ויה אמה בין כוך לכוך, אלא ליהא אית שני טפחים, וכן
דשלשון בארבע אמות הפסח רבינו יצחק שלש אמות דקתני הבא - ענין כוח מרחב
המערה ואודי מאורך, ויש בין כוך לכוך אמה, כשיעור דמתניתין. וארבע אמות - היינו
לענין שרכבו שתי אמות, והיינו תתיים - הרי שלש, והשלישי נמצא סוף אמה רביעית
חצי אמה מרחב המערה חצי אמה מארכה, בוית, והשתא אתא שפיר, דכשמנאן רצופין
אמה - נמצא שמונה אמצעיים כאילו אחי, וליכא אלא אמה בין כוך לכוך.
בודק הימנו ולהלן עשרים אמה - רגילין היו לתנא עד מרגלותיו כלפי המערה. ומייהי
שמנאנא ראשו לצד המערה ומרגלותיו הפוכין לצד אחרת, דאית לן למימר
מערה אחרת אמה, ולפיכך בודק הלהן עשרים אמה. **כמלא'** אוקמתא כבי שמעון -
הלשון דחוק מאד, ודמשמע דמשום דרומיקא כרבי שמעון פריך, דהיי פריך: מני, אי רבי
שמעון אי רבנן, ולא אתיא כשום גנא, ועוד: דגמפיה מני למיפריך, דכיון קתני דהמערה
ארכה שמונה - אם בן עשרים ותרתיין הוא. **ויגון** שבודק באילכסונא - פירש הקונטרס:
דאילכסון ארבע על שן חו' וזמתי [אמת] באילכסון על זמשי על זמשי.
ולא יתכן, שהרי בארבע על שן חו' החוט באילכסון על ארבע על
ארבע בוח: יהיה לו ארבע אמות ושמונה חומשיין, ועד נשאר עד למטה
שתי אמות, וכל הכל לא יח' החוט אלא שבע אמות ושלושה
דומשכסו, ולא שכן אם חו' החוט ביטול, באילכסון מארבע על שן
שהיא פתורה. ועוד: על כדחך אילכסון על זמשי על זמשי גדול יותר,
דחא כחוש על זמשי יש עשרים וזמשי אמות, ובארבע על שן ש'
עשרים וארבע.

הבא

בבא בתרא. המוכר פירות - פרק ששי דף קב עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" תוספות

1 הכא במאי עסקינן בניפלי - אין לפרש דלא חישו לברוק במערה שניה אלא עד עשרים,
2 ולא התמיהו לחלו האי לברוק ק למערת דתפלים. מפרךר בור רבי: מודך בניפלי
3 - הך נמי בניפלי, משמע דארוה שמנא מוקמי בניפלי. וקשה: דהא קתני מארבע אמות ועד
4 שמונה. ומעתה נפלים אינה אלא שש גרין קלומר: דאף על גב דרישא איירי בגדולים, מכל
5 מקום דא דקתני: וברק ממנו ודלקו עשרים -
6 איירי בניפלי, ולא קאי ארישא.

הדרן עלך המוכר פירות

8 בית כור עפר - נראה דנקט "עפר" לדבותא,
9 דאפילו הכי: פחות ממשרה טפחים מנודך
10 עמה. ולא כמו שפירש הקונטרס, דאי לא אמר
11 ליה "עפר" אלא בית כור סתם, אפילו בולן סלעים
12 ה-געת.
13 המקדיש שדרו - פירש בקונטרס: "אין
14 גרסין" "בשנת היובל", ובשנת
15 היובל עצמה פליגי רב ושמואל בפרק "אין
16 מקדישין" (ערכין כד, א), ומיהו, ברוב ספרים
17 גרסין התם בסדר המשנה "בשנת היובל". ויש
18 לומר: ד"בשנת היובל" משמע שפיר שנה שאחר
19 היובל, ולא שנת חמישים ממש, מולא קתני
20 "בשנת היובל עצמה", כדקאמר בפלוגתא דרב
21 ושמואל. ואף על גב דכתיב "בשנת היובל ישוב
22 השדה וגו", והתם על כרחך בשנת היובל עצמה
23 - ש חלקה, דלשון תורה לחוד, דקרא לא
24 אורזיה לכחוב "עצמה", והתם נמי יליף כו'
25 מדכתיב "אם משנת היובל ושנת היובל בכלל
26 ופרך ליה שמואל: מי כתיב 'משנת היובל',
אין

1 רב שישא בריה דרב אידי אמר: לעולם רבי שמעון
2 היא, והכא במאי עסקינן - בניפלי. - ומדהא בניפלי
3 הא נמי בניפלי, תמני סיי הוין - חדא בניפלי אמרינן,
4 תרתיה בניפלי לא אמרינן. ורמי דרבנן אדרבנן, ורמי
5 דרבי שמעון אדרבי שמעון, דתניא: פרם הגטוע על
6 פחות מארבע אמות - רבי שמעון אומר: אינו פרם.
7 והקמים אומרים: הרי זה פרם, ורואין את האמצעים
8 כאילו אינו; קשיא דרבנן אדרבנן, וקשיא דרבי שמעון
9 אדרבי שמעון - דרבי שמעון אדרבי שמעון לא
10 קשיא: התם לא נמעי אינשי אדעתא לעקר, הכא
11 ורבנן דמיתרמא ליה בין השמשות ומקרי ומגני ליה.
12 דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא: הכא פין דמינול לא
13 מקרי קבר, התם מימר אמר: הי מייחיה דשפור -
14 שפור, ודלא שפור - ליהוי לציב.

הדרן עלך המוכר פירות

15 האומר להכירו "בית כור עפר אני מוכר לך",
16 הוי שם נקעים עמוקים עשרה טפחים, או
17 סלעים גבוהין עשרה טפחים - אינן נמדדין עמה,
18 פחות מנפא - נמדדין עמה. ואם אמר לו "כבית כור עפר",
19 יותר מעשרה טפחים, או סלעים גבוהין יותר מעשרה טפחים - הרי אלו נמדדין עמה.
20 גמרא תנן התם: המקדיש שדרו בשעת היובל - נתון לו לבית וזע חומר שעורים
21 חמישים שקל כסף; הוי שם נקעים עמוקים עשרה טפחים, או סלעים גבוהין עשרה טפחים
אין

כו' - והיה להו שמונה עשרה תרי בניפלי לא אמרינן - דדיו באחת לפלים. ורמי דרבנן כו' - לדליל לית להו רואים. ולרבי שמעון אית ליה רואין, וגבי כרם איפסא שמעין
לדו. מיקרי ומנח ליה - בין שאר הממים התקבדן כסדרן, ואהדר איפניה. ושמואל נאנס או שבת. לא נטען אינשי איתרא לטיפקיא - מבינתים. הלכך, לשם כרם טעם הדב, ויכן
דלא נטע בחלתו - לא חשיב כרם. איתרא לשלו - לחזור ולפתור משם. הלכך לגמרי לקבר לשם בולן על ידי הדוקה, באקריא בעלמא, ויכן דאן זה מקומן - לא חשביתן ליה
שכונת קברות. כרם עבד אינשי ובעני יותר מנשיעו דקבני דשפיר שפיר ודלא שפיר ליהוי לציב - כלומר, הטיעה שקולטו תוצלח - ושאר, ואתוה שלא תצליח - אעקור,
ויהיה לציב. לשריפה.

הדרן עלך המוכר פירות

משה האמר לחבירו - כשיעור בית כור עפר אני מוכר לך, דהיינו לפי חשבון סאתים בחצר החמשין, דהיינו מאה על חמישים, ומכאן צא וחסוב לבית כור חמש עשרה פעמים
מאה על חמישים. שביח כור הוא חומר, והוא עשרה איתוה. שנאמר (ויחזקאל מה) "כי עשרת הבתים חומר" ובתיב "האיפה והבת תוכן אחד לחך, והאיפה שלש סאין -
נמצא בית כור שלשים סאין. ולא מקום הראוי לרזוע כור במאה קאמר. אלא לפי חשבון שיעורו תבנים, כדפרישנא הבא. והוא רביעו ארבע אמות חסר ששה טפחים משלש
רזוב אצבע יותר על רזוב כר. נראה ליה. בית כור עפר" - כלומר, הראוי לרזעה. אבל אם לא אמר "עפר", אפילו כולה סלעים - היעני, דשמואל מנחת בית כור, פחות מנפא פרי
זכין ליה. ודי לזק על התחוננה. ונראה בעני ד"בית כור קרקע אני מוכר לך" - אפילו כולו סלעים היעני. נקעים - בקעים חריצים ושיעורים. אין נמדדין עמה - אלא נתון לו בית
כור שלם מקרקע חלק. דכיין דעמקום או גבוהין עשרה ובגן שרובין ארבע על ארבע. דהווי מקום חשוב בפני עצמן אפילו לענין רשות היחיד דשבת - אין דעתו של אדם לקנות
שדה אחד ויחידה לו טורח כשתי שדות. לחדש ולרזוע בשני מקומות, למעלה ולמטה. כדמרפיש בגמרא. פחות מיכן - בגובה או בעומק. נמדדין עמה - דאין שדה בלא טרישים ותקעים
פזרות, וטבלי ליה. ובגמרא מפרש דרע ארבע קבין - בטבלי בבית כור, אבל טפי לא. בבית כור - משמע: מנחת שהוא, בין סלעים בין עפר. דרבי משמע: בבית כור עפר, ולא בית
כור עפר ממש. אפילו הוי שם נקעים עמוקים כו' נמדדין עמה - דלחבי אתני "בבית כור" לטפיה דהוי. ומיהו, אי הוי יותר מארבעה קבין - אין הלוקח מקבל, דלחבי אתני מאי דאמר
ליה "עפר" - דראוי לחרישה ורזעה בעיקר, כן נראה בעיני. גמרא המקדיש שדרו בשעת היובל - בומן שהיובל נהג. דאילו בומן שאין היובל נהג - נתן בערכין דגדפה בשויה,
כדתנין המקדיש שדרו בשעה שאין היובל נהג. אמור לא את פתח ראשון כו', ובמקדיש שדה אחותו בתחלת היובל מיייר. ולא גרסין "בשנת היובל", דפלוגתא דאמראוי היא בערכין;
דמקדיש שדרו בשנת היובל עצמה, רב אמר כו'. נתון לזע וזע - קרקע רחיא לרזעה. חמישים שקל כסף - כדכתיב (ויקרא כו) "אם משדה אחותו יקדיש שדה ליה ויהיה ערכך
לפי ורעו ורע חומר שערים" וגו', והיינו בית כור.

1 אמות על שש, ואותן ברק באלכסן כדי שימצא יפה את המתים, שאם זה נמשך לפנים
2 מזה, או שהאחד מן המתים קיע והאחר ארוך - הרי נקל למצוא כולן באלכסן.
3 ולאכסן של ארבע אמות על שש הרי שמונה אמה. כיצד? שש על שש הוי שמונה
4 אמות ושני חומשין. חמש על חמש הוי אכסןן אמתים, והוא חרין לארבע אמות על
5 שש הוי אכסןן אמתים, אמר: דאמי שזא חמש על
6 חמש מארבע אמות על שש יאוי חד
7 שיעורא הוא, הלכך, באלכסן שזינן שוה. איך
8 מערה לא חבדק באלכסן, כדלמקן - הרי
9 (חמשום) [צריך להיות: עשרים] - דהתם רב
10 המערה אין צריך לברוק, שאין קוברין אלא
11 בכותלים; ובספרים כתוב: כדאמר רב הונא
12 באלכסנא, דאמר לעיל כי חרותא. הבא נמי
13 כו'. וקשיא לי בה טובאי: דהא - דהתם רב
14 הונא בריה דרבי יהושע הוא, ולא הוה קרי ליה
15 גמרא רב הונא סתם. ועוד: לא חזיבי למעלה
16 לנארין את חרותא. והגמרא אית דרך
17 לשנות את הלשון. ועוד: מה ראה צריך לחביא
18 משם? הלא אין דומה מידת אלכסן לכובים
19 דעבדיא כי חרותא, כדוקח מודח ממעבר. ועוד:
20 דא אוקמנא דברותא דזא, ואמאי מייחי ריאה
21 מברותא: ואומר אני ששיבוש הוא, אלא משום
22 דאמרן לעיל גבי מילתא דרב הונא בריה דרב
23 יהושע "כדאמר רב שישא רב אביד
24 בניפלי הבא נמי כו' - לכך טעו וכתבו גם
25 בכאן אצל דברי רב שישא בריה דרב אידי
26 "כדאמר רב הונא" כו', שיבוש הוא. ומקשינן:
27 "אי הכי" - כיון דמצרכת ליה לברוק באלכסן,
28 גם מערה שניה שחץ לחצו יבדוק באלכסן,
29 והוה ליה אבתי עשרים ושתיים ומשני: ריאה
30 באלכסנא הוא דמתייבין ליה, אבל אל האתמיה
31 כל כך לברוק גם השני באלכסן, מאור
32 דבריאשנה לא מצא כלום. רב שישא בריה דרב
33 אידי אמר - דך סיפא נמי רבי שמעון היא,
34 וכגון דהני שלשה מומים הו נפילי. ומערה של
35 נפלים ארכה שש, ומערה השנייה שמונה אמה
36 - הרי עשרים אמה. ומקשינן: מרזא בניפלי
37 שמעון אית ליה רואין, וגבי כרם איפסא שמעין
38 לדו. מיקרי ומנח ליה - בין שאר הממים התקבדן כסדרן, ואהדר איפניה. ושמואל נאנס או שבת. לא נטען אינשי איתרא לטיפקיא - מבינתים. הלכך, לשם כרם טעם הדב, ויכן
39 דלא נטע בחלתו - לא חשיב כרם. איתרא לשלו - לחזור ולפתור משם. הלכך לגמרי לקבר לשם בולן על ידי הדוקה, באקריא בעלמא, ויכן דאן זה מקומן - לא חשביתן ליה
40 שכונת קברות. כרם עבד אינשי ובעני יותר מנשיעו דקבני דשפיר שפיר ודלא שפיר ליהוי לציב - כלומר, הטיעה שקולטו תוצלח - ושאר, ואתוה שלא תצליח - אעקור,
41 ויהיה לציב. לשריפה.

בו הדייט מותר להשתמש בו גבוה משנשתמש בו הדייט אסור להשתמש בו גבוה והא תני העושה כלי להדייט אל ישתמש בו גבוה ר' חזקה בשם רבנן דתמן תיפתר שבא מתרומת הלשכה ולית שמע מינה כלום כלי שרת מאימתי הן קדושין מינך או בשעת התשמיש אין תימר מינך ניהא אין תימר בשעת התשמיש כההה הן קדושין ניהא של משה שנתקדשו בשמן המושחה ברם של שלמה כההה הן קדושין ומתקדשו בכניסתן לארץ היו מפנין מתוך של משה לתוך

[דף י"ז ע"ב]

של שלמה לא היה שם של משה כההה הן קדושין ומתקדשו ובעליהן מן הגולה היו מפנין מתוך של שלמה לתוך שלהם לא היה שם של שלמה כההה הן קדושין ומתקדשו אבנים שהצבן לשם מת אסורים בהננייה לשם חי ולשם מת מותרין בהננייה הזרק כלי לפני מפתו של מת לתוך ארבע אמות אסור בהננייה כל חוץ לד' אמות מותר בהננייה נמצאת אומר המש מבילות ועשרה קידושין מובל ומקדש בו ביום מנין ששני קדושי ידים ורגלים על כל מבילה ומבילה תלמוד לומר ופשמ ורחץ ולבש אומר רבי אלעזר בן רבי שמעון ודין הוא מה אם במקום שאינו טעון מבילה טעון קדוש ידים ורגלים כהן שהיה טעון מבילה לא כל שכן והא טעון קדוש ידים ורגלים מול דף מה שהבאתה אי מה להלן אהת כל היום אף כההה אהת כל היום תלמוד לומר ופשמ את בגדי הדין שאין תלמוד לומר אשר לבש וכי עלתה על דעתנו כלום הוא פושט אלא מה שהוא לובש אם בן למה נאמר אשר לבש הקיש פשיטה ללבישה מה לבישה בקידוש ידים ורגלים אף פשיטה בקידוש ידים ורגלים אומר רבי מנא לא מסתברא אלא חלופין הקיש לבישה לפשיטה מה פשיטה בקידוש ידים ורגלים אף לבישה בקידוש ידים ורגלים ואין שני של פילוסין יפה מן הראשון של הנדוין משם מילה דשמעה פרוטי תמן תנינן הראשון שבראשון אין למעלה הימנו השני שבראשון והראשון שבראשון שוין ואין שני שבראשון יפה מן הראשון שבראשון משם מילה דשמעה פרוטי מאי כדון רבי נחמן בשם רבי מנא בשחר כתיב בד בד ארבעה פעמים ובמנחה כתיב בד: מעשה בי רבי ישמעאל בן פיאבי שלבש בתנות במאה מנה ועלה והקריב על גבי המזבח מעשה ברבי אליעזר בן הרסום שלבש בתנות בשתי רבוא ועלה והקריב על גבי המזבח והורידו אותו אהיו הפהנים שהיה נראה מתוכה ערום מה עשה מילא אותה מים ומכב את המזבח שבע פעמים:

[דף י"ח ע"א]

הלכה זו מתניתין בא לו אצל פרו ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח ראשו לדרום ופניו למערב הכהן עומד בפזורה ופניו למערב סמוך לשתי ידיו עליו ונתנדה וכך היה אומר אנא השם עויתי פשעתי

הטאתי לפניך אני וביתי אנא השם כפר נא לעונות לפשעים ולחטאים שעויתי ופשעתי ושהטאתי
לפניך אני וביתי בכתוב בתורת משה עבדך כי ביום הזה יכפר עליכם וגו' והן עונין אחריו ברוך
שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

גמרא אי זהו צפוני של מזבחה שהוא כשר בשחיטת קדשי קדשים מקירו של מזבחה צפוני ועד כתל
העזרה צפוני עד כנגד כל המזבחה ישנן בשולשים ושתים אמה דברי רבי רבי אלעזר בי רבי שמעון
אומר מכנגד בית החליפות עד כנגד בין האולם ולמזבחה ועד כתל העזרה המזרחי רבי מוסיוף מקום
דריסת רגלי ישראל אחת עשרה אמה מקום דריסת רגלי הכהנים אחת עשרה אמה מקירו של מזבחה
הצפוני ועד כתל העזרה המזרחי אומר רבי יוחנן לא מצאנו שחיטה פשירה בזר רב מפקד לתלמודי
בכל אתר הוון תנני שוחט הוין מפרה הוון תני זורק ואמר רבי יוחנן לא מצאנו שחיטה פסולה בזר
התיב ר' חייא בר בא והא כתיב ושחט והזה מה הויה לא הכשרה באשה כאיש אף שחיטה לא
הכשרה באשה כאיש אומר ליה הרי הויה מיימיה הרי היא פשירה בזר ופסולה באשה אומר ליה תפון
לית כתב בהן ולידא מילתא כתב איש להכשיר את תזר היא איש היא אשה ברם הכא כתיב בהן
היא זר היא אשה אין תימר שהיא פשירה בזר תכשר באשה ר' ישמעאל בר רב יצחק רבי יוחנן בשם
רבי שמעון בן יוחי פר של יום הכיפורים צריך בהן ולמה לא אומר ושעיר דו קרייא ושחט והביא מה
הכאה בכהן אף שחיטה בכהן ר' יעקב בר אחא ר' יסא ר' יוחנן בשם רבי שמעון בר יוחאי פר ושעיר
של יום הכיפורים צריכין בהן אומר רבי הגייא בראשונה הוא אומר אנא השם וכשניה הוא אומר

[דף י"ח ע"ב]

אנא בשם תני כיצד מתנודה עויתי פשעתי הטאתי ואומר נושא עון ופשע והטאה ואומר והתנודה
עליו את כל עונות בני ישראל דברי רבי מאיר והקמים אומרים עונות אילו הודונות פשעיהם אילו
המפרדים הטאתם אילו השנגות מאחר שהוא מתנודה על הודונות ועל המפרדים הוא חוזר ומתנודה על
השנגות אלא כך היה מתנודה אנא השם הטאתי עויתי פשעתי לפניך אני וביתי ובני אהרן בכתוב
בתורת משה עבדך לאמר כי ביום הזה וגו' והן עונין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד וכן
מצינו דרך כל המתנודים דוד אומר הטאנו עוינו הרשענו וכרדנו אף הוא כך היה מתנודה הטאתי עויתי
פשעתי לפניך מהו שמשא אומר נושא עון ופשע והטאה ואומר והתנודה עליו את כל עונות בני
ישראל וגו' אלא מפיון שהוא מתנודה על הודונות ועל המפרדים כאלו הן שנגות לפניו. עשרה פעמים
היה כהן גדול מזכיר את השם ביום הכיפורים ששה כפר וגו' בשעיר ואחד בגורלות הקרובים היו
נופלין על פניהן הרהוקים היו אומרים: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, אלו ואלו לא היו זזים משם

עד שהוא מתעלם מהן זה שמי לעולם זה שמי לעלם. בראשונה היה אומר בקול גבוה משרבו הפרוצין היה אומר בקול נמוך אמר רבי טרפון עומד הייתי בין אחי הכהנים בשורה והפתי אָנִי כְּלָפִי בְּהֵן גְּדוֹל וְשִׁמְעֵתִיו מְכֻלְעוּ בְּנַעֲיֹמֵת הַכֹּהֲנִים. בראשונה הוא נמסר לכל אדם משרבו הפרוצים לא היה נמסר אלא לכשרים. שמואל היה עבר שמע פרסא מקלל לכריה ביה ומית אמר אול גבכרא ומאן דשמע שמע ר' איניוני בר סוסי סלק גבי ר' חנינה לציפורין אמר איתא ואנא מסר יתיה לך עאל ליה בריה תחותי ערסא עמש ושמע קליה אמר מה אתון נהינין גביכון ברמיו אול לא לך ולא ליה חד אפי בציפורין אמר לרבי פינחס בר חמא איתא ואנא מסר ליה לך אמר ליה לית אנא ויכל אמר למה אמר ליה דאנא אכיל מעשר ומאן דרגיל ליה לא ויכל מיכול מבר נש בלום:

הלכה ח מתניתין בא לו למזרח העזרה לצפון המזבח הסגן בימינו וראש בית אב משמאלו ושם שני שעירים וקלפי היתה שם ובה שני גזרות של אשפרוע היו ועשאן בן נמלא של זהב והיו מזכירין אותו לשבח בן קמין עשה שנים עשר דד לפיור שלא היו בו אלא שנים. אף הוא עשה מוכני לפיור שלא יהו מימיו נפסלין בלינה. מונבז המלך עשה כל ידות הפלים של יום הכפורים של זהב. הילני אמו עשתה נכרשת של זהב על פתחו של היכל. אף היא עשתה טבלה של זהב שפרשת כוטה בתוכה עליה. ניקנור נעשו ניסים לדלתותיו והיו מזכירין אותו לשבח:

גמרא אי זהו צפוני של מזבח שהוא פשר בשחיטת קדשי קדשים מקירו של מזבח צפוני גר"ש בהלקתא עילית' עד מקירו של מזבח הצפוני ועד פתל העזרה המזרחי המשה דברים היה הסגן משמש

[דף י"ט ע"א]

הסגן אומר לו אישי בהן גדול הגבה ימינה סגן בימינו וראש בית אב משמאלו הניף הסגן בסוגרין אחוה הסגן בימינו והעלהו לא היה בהן גדול מתמנה להיות בהן גדול עד שהוא נעשה סגן וקלפי היה שם ובה ב' גזרות ושל אשפרוע היו: מהו אשפרוע פסקינן רבי שמואל אחוי דרב בעי אכדו מהו לעשות תהתיקו של זהב ויבא כהנדא שמעלין בקדש ולא מורידין ונעשו דדין זה על גבי זה אמר רבי יונה פיום מרובה של תמיד העליון משם כלי פחות ברבו והתחתון אין בו משום אורו של כלי אמר רבי יהושע בן לוי אמת הפום היתה מושכת לו מעיטם והיו רגלי שפדרום פחותין כרימונים רבי שמעון בר פרסא בשם ר' אחא הים בית טבילה לכהנים הוא והים לרהצה לכהנים בו ולא כלי הוא אמת הפום מושכת לו מעיטם והיו רגלי שפדרום פחותים כרימונים פתיב ואלה מספרם אגרטלי זהב שלשים ר' שמואל בר נחמן אמר מקום שאוגרין בו דמו של מלה אגרטלי כסף אלה רבי שמעון בן

לקיש אומר מקום שאוגרין דמו של פה מהלפים תשעה ועשרים אומר רבי סימון אלו הפסיננין ביי
דתנינן תמן הוא היה נקרא בית החליפות ששם היו גוזזין את הפסיננין:

הילני אמו עשתה נברשת של זהב על פתחו של היכל: תרין אמורין חד אומר מנרתא והרנא אומר
קונביתא תרגם עקילם לקבל נברשתא לקבל למפרם:

אף היא עשתה מבלה של זהב שפרשת סומה בתוכה עליה:

שבשעה שהיתה החמה זורחת היו הניצוצות מנתזין ממנה והיו יודעין שזרחה החמה. ומה היה
כתוב עליה רבי שמעון בן לקיש בשם ר' ינאי אל"ף ביי"ת היה כתוב עליה והא תני בכתב שפאן בן
כתב שפאן לא מעבה ולא מידק אלא בינוני פתר לה כאל"ף שפאן בן אל"ף שפאן כבי"ת שפאן בן
בי"ת שפאן. תני רבי הושעיה כל פרשת סומה היה כתוב עליה שממנה היה קורא ומתרגם כל הקדושי
הפרשה:

ניקנור נעשו ניסים לדלתותיו ומזכירין אותו לשבה:

תני מעשה שהיו באין בספינה ועמד עליהן סער גדול פים ונטלו אחד מהם והטילוהו פים ובקשו
להטיל עוד שני ועמד

[דף י"ט ע"ב]

וגיפו אומר להן אם מטילין אתם אותו לים הטילוני עמו והיה בוכה ומתאבל וכא עד שהגיע לקמינה
של יפו ביון שהגיע לקמינה של יפו התחיל מבעבע מתחת הספינה ביי דתנינן תמן כל השערים שהיו
שם נשתנו להיות של זהב הויז משערי ניקנור מפני שנעשה בהן גם ויש אומרים מפני שנחשתן
מזהיב תני בשם ר' אליעזר נחשתן היה מזהיב ויותר יפה משל זהב:

הלכה ט' מתניתין ואלו לגנאי בית גרמו לא רצו ללמד על מעשה להם הפנים בית אבטינס לא רצו
ללמד על מעשה הקמרת הוגרם בן לוי היה יודע פרק בשר ולא רצה ללמד בו קמצר לא רצה ללמד
על מעשה הכתב על הראשונים נאמר זכר צדיק לברכה ועל אילו נאמר ושם רשעים ירקבו:

גמרא בית גרמו היו בקיאים במעשה להם הפנים וברדיתו ולא רצו ללמד שלהו והביאו אמנים
מאלכסנדריאה והיו בקיאים במעשה להם הפנים וברדיתו לא היו בקיאים. בית גרמו היו מסיקין
מבפנים ורודין מבחוץ ולא היתה מעפשת ואלו היו מסיקין מבפנים ורודין מבפנים והיתה מעפשת
וכיון שידעו חכמים בדבר אמרו כל מה שפרא תקדוש ברוח הוא לכבודו ברא כל פעל ח' למענהו

שְׁלַחוּ אַחֲרֵיהֶם וְלֹא רָצוּ לְבוֹא עַד שֶׁכָּפְלוּ לָהֶן שֶׁכָּרְן שְׁנַיִם עֶשֶׂר מָנֶה הָיוּ נוֹטְלִין וְנִתְּנוּ לָהֶן עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע ר' יְהוּדָה אוֹמֵר עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע הָיוּ נוֹטְלִין וְנִתְּנוּ לָהֶן אַרְבַּעִים וּשְׁמוֹנֶה אָמְרוּ לָהֶן מִפְּנֵי מַה אֵין אִתֶּם רוֹצִין לְלַמַּד אָמְרוּ לָהֶן מִסֹּרֶת הִיא בְּיַדְנוּ מֵאַבּוֹתֵינוּ שֶׁהַבֵּית הַזֶּה עֲתִיד לִיְהָרֵב שְׁלֹא יִלְמְדוּ אַחֲרֵים וְהָיוּ עוֹשִׂין בֵּן לִפְנֵי עֲבוּדָה זָרָה שֶׁלָּהֶן בְּדָבָרִים הַלְלוּ מִזְבִּירֵין אוֹתָן לְשִׁבַח שְׁלֹא יֵצֵא בַּיָּד בְּנֵיהֶם פֶּת נִקְיָה מֵעוֹלָם שְׁלֹא יְהִי אוֹמְרִים מִמַּעֲשֵׂה לַחַם הַפָּנִים הֵן אוֹכְלִין שֶׁל בֵּית אַבְטִינָם הָיוּ בְקִיאִין בְּמַעֲשֵׂה הַקְּטוֹרֶת וּבְמַעֲלָה עֶשֶׂן וְלֹא רָצוּ לְלַמַּד שְׁלַחוּ וְהִבְיִאוּ אֲמָנִים מֵאַלְכַּסְנְדְּרִיאָה וְהָיוּ בְקִיאִין בְּמַעֲשֵׂה הַקְּטוֹרֶת וּבְמַעֲלָה עֶשֶׂן לֹא הָיוּ בְקִיאִין שֶׁל בֵּית אַבְטִינָם הֵיטָה מִתְּפִרֶת וְעוֹלָה וּפֹסֶה וַיִּוֹרְדַת וְשָׁל אֵלֶּי הֵיטָה פֹסֶה מִיָּד וְכִיּוֹן שִׁדְעוּ חֲכָמִים בְּדָבָר אָמְרוּ כָּל מַה שֶׁבָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכַבּוֹד בָּרָא שְׁנַאֲמַר כָּל הַתְּקָרָא בְּשֵׁמִי וְגו' שְׁלַחוּ אַחֲרֵיהֶן וְלֹא רָצוּ לְבוֹא כו' עַד לִפְנֵי עֲבוּדָה זָרָה שֶׁלָּהֶן בְּדָבָרִים הַלְלוּ מִזְבִּירֵין אוֹתָן לְשִׁבַח שְׁלֹא יֵצֵא אִשָּׁה שֶׁל אֶחָד מֵהֶן מִבְּשֻׁמַּת מֵעוֹלָם וְלֹא עוֹד אֵלֶּה כְּשֶׁהָיָה אֶחָד מֵהֶן נוֹשֵׂא אִשָּׁה מִמְּקוֹם אַחֵר הָיָה פּוֹסֵק עִמָּה שְׁלֹא תִתְּבַשֵּׂם אָמַר רַבִּי יוֹסִי מִצְּאֵתִי תִינּוֹק אֶחָד מִבֵּית אַבְטִינָם אָמְרָתִי לוֹ בְּנֵי אֲבוֹתָיָה לְפִי שְׁנַתְּפִנֶנּוּ לְרַבּוֹת כְּבוֹדָם וְלִמְעַט כְּבוֹד שְׁמִים לְפִיכָּה נִתְּמַעַט כְּבוֹדָם וּכְבוֹד שְׁמִים נִתְּרַבָּה אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה שֶׁחַ לִי שְׁמַעוֹן בֵּן לְגַם מִלְקַט הֵייתִי עֹשֵׂבִים אֲנִי וְתִינּוֹק אֶחָד שֶׁל בֵּית אַבְטִינָם וְרֵאִיתִי אוֹתוֹ שֶׁכָּבָה וְרֵאִיתִי אוֹתוֹ שֶׁשָּׁחַק אָמְרָתִי לוֹ בְּנֵי לְמָה כְּכִיתָה אָמַר לִי עַל כְּבוֹד בֵּית אֲבָא שְׁנַתְּמַעַט וְלָמָּה שֶׁחֲקַתָּה אָמַר לִי עַל הַכְּבוֹד הַמִּתְקַן לְצַדִּיקִים לְעִתִּיד לְבֹא תְרִי מַעֲלָה עֶשֶׂן לְנִגְדֵי נּוֹמְרָתִי לוֹ בְּנֵי תִרְאָה לוֹ אָמַר לִי מִסֹּרֶת בְּיַד מֵאַבּוֹתִי שְׁלֹא לְהִרְאֹתוֹ לְבִירְיָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֵּן נּוּרִי פָּגְעוּ בִּי זְמַן אֶחָד מִשָּׁל בֵּית אַבְטִינָם אָמַר לִי רַבִּי לְשַׁעֲבֵר הָיוּ בֵּית אֲבָא צְנוּעִין וְהָיוּ מוֹסְרִין אֶת הַמְּגִלָּה הַזֹּאת אֵלֶּי לְאֵלֶּי וְעִכְשָׁיו שְׂאִינָן נְאֻמְנִין הִילָךְ אֶת הַמְּגִלָּה וְתוֹחֵר בָּהּ וּכְשֶׁבֵאתִי וְהִרְצִיתִי אֶת הַדְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא זְלָגוּ דְמַעֲיִין וְאָמַר מַעֲתָה אֵין אֲנִי צְרִיכִין לְהוֹפְרִין לְגַנְאִי וְכוּלְהֶן מִצְּאֵו מִתְּלֵא לְדְבִרְהֶן חוּצַן מִבֵּן קַמְצָר בִּי דְתַנְיָנָן תַּמָּן אֵלֶּי הֵן הַמְּמוֹנִין שְׁהָיוּ בְּמַקְדֵּשׁ ר' הוֹקִיָּה אָמַר ר' סִימוֹן וְרַבְּנָן חַד אָמַר כְּשִׁירִי כָּל דוֹר וְדוֹר בָּא לְמָנוֹת וְהִרְנָה אָמַר מִי שְׁהָיָה בְּאוֹתוֹ הַדוֹר מְנָה מַה שֶׁבְּדוֹרוֹ מֵאֵן דְּאָמַר כְּשִׁירִי כָּל דוֹר וְדוֹר בָּא לְמָנוֹת עַל פּוֹלָם הוּא אוֹמֵר וְכָר צַדִּיק לְבָרְכָה מֵאֵן דְּאָמַר שְׁהָיָה בְּאוֹתוֹ הַדוֹר מְנָה מַה שֶׁבְּדוֹרוֹ עַל פּוֹלָם הוּא אוֹמֵר וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקַב עַל מִי נְאֻמַר וְכָר צַדִּיק לְבָרְכָה עַל בֵּן קָטִין וְחַבְרָיו וְעַל פּוֹלָן הָיָה בֵּן זוּמָא אוֹמֵר מִשְׁלָה יִתְּנוּ לָךְ וּבְשִׁמְךָ קוֹרִין אוֹתָךְ וּבְשִׁבְחָךְ מוֹשִׁיבִין אוֹתָךְ

[דף כ' ע"א]

ואין שְׁכַחָה לִפְנֵי הַמְּקוֹם וְאֵין אָדָם נוֹגַע בְּמוֹכֵן לָךְ:

פרק רביעי

הלכה א מתניתין טרף בקלפי והעלה שני גורלות אחד כתוב עליו לשם ואחד כתוב עליו לעזאזל
 הסגן בימינו וראש בית אב משמאלו אם של שם עלה בימינו הסגן אומר לו אישי בהן גדול הגבה
 את ומינד ואם בשמאלו עלה ראש בית אב אומר לו אישי בהן גדול הגבה את שמאלך נתנם על שני
 שעירים ואומר ליי' הטאת ר' ישמעאל אומר לא היתה צריף לומר הטאת אלא ליי' והן ענין אחריו
 ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

גמרא לא סוף דבר קלפי אלא אפלו קלתות ולמה אמרו קלפי כדי לעשות פמבי לדבר ויביא שני חומין
 אחד שחור ואחד לבן ויקשר עליהם ויאמר זה לשם וזה לעזאזל תלמוד לומר גורל אחד ליי' שיהא ניפר
 שהוא ליי' וגורל אחד לעזאזל שיהא ניפר שהוא של עזאזל ויביא שני צרורות אחד שחור ואחד לבן
 ויתן עליהם ויאמר זה לשם וזה לעזאזל תלמוד לומר גורל אחד ליי' שיהא ניפר שהוא ליי' וגורל אחד
 לעזאזל שיהא ניפר שהוא לעזאזל וכתב עליהם ויאמר זה ליי' וזה לעזאזל תלמוד לומר גורל אחד
 ליי' שיהא מוכיח על עצמו שהוא ליי' לעולם וגורל אחד לעזאזל שיהא מוכיח על עצמו שהוא לעזאזל
 לעולם הדיא אמרה חקוקים היו ותני בן בשתי קלפיות נתחלקה ארץ ישראל אחת שהגורלות נתונין
 בתוכה ואחת ששמות השבטים בתוכה ושני פרחי כהונה עומדים מה שזה מעלה וזה מעלה וכה.
 בשלשה דברים נתחלקה ארץ ישראל בגורלות באורים ותומים ובכספים הדיא הוא דכתיב וישלך
 להם והושע גורל לפני ה' במצפה גורל אלו הגורלות לפני ה' אלו אורים ותומים בין רב למעט אלו
 הכספים אמר רבי אבין אלמלא שנתן הקדוש ברוך הוא חן כל מקום בעיני יושביו לא היתה ארץ
 ישראל מתחלקת לעולם. ותני בן ג' חיצין חן אשה בעיני בעלה חן מקום בעיני יושביו חן מקח
 בעיני לוקחיו ר' אבא בריה דר' פפי רבי יהושע דסיכנין בשם לוי אף לעתיד לבא הקדוש ברוך הוא
 עושה בן הדיא הוא דכתיב ונתתי לכם לב חדש וגו' ונתתי לכם לב בשר וגומר שהוא בושל בן חלקו
 של חברו. נגע בהן בששה למטה ונתערבו

[דף כ' ע"ב]

אין השעירים כמזנות ומשהעלה אותן נגע בהן ונתערבו השעירים כמזנות ובעליותו נגע בהן
 ונתערבו אמר אם של שם יעלה בימיני יקדש זה שעל ימיני קדש אם של שם יעלה בשמאלי יקדש
 זה שעל שמאלי קדש ואפלו אם אמר אם של שם יעלה בימיני יקדש זה שעל שמאלי קדש אם של
 שם יעלה בשמאלי יקדש זה שעל ימיני קדש אבל אם אמר בין של שם יעלה בימיני בין של שם יעלה

בשמואל לא יקדש אלא זה שעל ימינו לא יקדש אלא זה שעל שמואלי לא קדש מפני מה קובעין בפה אמרה התורה גורלות גורלות של כל דבר יכול יתן שני גורלות על זה ושני גורלות על זה תלמוד לומר גורלות גורל אחד ליי וגורל אחד לעזאזל יכול יתן של שם ושל עזאזל על זה ושל שם ושל עזאזל על זה תלמוד לומר גורל ולא דא קדמייתא. כיני יכול משהוא נתן של שם על של שם ושל עזאזל על של שם עזאזל יחזור ויחליף תלמוד לומר גורל א' ליי אין פאן לשם אלא אחד וגורל אחד לעזאזל ואין פאן לעזאזל אלא אחד ציין היה פתוב עליו קדש ליי קדש מלמטון ושם מלמטון בלמך שהוא יושב על קתדרון שלו ודכוותה אחד מלמטון ושם מלמטון אמר רבי אלעזר בי רבי יוסי אני ראיתיו ברומי ולא היה פתוב עליו אלא שיטה אחת קדש ליי ונתן אהרן אם נתן זר כשר ודכוותה אם העלה זר פסול קל וחומר מה אם נתינה שפתוב בה בני אהרן אם נתן זר כשר העליה שאין פתוב בה בני אהרן לא כל שפן לא צורכה דלא נתינה שהיא מעפכת אם נתן זר כשר העליה שאינה מעפכת אם העלה זר פסול

[דף כ"א ע"א]

ואמר רבי יצחק בר חקילא בשם רבי ינאי: העליה מתוך קלפי מעפכת, אין נתינה מעפכת. אמר רבי יוחנן: קובעין אפילו בפה. סברין מימר אפילו אחד היום ואחד למחר. על דעתיה דרבי יוחנן, דו אמר: אפילו אחד היום ואחד למחר – ניהא. על דעתיה דרבי ינאי: לאי זה דבר נאמר גורלות? למצוה! מתניתא פליגא על רבי יוחנן – 'הגורל עושה הטאת ואין השם עושהו הטאת'! פתר לה, כמצליח בגורל. מתניתא פליגא על רבי ינאי: לא הגריל ולא נתונה – כשר, אלא שחפר מצוה אחת. "לה" – לרבות שעיר המשתלח שיהא פסול משום מחסר זמן. ואיתא ביי דמר רבי יוחנן: קובעין אפילו בפה. סברין מימר אפילו אחד היום ואחד למחר, על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר אפילו אחד היום ואחד למחר – ניהא, על דעתיה דרבי ינאי, לאי זה דבר נאמר גורלות? וקש לומר שפא יעלה לשם, פתר לה ברוצה להגריל. שני שעירי יום הכפורים ששחטן בחיין, אית תניי תניי. חיב, ואית תניי תניי: פטור. אמר רב הסדא: מאן דאמר חיב – שפרב השעיר הנעשה בפנים, מאן דאמר פטור – כשלא קרב

[דף כ"א ע"ב]

השעיר הנעשה בחיין. אמר רבי יוסה: רב הסדא בעי מדמתה לפסח, ולא דמיא. אמר רבי מנא בר תנחום: רבי לעזר ורבי יוחנן תריהון אמרין: פסח שעבר זמנו, מאליו היה משתנה. ברם הכא, בשחיטה הוא משתנה. מאי בדון? מאן דאמר חיב – סברין מימר הגרלה מעפכת. מאן דאמר פטור – סברין מימר אין הגרלה מעפכת. בלום יש פאן לשם אלא אחד, אמר רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה:

או זה או זה, משהגדיל חיב על של שם ופטור על שם עזאזל. אמר רבי בא: והוא שנתן מתנת הפר, אבל אם לא נתן מתנת הפר – פטור, ששחיטתו של שעיר מעבכת מתן דמו של פר. רבי בון בר יהודה בעא קומי רבי זעיריה: שחט את הפר עד שלא יגדיל, מהו שיהא חיב? אמר ליה: נישמעניה מן הדא – פר מעבב את השעיר, השעיר מעבכת את הפר, הדא אמרה: שחט את הפר עד שלא הגדיל – חיב. אין תימר פטור, ניתני אין השעיר מעבב את הפר! אמר רבי שמואל בר אבדימי: הדא דתימר אין השעיר מעבכת את הפר במתנות הבדים, אבל במתנות הפרכת – שעיר מעבב את הפר. הוה עבידא? שאינו יכול לתן מדם הפר על הפרכת עד שיתן מדם השעיר על בין הבדים.

[דף כ"ב ע"א]

הלכה ב' מתניתין – קשר לשון של והורית בראש שעיר והעמידו כנגד בית שלוחו, ולנשחט המשתלח כנגד בית שחיטתו. בא לו אצל פרו שניה, וסומך שתי ידיו עליו ומתודה. וכך היה אומר, אגא השם, עויתי פשעתי הטאתי לפגיה אני וביתי ובני אהרן עם קדושיה. אגא השם כפר נא לעונות ולפשעים ולחטאים, שעויתי ופשעתי וטאתתי לפגיה אני וביתי ובני אהרן עם קדושיה, ככתוב בתורת משה עבדך (ויקרא טז, ל): כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. והן עזיני אהריו, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

גמרא – רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן: שלש לשונות הן: של שעיר כסלע ושל מצורע בשקל, ושל פרה בשתי סלעים. אמר רבי בא בר זבדא בשם רבי שמעון בן הלפתא: של פרה בשתי סלעים ומחצה, אית דמפקין לישנא בעשרה זוזין.

הלכה ג', מתניתין – שחטו וקבל במזרק את דמו, ונתנו למי שהוא ממרס בו על הרבד הרביעי שבהיכל, כדי שלא יקרוש. נטל מהתה ועלה לראש המזבחה, ופנה גחלים אילף ואילף, וחותרה מן המעבלות הפנימיות, וירד והניחה על הרבד הרביעי שבעזרה.

גמרא – ביני מתניתא על הרבד הרביעי שבעזרה. תני, שחט בחיץ – חיב. חפן בפנים – פטור. התה והקטיר ונשפך הדם – יביא פר אחר, ונכנס בדמו. עד שלא הקטיר נשפך הדם – התיה פסולה היא והוא צריך לחות בתהלה. פסק עד שלא הקטיר נשפך הדם ופסק משחקטיר נשפך הדם, להביא פר אחר ולהכנס בדמו – אין את יכול, שאני אומר עד שלא הקטיר נשפך הדם. והיא התיה פסולה, והוא צריך לחות בתהלה – אין את יכול, שאני אומר משחקטיר נשפך הדם והיא התיה כשרה, והוא עובר משם הכנסה ותרה ובטלו העבודות. אשכחת אמר: בטלו עבודות של אותו היום.

[דף כ"ב ע"ב]

שחט ומת, אחר מהו שיבגם בדמו? רבי שמעון בן לקיש אומר: בפר אכל לא בדם. רבי חנינה רבי יונתן: תריהון אמרו, אפלו בדם, מלתיה דרבי יהושע בן לוי אומר: אפלו בדם. דאמר רבי חנינה רבי בא בשם רבי יהודה: אפלו בדם. רבי יהושע בן לוי שאל: הפן ומת, מהו שיבגם בהפניו? מה צריכא ליה, בהפניו דכתיב "ומלא הפניו", ברם הכא לית כתיב "בדמו", פשיטא ליה אפלו בדם.

הלכה ד' מתניתין – בכל יום היה הותה בשל פסח ומערה בתוך של זהב, והיום הותה בשל זהב ובה היה מכנים. בכל יום הותה בשל ארבעת קבין ומערה בתוך של שלשת קבין, והיום הותה בשל שלשת קבין ובה היה מכנים. רבי יוסי אומר, בכל יום הותה בשל סאה ומערה בתוך של שלשת קבין, והיום הותה בשל שלשת קבין, ובה היה מכנים. בכל יום הותה כבדה, והיום קלה. בכל יום היתה ידה קצרה, והיום ארפה. בכל יום היה זהב ירוק, והיום אדם, דברי רבי מנחם:

גמרא – ביי דתנינן תמן: נתפור ממנה קב גהלים היה מכבדן לאמה ובשבת פופין עליו פסכתר. בכל יום היתה כבדה והיום קלה שלא ליגעו, בכל יום היתה ידה קצרה והיום ארפה שלא ליגעו, בכל יום לא היה בה אמה גמודה והיום היה בה אמה ומחצה כדי שתהא הזרוע מסיעת, בכל יום לא היה בה נרתיק והיום היה בה נרתיק כדי שלא תכבה, ואינו הוציץ? אומר רבי יוסי בי רבי בון: קובעו בפומסור. שבעה זהבים הן: זהב טוב, זהב טהור, זהב סגור, זהב מופז, זהב מזוקק, זהב שחוט, זהב פרוים. זהב טוב – כמשמעו, "זהב בארץ תהיא טוב". אומר רבי יצחק: מיבוי דו בכיתיה מיבו דו בלויתיה. זהב טהור – שמכניסין אותו לאור ואינו חסר פלום. ואתיה כדתני, מעשה במנורת זהב שעשה משה במדבר והיתה יתרה דינר זהב, והכניסיה לכור שמונים פעם ולא חסרה פלום. ויאות עד דלא יקום על ברריה הוא חסר סגין, מן די קנים על ברריה לא חסר פלום. זהב סגור – שהיה מכסוף בעד כל הזהבים שהיו שם. אומר רבי שמואל בר רב יצחק: כתיב (דברי הימים א-כט, ד): "ושבעת אלפים כבר פסח מזקק למוח קירות הבתים". וכתיב (מלכים א-ו, כב): "ואת כל הבית צפה זהב", ואף אומר אבן? אלא שהיה מכסוף בעד כל הזהבים שהיו שם. מופז – רבי פטרוקי אחיה דרבי דרוסא בשם רבי בא בר בינא:

[דף כ"ג ע"א]

דומה לאש מצתת בגברית. אומר רבי אבין: לשם מקומו הוא נקרא זהב מאופז. זהב מזוקק – שהיו מהתכין אותו פזיתים וטהים אותו בצק ומאכילין אותו לנגמיות, והן מסננות אותו. ויש אומרים:

שהיו טומנין אותו בזבל שבקעה שנים. זהב שהוט - שהיה נמשך פשעוה. אדרניגוס היה לו משקל ביצה. דוקלמינוס היה לו משקל דינר גודרדינון. זהב פרוים - רבי שמעון בן לקיש אומר: אדום, דומה לדמו של פר. ויש אומרים: זהב שהוא עושה פרות, ביי דתנינן תמן - וגפן של זהב היתה עומדת על פתחו של היכל. אמר רבי אחא בר יצחק: בשעה שבנה שלמה את בית המקדש צר כל מיני אילנות לתוכו, ובשעה שהיו אלו שבהוין עושין פרות, היו אלו שבפנים עושין פרות, הדא הוא דכתיב (ישעיה לה, ב): "פרח תפרח ותגל אף גילת ורגן" וגו'. אימתי יבשו? אמר רבי יצחק חיננא בר יצחק: בשעה שהעמיד מנשה צלם בהיכל - יבשו, דכתיב (נחום א, ד): "יפרח לבנון אמלל".

הלכה ה' מתנייתין - בכל יום מקריב פרים בשחרית ופרים בין הערבים, והיום מוסיף מלא חפניו. בכל יום היתה דקה, והיום דקה מן הדקה. בכל יום פתנים עולים במזרחו של קבש ויורדין במערבו, והיום כהן גדול עולה באמצע ויורד באמצע. רבי יהודה אומר, לעולם כהן גדול עולה באמצע ויורד באמצע. בכל יום כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הפיור, והיום מן הקיתון של זהב. רבי יהודה אומר, לעולם כהן גדול מקדש ידיו ורגליו מן הקיתון של זהב.

גמרא - פטום הקמרת: הצרי, והצפרן, והלכבנה, והלכבנה משקל שבועים שבועים מנה, מור וקציעה, שבלת נרד ורכם - משקל ששה עשר ששה עשר מנה, קשט - שנים עשר, קלופה - שלשה, קנון מתשעה, נמצאת אומר: שלש מאות וששים וחמש מנים היו כנגד ימות השנה. ושלשה של אותו היום, הדא היא דתנינן: והיום מוסיף מלא חפניו, פרשינה תשעה קבין, וין קפריסין שלשה סאין ושלשה קבין, אם אין לו וין קפריסין מביא חמר חרין עתיק, מלח סדומית רבע מעלה עשן כל שהוא. רבי נתן אומר: אף כפת הירדן כל שהוא. נתן כה דבש - פסלה. חפר כה אחת מסממניה - היב מיתה. תני, רבי שמעון בן זבדילא אומר: הצרי אינו אלא שרף של עצי קטף, בורית פרשינה למח היתה כאה? שבה שפין את הצפרן מפני שהיא נאה. וין קפריסין למח היא כאה? שבה שורין את הצפרן מפני שהיא עזה. והלא מי רגלים יפין לה? אלא שאין מכניסין ריח רע לעזרה מפני הכבוד. וכשהיה מידק היה אומר: 'הדק היטב, הדק היטב' - שהקול יפה לבשמים. חפר כה אחת מסממניה או שנתן כה מעט דבש היתה פסולה, לא נתן לתוכה מלח, או שנתן לתוכה מעלה עשן - נתתיב מיתה. אמר רבי זעירה: ועובר משום הכנסה יתרה. תני בר קפרא: הפטמין שפירושלים היו אומרים: איילו היה נתן לתוכה מעט דבש לא היה כל העולם בלו יכול לעמוד בריחה. תני, פטמה חצים - פשרה, שלשים ורבעים לא שמענו. רבי אומר: במדתה היתה בשרה.

[דף כ"ג ע"ב]

וְדַא דְאֵת מַר: פְּטוּמָה הָצִיג בְּשֶׁרָה – חָצִי כֹל סַמְמוֹן וְסַמְמוֹן. אַחַת לְשִׁישִׁים לְשִׁבְעִים שָׁנָה הִיא הֵיחָד בְּאֵה הָצִיג מִן הַשִּׁירִים, הִדְא הִיא מוֹתֵר הַקְּמָרְתָּ, מַה הָיָה עוֹשִׂין בָּהּ? תַּנְי, הַקְּמִיר בְּזֵית בַּחוּץ – הֵיב. פְּחוֹת מְכֻזֵּית בְּפָנִים – פְּטוּר. רַבִּי זְעִירָה בְּשֵׁם רַב יְרֵמְיָה: נִפְטְרוּ הַצַּבּוּר יְדֵי הוֹבְתָן. רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְרֵמְיָה: מִן מַה דִּתְנִי הַקְּמִיר בְּזֵית בַּחוּץ הֵיב, מִינְהָ אֵת שְׁמַע פְּחוֹת מְכֻזֵּית בְּפָנִים פְּטוּר. "דְּקָה" מַה תְּלַמּוּד לֹמַר? לְפִי שְׁנַאמַר: "וְשִׁחַקְתָּ מִפְּנֵה הַדִּק", אִם כֵּן לְמַה נֶאמַר "דְּקָה"? שְׁתַּהֲא דְקָה מִן הַדְּקָה! בִּיצֵד הוּא עוֹשֶׂה? מִפְּרִישׁ שְׁלֶשֶׁת מְנִים מֵעֶרֶב יוֹם הַכַּפּוּרִים וּמְחֻזְרִין לְמִכְתָּשֶׁת, כְּדִי לְמַלְאוֹת מִפְּנֵה הַפְּנִי כְּדִי לְקַיֵּם בְּהַ דְּקָה מִן הַדְּקָה. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: הוּיִן מְקַדּוּשׁ הֶרְאִישׁוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: וְאֶפִּילוּ מְקַדּוּשׁ הֶרְאִישׁוֹן. מִתְּנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹנָה – כֹּל הַכֹּלִים שְׁהִיּוּ בְּמִקְדָּשׁ הָיָה רַבִּי יוֹסִי לְקַדּוּשׁ יוֹדִים וְרִגְלִים! פְּתַר לֵה הוּיִן מְקַדּוּשׁ הֶרְאִישׁוֹן. מִתְּנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹסִי – הַכִּיּוֹר וְהַכֵּן מְעַכְבִּין! פְּתַר לֵה: מְקוֹמוֹן מְעַכֵּב.

הַלְכָה ו' מִתְּנִיתִין – בְּכֹל יוֹם הָיָה שֵׁם אֶרְבַּע מְעַרְכוֹת, וְהַיּוֹם הַמֵּשׁ, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר רַבִּי יוֹסִי אֹמַר, בְּכֹל יוֹם שְׁלֹשׁ, וְהַיּוֹם אֶרְבַּע. רַבִּי יְהוּדָה אֹמַר, בְּכֹל יוֹם שְׁתַּיִם, וְהַיּוֹם שְׁלֹשׁ.

גְּמָרָא – מַה טַּעְמָא דְּרַבִּי מֵאִיר? "וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תִּקַּד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה" – זוּ מְעַרְכַת קִיּוּמֵי אֵשׁ. "וַיִּכְעַר עָלֶיךָ הַכֹּהֵן" – זוּ מְעַרְכַת אֵיכּוּל אֵיכָרִיּוֹ וּפְדָרִים. "וַיַּעַרְךָ עָלֶיךָ הַעוֹלָה" – זוּ מְעַרְכַת גְּדוּלָה. "וְהַקְּמִיר עָלֶיךָ הַלְבִי הַשְּׁלֵמִים" – זוּ קְמָרְתָּ. וְלִית לְרַבִּי יוֹסִי מְעַרְכַת אֵיכּוּל אֵיכָרִיּוֹ. וְלִית לְרַבִּי יוֹנָה: מְעַרְכַת קִיּוּמֵי אֵשׁ. מַה מְקוֹם רַבִּי יְהוּדָה אֵשׁ תְּמִידָה? אֵשׁ שְׁאִמְרַתִּי לָךְ תְּהֵא תְמִיד – לֹא תְהֵא אֶלָּא עַל מִזְבֵּחַ הַחֵיצוֹן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: הָאֵיכָרִיּוֹ וְהַפְּדָרִים שְׁלֵא נִתְאַכְלוּ מִבְּעֶרֶב – עוֹשֶׂה אוֹתָן מְדוּרָה, וְשׁוֹרְפָן בְּפָנֵי עֶצְמוֹן, וְדוּחִין עָלֶיהֶן אֵת הַשֶּׁבֶת. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲהָא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אֲבָא: מִתְּנִיתָא אֶמְרָה כֵּן, בְּכֹל יוֹם הָיָה שֵׁם אֶרְבַּע מְעַרְכוֹת, מַה אֵת שְׁמַע מִינְהָ? אָמַר רַבִּי מְנָא: וְהַיּוֹם הַמֵּשׁ. רַבִּי בּוֹן בַּר חֵיהָ בְּעָא קוּמֵי רַבִּי זְעִירָה: דְּבַר שְׁאִינוּ מְעַכֵּב – דוּחָה. אָמַר לֵיה: עָדִי הַחֲדָשׁ הָרִי

[דף כ"ד ע"א]

אֵינוּ מְעַכְבִּין וְדַחִיו, דִּתְנִינוּ תְּמוֹן, שְׁעַל מַהֲלָךְ לִילָה יוֹם מְחַלְלִין אֵת הַשֶּׁבֶת וְיוֹצִאִין לְעֵדוּת הַחֲדָשׁ. מִנְיָן לְמְעַרְכַת יוֹם הַכַּפּוּרִים? רַבִּי יְרֵמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי פְּדָת: "גְּחָלִי" – מַה תְּלַמּוּד לֹמַר "אֵשׁ"? שְׁהִיא בְּמַלְחָה עַל גְּבֵי גְּחָלִיהָ. "גְּחָלִי" יְכוּל עוֹמְמוֹת? תְּלַמּוּד לֹמַר "אֵשׁ". אִי אֵשׁ יְכוּל שְׁלֶחְבַת? תְּלַמּוּד לֹמַר "גְּחָלִי אֵשׁ". הָא בִּיצֵד? מִן הַלּוּחָשׁוֹת הַלְלוּ. וּמִנְיָן שְׁתַּהֲא הָאֵשׁ בְּמַלְחָה עַל גְּבֵי גְּחָלִים? תְּלַמּוּד לֹמַר "גְּחָלִי

אש". רבי יהושע בן לוי אומר: אין להם הפנים נפסל בשעת מסעות. רבי יוחנן אומר: להם הפנים נפסל בשעת מסעות. רבי יהודה בשם רבי יהושע בן לוי: "באשר יחנו בן יסעו" – מה בהנחתם אינו נפסל אף בנסיעתם אינו נפסל. רבי אמי בשם רבי יהושע בן לוי: "ונסע אהל מועד מחדה הלויים בתוך המהנות (במדבר ב, יז) – כבתוך המהנות. רבי יעקב בר אבהו רבי אמי בשם רבי אלעזר: השורף קדשים בחוץ בשעת מסעות לוקה. אומר רבי יוחנן: קדשים נדחין בשעת מסעות, טמאים פרושים כל אחד ואחד במהצתו. אומר רבי יוסה: תדירא הוא מילתא בפומהון דרבנן, נסתלקו הפרכת התרו המהצות לזבין ולמצורעין. מתניתא מסייעא לדין ומתניתא מסייעא לדין, מתניתא מסייעא לרבי יהושע בן לוי: "תמיד" – תמיד אפילו בשבת. "תמיד" – אף בטמאה. מתניתא מסייעא לרבי יוחנן "לא תכבה" – אף במסעות. בשעת מסעות מה היו עושין לה? היו בופין עליה פסקתה; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: אף בשעת מסעות היו מושגין אותה שנאמר (במדבר ד, יג): "ודשנו את המזבח ופרשו עליו בגד ארנמן"; הא אילו היה המזבח דליק לא היה בגד ארנמן נשרף? מה עבד לה רבי יודה? פסקתה היו בופין עליו מלמעלה, מה קמים רבי יודה "ודשנו את המזבח"? – וירוויזו ביי דאמר רבי יודה בן פזי: "ואכל ושבע ודשו".

פָּרָק הַמִּישִׁי

הלכה א' מתניתין – הוציאו לו את הכף ואת המחפת, והפן מלא חפניו ונתן לתוך הכף, הגדול לפי גדלו, והקטן לפי קטנו, וכך היתה מדתה. נטל את המחפת

[דף כ"ד ע"ב]

בימינו ואת הכף בשמאלו. היה מהלך בתיכל, עד שמוגיע לבין שתי הפרוכות הפכדילות בין הקדש ובין קדש הקדשים, וביניהן אמה. רבי יוסי אומר, לא היתה שם אלא פרכת אחת בלבד, שנאמר (שמות כו, לג) "והכדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים".

גמרא – ולא ככר תניננה: נטל את המחפת ועלה לראש המזבח. בני מתניתא: את הכף ואת הכנף, מהו כף מגיס? אומר רבי יוסה: תדא אמרה כלי חול הוא. אין תיכור כלי קדש דבר שקדש בכלי כפרה, דאיתפלגון: פטמה בחליו, רבי יוסה בן חנינה אומר: פסילה. רבי יהושע בן לוי אומר: פשרה. מאי טעמא דרבי יוסי בר חנינה? "קדש היא" – שתהא הבאתה בקדש. מאי טעמא דרבי יהושע בן לוי: "קדש היא" – שתהא באה מתרומת הלשכה. אומר רבי יוסה בי רבי בון: איתא דרבי יוסי בן חנינה בשמואל, ודרבי יהושע בן לוי כרבי יוחנן, דתנינן: המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראויין לקרבנות

צבור. רבי יוחנן אמר: קמרת. אמר רבי הושעיה: תפתר באומן משל בית אבטינס שהיה נוטל בשכרו קמרת, ודרבי יוסי בן חנינה בשמואל, דאמר רבי חונה בשם שמואל: מכתשת עשו אותה כלי שרת לקדש. אמר רבי יוסה בי רבי בון: אמרה רבי חונה קומי רבי יוסה: דבר שקדש בכלי נפדה. אמר ליה: ולאו שמואל הוא? ושמואל אמר: קל הוא במותר. דאיתפלגון: הותרו תמידין. שמואל אמר: נפדין בתמיזין. רבי יוחנן אמר: נפדין בפסולי המקדשין. הותרו שעירים, על דעתיה דשמואל.

[דף כ"ה ע"א]

אם עולה נפדית, לא כל שכן מטאת? על דעתיה דרבי יוחנן: רבי זעירא אמר: ירעו. אמר רבי שמואל בר רב יצחק: מקצים בה את המזבת. וקשיא יש מטאת קרבה עולה? אמר רבי יוסה: שניא היא שאין קרבנות צבור נקבעין אלא בשחיטה. אמר רבי חנינה בן תרדיון: תניי בית דין הוא על המותרות שינקבו עולות. מלא קמצו, יכול מלא קמצו מכורין, תלמוד לומר "בקמצו", אי בקמצו יכול קמין בראשי אצבעותיו? תלמוד לומר: "מלא קמצו", הא ביצד? חופה את פס ידו במחבת ובמחשת ומחק באצבעו מלמעלה למטה. תמן את אמר "מלא קמצו" בקמצו, והכא את אמר "מלא קמצו"? רבי יעקב בר אחא רבי סימון בשם רבי הושע בן לוי? מה להלן קמין החסר פסול, והכא קמין החסר פסול.

[דף כ"ה ע"ב]

הפנים מהו שיעשה בכלי שרת לקדש? אחר מהו שיחפון ויתן לתוך הפניו? מהו שיעשה מדה להפניו? בכל הפנים משערין או אין משערין אלא בהפניו? רבי הושע בן לוי שאל: הפן ומת, אחר מהו שייכנס בהפניו. אין תימר הפנים עשו אותן בכלי שרת לקדש, הדיא אמרה הפן ומת אין אחר נכנס בהפניו, אין אחר חופן ונתן לתוך הפניו. ועושיין מדה להפניו ואין מעשרין בכל הפנים. אין תימר הפנים לא עשו אותן בכלי שרת לקדש, הדיא אמרה: הפן ומת אהד נכנס בהפניו אחר, חופן ונתן לתוך הפניו ואין עושיין מדה להפניו, ומשערין בכל הפנים הגדול לפי גדלו, אפילו כגון קמחית שהיתה ידו מתוקת בארבעת קבין, והקטן לפניו קומנו, אפילו כגון גמלא שלא היתה ידו מתוקת אלא בשני זיתים, הלוף בור מהו? חזקה אמר: הלוף בור – כשר. רבי ינאי אמר: הלוף בור פסול.

מתניתא פליגא על רבי ינאי, קבל בימינו ונתן בשמואלו וזויר לימינו,

[דף כ"ו ע"א]

ושמואלו לא בור היא? תפתר שהיתה שמואלו כלפי לפנים. אמר רבי בא: ואפילו תימר כלפי לחוץ – שניא היא הלוף בור, ושניא היא מאליו. אמר רבי זעירא: פשיטת יד לא עשו אותה בהלוף. מתניתא לה

מִסְכַּת נְגוּעִים פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. הָבָא כְּלוּ נִגְעָה - יִסְגִּיר. עֲמַד בּו שְׁבוּעָה אַחַד - נוֹתֵן לוֹ שְׁבוּעָה שְׁנִי. עֲמַד בּו שְׁנֵי שְׁבוּעוֹת, אוֹ שֶׁכֵּנס וּפְשָׁה בְּסוּף שְׁבוּעָה - הָרִי זוֹ חוֹלֵץ אֶת כְּלוּ. נִגְעָה כְּשֵׁנִי גְרִיסִין בְּסוּף שְׁבוּעָה וּפְרַח בְּכָלוּ - הָרִי זֶה חוֹלֵץ אֶת כְּלוּ. אִין מְחִיבִים אוֹתוֹ לְבָנוֹת אַחַר תַּחְתִּיו, וְלֹא עוֹד אֲלָא אֶפְלוּ נִרְאָה בּו נִגְעָה בְּרוּחַ אַחַת - הָרִי חוֹלֵץ אוֹתָהּ הָרוּחַ, וְאִין מְחִיבִים אוֹתוֹ לְבָנוֹת אַחֲרַת תַּחְתִּיהָ. אִם בְּנָאוּ וְאַחַר כֶּף נִרְאָה בּו נִגְעָה - יִרְאָה כַּתְּחִלָּה. אִין הַבֵּית נִתְּן, אֲלָא הַחוּזָר אַחַר חֲלִיצָה בְּלִבָּד:

ב. בֵּית הַנְּתוּץ, מְצִיל עַל הָעֲצִים וְעַל הָאֲבָנִים וְעַל הָעֶפֶר שֶׁהִבִּיא לוֹ מִשְׁבָּנָאוּ, וְאִין מְצִיל, לֹא עַל הָעֲצִים, וְלֹא עַל הָאֲבָנִים, וְלֹא עַל הָעֶפֶר שֶׁבָּנָאוּ עִמּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְלַבֵּן הַבְּנוּי עַל גְּבִיו - נוֹתֵן עִמּוֹ. אֲבָנָיו עֲצִיו וְעֶפְרָיו - מִטְּמְאִין בְּכֹזֵית. רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן חֲסִמָּא אוֹמֵר: בְּמָה שֶׁהֵן. עֶפֶר שֶׁרְפָתָן - מִטְּמְאִין בְּבִיאָהּ. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְטַהֵר:

ג. הַמְּאֵהִיל יָדָיו עַל הָאֲבָן הַמְּנֻגָּעַת, בֵּין מְלַמְעֵלָה וּבֵין מְלַמְטָה - טְהוֹר. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְטַמֵּא. כִּכַר תְּרוּמָה לְכַרֵּךְ בְּסִיב אוֹ בְּנִיר, וְנִתּוּן עַל גְּבִי אֲבָן הַמְּנֻגָּעַת, בֵּין מְלַמְעֵלָה בֵּין מְלַמְטָה - טְהוֹר. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְטַמֵּא: הַמְּכַנֵּס יָדוֹ לְבֵית הַמְּנֻגָּע, וְנִגְעָה בּוּ מִבְּפָנִים; רַבִּי מְטַמֵּא, וְרַבִּי אֱלֵעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן מְטַהֵר, עַד שֶׁיִּכְנָס רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ לְתוֹכוֹ. וְכֵן הִיא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה מְטַהֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה:

ד. בֵּית הַמְּסַגֵּר - טְמֵא מִתּוֹכוֹ. וְהַמְּחַלֵּט - מְאַחֲרָיו וּמִתּוֹכוֹ, וְזֶה זֶה - מִטְּמֵא בְּבִיאָהּ, וְאֲבָנִים שֵׁשׁ בֶּהֶן נִגְעָה - מִטְּמְאוֹת מְאַחֲרֵיהֶן:

ה. בֵּית שֶׁהוּא מְסֻךְ עַל גְּבִי בֵּית הַמְּנֻגָּע, וְכֵן אֵילָן שֶׁהוּא מְסֻךְ עַל בֵּית הַמְּנֻגָּע, נִכְנָס לְחִיצוֹן - טְהוֹר. אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר: אֲבָן אַחַת מִמֶּנּוּ מְטַמֵּא בְּבִיאָהּ, כְּלוּ - אֵינוֹ

מִטְּמֵא בְּבִיאָהּ. טְמֵא עוֹמֵד תַּחַת הָאֵילָן וְטְהוֹר עוֹבֵר תַּחַת הָאֵילָן - טְמֵא. טְהוֹר עוֹמֵד תַּחַת הָאֵילָן וְטְמֵא עוֹבֵר - טְהוֹר, וְאִם עֲמַד - טְמֵא. וְכֵן בְּאֲבָן הַמְּנֻגָּעַת, הַטְּהוֹר עוֹמֵד וְנוֹדְקוֹ אֲבָנִים מְנֻגָּעוֹת תַּחַת הָאֵילָן - טְהוֹר, וְאִם נָחוּ - טְמֵא, שְׁנָאֵמַר (וַיִּקְרָא יג, מו): "מוֹשְׁבוֹ טְמֵא":

ו. טְלִית טְמֵאָה שֵׁשׁ בַּה שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ וְאִין בּו כְּזִית, וְהַכְּנִיס רֶבֶה לְבֵית טְהוֹרָה - טְמֵאָתוֹ. וְרַבִּי נַחֲמִיָּה מְטַהֵר עַד שֶׁיִּכְנָס אֶת כְּלָהּ. וְטְהוֹרָה שֶׁהַכְּנִיס מִמֶּנָּה שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ לְבֵית טְמֵא - נִטְמְאָה. רַבִּי נַחֲמִיָּה מְטַהֵר עַד שֶׁיִּכְנָס אֶת רֶבֶה. וְטְמֵאָה שֶׁהַכְּנִיס מִמֶּנָּה אֶפְלוּ כְּזִית לְבֵית טְהוֹר - טְמֵאָתוֹ:

ז. הַמְּכַנֵּס רֹאשׁוֹ וְרַבּוֹ לְבֵית הַמְּנֻגָּע - טְמֵאָה. כְּלִי חֶרֶס שֶׁהַכְּנִיס אֵוִירוֹ לְבֵית הַמְּנֻגָּע - טְמֵא. הַסַּפְסָלִין וְהַקַּתְדְּרָאוֹת שֶׁהַכְּנִיס רַבָּן לְבֵית הַמְּנֻגָּע - טְמֵאִים:

ח. מִי שֶׁנִּכְנָס לְבֵית הַמְּנֻגָּע, וְכִלְיוֹ מְקַפְּלִין וּמְנַחֲחִים עַל כַּתְּפָיו, וְסַנְדְּלָיו וְטַבְּעוֹתָיו בְּקַמְצוֹ, וְהַכְּנִיסוֹן, הוּא וְהֵן - טְמֵאִין מִיָּד, וְאִם הִיא מְלַבֵּשׁ בֶּהֶן - טְהוֹרִין עַד שִׁישְׁהָא בְּכַדִּי אֲכִילַת פָּרֶס. הִיא עוֹמֵד בְּפָנִים, וּפְשֵׁט יָדוֹ לַחוּץ, וְנִתְּן לוֹ חֲבֵרוֹ סַנְדְּלוֹ וְטַבְּעוֹתָיו בְּאֲצָבְעוֹתָיו, הוּא וְהֵן - טְמֵאִין מִיָּד, שְׁאִם מְלַבֵּשׁ בֶּהֶן - טְהוֹר, עַד שִׁישְׁהָא בְּכַדִּי אֲכִילַת פָּרֶס. הִיא עוֹמֵד בַּחוּץ, וְסַנְדְּלָיו בְּרִגְלָיו וְטַבְּעוֹתוֹ בְּאֲצָבְעוֹ, וּפְשֵׁטָן לְפָנִים, רַבִּי יְהוּדָה מְטַמֵּא מִיָּד, וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים: עַד שִׁישְׁהָא בְּכַדִּי אֲכִילַת פָּרֶס. אָמַר לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: מָה אִם בְּזִמְן שְׁכָל גּוֹפּוֹ טְמֵא, לֹא טְמֵא אֶת מָה שֶׁעָלָיו עַד שִׁישְׁהָא בְּכַדִּי אֲכִילַת פָּרֶס, בְּזִמְן שֶׁאִין כָּל גּוֹפּוֹ טְמֵא, אֵינוֹ דִּין שְׁלֹא יִטְמֵא מָה שֶׁעָלָיו עַד שִׁישְׁהָא בְּכַדִּי אֲכִילַת פָּרֶס! אָמַר לָהֶן רַבִּי יְהוּדָה: מְצִינּוּ שִׁיפָה כַּח הַטְּמֵא לְהַצִּיל מִכַּח הַטְּהוֹר:

ט. יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלִין טְמֵאָה וּמְצִילִין בְּגָדִים בְּבֵית הַמְּנֻגָּע. וְהַבְּהֵמָה וְהָעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים -

אין מקבלין טמאה, ואין מצילין בגדים בבית המגנע:

י. וכמה הוא פרס? חצי כפר משלש לקב, מיסב ואוכל בלפתן באכילה בינונית של כל אדם. ושלשה שעורין היה רבי אליעזר אומר בו: שתי ידות ממנו כמזון שתי סעודות לערוב, חציו נקרא פרס לאכול בבית המגנע, וחצי ממנו נקרא חצי פרס לפסל את הגויה:

יא. מצורע שנכנס לבית, כל הכלים ששם - הרי אלו טמאין מיד. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שנכנס ברשות, אבל נכנס שלא ברשות, כל הכלים ששם - טהורים עד שיששה כדי הדלקת הנר. כלים התלוין בכחל למעלה מעשרה טפחים - טהורין; דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר: למעלה מארבע אמות. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: כלים השמונין בקרקע הבית למטה משלש אצבעות - טהורין. רבי יהודה אומר: השדה ותבה ומגדל שבבית המגנע, אף על פי שהן מכסין, כלים שבתוכן - טמאים:

יב. הבור והדות שבבית המגנע, אף על פי שמגלים - כלים שבתוכן טהורים. רבי יוסי אומר: כל המציל בצמיד פתיל שבאהל המת - מציל מכסה בבית המגנע. כל המציל מכסה באהל המת, אפלו מגלה בבית המגנע - טהור. רבי מאיר אומר: בית המגנע באהל המת, המציל בצמיד פתיל באהל המת - מציל בצמיד פתיל בבית המגנע, וכל המציל מכסה באהל המת - מציל מכסה בבית המגנע:

יג. חמר באדם מה שאין בבגדים, וחמר בבגדים מה שאין באדם. חמר באדם: שבאדם סימני טמאה לטמא בשער לבן ובמחיה, ולטמא בתחלה, ולטמא בארבע מראות, זו על גבי זו, ולטמא בפיתוף, וחייב קרבן, וטעון צפורין, מה שאין כן בבגדים:

יד. חמר בבגדים, שהעומד בשני שבועות בבגדים - טמאים, והפסיון הרחוק בבגדים - טמאין, והפורח בבגדים - טמאין, ומשתלחין מכל עיר, ואדם - אלא חוץ לעירות המקפות חומה, ואין להן טהרה מטמאתן. הלוקח בגד מן הנכרי - יראה בתחלה, מה שאין כן באדם:

טו. חמר באדם שאין בבתים, ובבתים שאין באדם. שבאדם: סימן טמאה לטמא בשער לבן ובמחיה, ומטמא בתחלה, ולטמא בארבע מראות זו על גבי זו, ולטמא בפיתוף, ומטמא בכגרים, ומטמא בארץ ובחוצה לארץ, וחייב בקרבן מה שאין כן בבתים. חמר בבתים: שהעומד שני שבועות בבתים - טמא, והפסיון הרחוק בבתים - טמא, והפורח בבתים - טמא, ומשתלח חוץ לכל עיר ואדם אלא חוץ לעירות חומה, ואין להן טהרה מטמאתן. הלוקח בית מן הנכרי - יראה בתחלה, מה שאין כן באדם:

טז. חמר בבגדים שאין בבתים, ובבתים שאין בבגדים. חמר בבגדים, שהעומד שני שבועות בבגדים - ישרף, והפושה בראשון - ישרף מיד, ומטמא כגרים, ומטמא בשתי וערב, מה שאין כן בבתים. חמר בבתים, שבבתים נזקקה להן שלשה שבועות, ומטמא צבועין, וטעונין צפורין, מה שאין כן בבגדים:

מִסְכַּת נְגִיעִים פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. אין מצורע מטהר מצורע אחר, אבל נשאל הוא על הטמאה ועל הטהרה. הכל קשרין לטהר את המצרע, ואפלו זב, ואפילו טמא-מת. וכשם שמצוה לטהרן - כך מצוה לטמאן. וכהן שטמא - מצוה לטהר, שנאמר (ויקרא יג, טז): "לטהרו או לטמאו", בארץ ובחוצה לארץ:

ב. אזוב הקשר לחטאת - קשר למצרע. הנה בו לחטאת - קשר למצרע. רבי אליעזר אומר: "עץ ארו ואזוב ושני תולעת" (ויקרא

י.ד. מט) הָאָמור בתורה - שְׁלֵא נַעֲשֶׂתָהּ בְּהֵן מְלֵאכָה :

ג. אָמַר רבִּי יְהוּדָה: שְׁבִתִי הֵיטָה, וְהִלְכִתִּי אֶצֶל רבִּי טַרְפוֹן בְּבֵיתוֹ, אָמַר לִי: 'יְהוּדָה בְּנִי! תֵּן לִי סִנְדְּלִי', וְנָתַתִּי לוֹ. פֶּשֶׁט יָדוֹ לְחִלוֹן וְנָתַן לִי מִקָּל. אָמַר לִי: 'בְּנִי! בְּזוֹ טַהְרִיתִי שְׁלֹשָׁה מִצְרָעִים, וְלִמְדַתִּי בָּהּ שֶׁבַע הִלְכוֹת, שֶׁהֵן שֶׁל בְּרוּשׁ, וְרֵאשָׁה טַרְפוֹ, אֲרָכָה אֲמָה, וְעֵבֶיָה כְּרַבִּיעַ כְּרַע הַמָּטָה, חֲלוֹק לְאַחֵר, וְשֵׁנִים לְאַרְבָּעָה, מְזִין וְשׁוֹנִין מִשְׁלָשְׁלִין וּמִטַּהְרִין, בְּפָנֵי הַבַּיִת וְשֵׁלֵא בְּפָנֵי הַבַּיִת, וּמִטַּהְרִין בְּגָבוּלֵין.

ד. הִיָּה מְבִיא שְׁתֵּי צִפְרִים דְּרוּר, וְאֵלוֹ הֵן: הַדְּרוֹת בְּעִיר. רבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אֵלוֹ הַקְּפֵלָאוֹת. שְׁחַט אֶת אַחַת מֵהֵן "אֵל כְּלֵי חָרֶשׁ עַל מִים חַיִּים" (ויקרא יד. ה). חֲפָר וְקָבְרָה לְפָנָיו - אָסוּר בְּהִנָּאָה. טָבַל וְהֵזָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַל אַחֲזָרֵי יָדוֹ שֶׁל מִצְרָע, וְיֵשׁ אֹמְרִים: עַל מִצְחוֹ. וְאִם הֵזָה עָלָיו מִכָּל מְקוֹם - יֵצֵא. וְכֵן הִיָּה מִזֶּה עַל הַשְּׁקוֹף שֶׁל הַבַּיִת מִבְּחוּץ, וְאִם הֵזָה עָלָיו מִכָּל מְקוֹם - יֵצֵא. שְׁלַחָה וְחִזְרָה - מִתְּרַת בְּאֲכִילָה. וְכִשְׂרָה לְטַהַר מִצְרָע אַחֵר, אָפְלוֹ שֵׁשׁ וְחֲמֵשׁ פְּעָמִים, מִתְּרַת בְּאֲכִילָה, וְכִשְׂרָה לְטַהַר זוֹ בְּמִצְרָע אַחֵר:

ה. רבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אָמַר: רִיסֵי עֵינָיו אֵין צָרִיךְ לְגַלַּח. גִּלַּח וְשִׁיר שְׁתֵּי שְׁעוֹרוֹת בְּתַגְלַחְתּוֹ הָרֵאוּשׁוֹנָה, וְחִזְר וְגִלַּחְן בְּתַגְלַחְתּוֹ שְׁנִיָּה - לֹא עָלְתָה לוֹ שְׁנִיָּה, אֲלֵא תַגְלַחְתּוֹ הָרֵאוּשׁוֹנָה בְּלֶבֶד:

ו. תַּגְלַחְתּוֹ שֶׁל מִצְרָע - טְבִילתוֹ מַעֲכָבְתּוֹ, וְשֵׁאָר כָּל מַעֲשָׂיו - אֵין מַעֲכָבִין. שְׁחִיטַת צִפְרִים וְהִזָּאתוֹ וְתַגְלַחְתּוֹ - בַּיּוֹם. וְשֵׁאָר כָּל מַעֲשָׂיו - בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה. אֵלוֹ - בְּאֲנָשִׁים. וְשֵׁאָר כָּל מַעֲשָׂיו - בֵּין בְּאֲנָשִׁים בֵּין בְּנָשִׁים. אֵלוֹ - בְּכַהֲנִים. וְשֵׁאָר כָּל מַעֲשָׂיו - בֵּין כַּהֲנִים בֵּין בְּלוֹיִם בֵּין בְּיִשְׂרָאֵלִים:

ז. מִצְרָע - מִתָּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמָּטָה בְּמֵי גִמְרוֹ, וְאָסוּר בִּימֵי סִפְרוֹ. רבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִם בִּימֵי סִפְרוֹ אָסוּר, קָל וְחִמְר בִּימֵי גִמְרוֹ. אָמַר רבִּי חִיָּא: אֲמַרְתִּי לְפָנָי רבִּי, לְמַדְתַּנִּי רַבְּנּוֹ שְׁלֵא הִיָּה יוֹתָם לְעִזְיָה אֲלֵא בִימֵי חֲלוּטוֹ. אָמַר לוֹ: אַף אֲנִי כִּךָ אֲמַרְתִּי:

ח. שְׁתֵּי צִפְרִים שֶׁל מִצְרָע שְׁמַתָּה אַחַת מֵהֵן, אוֹ שְׁבָרְחָה, אוֹ שְׁנַעֲשַׂת טַרְפָּה - יִקַּח זוּג לְשִׁנְיָה. שְׁחַט אַחַת מֵהֵן, וְנִמְצָאת שְׁנִיָּה שְׁלֵא דְרוּר, אוֹ טַרְפָּה - שְׁתִּיהֶם מִתְּרוֹת, וְיָבִיא שְׁתֵּים בְּתַחֲלָה. שְׁחַטָּה וְמַתָּה חֲבָרְתָּה, אוֹ שְׁנַעֲשִׂית טַרְפָּה - שְׁתִּיהֵן אָסוּרוֹת, וְיָבִיא שְׁתֵּים בְּתַחֲלָה. שְׁחַטָּה שְׁלֵא עֵץ אֲרוֹ וְאִזּוֹב וְשֵׁנֵי תוֹלַעַת, רבִּי אָמַר: הוֹאִיל וְהִקְצָה לְמִצְוַתָּה - אָסוּרָה. רבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: הוֹאִיל וְנִשְׁחַטָּה שְׁלֵא בְּמִצְוַתָּה - מִתְּרַת:

ט. מִצְרָע טוֹבַל בְּלִשְׁכַת הַמִּצְרָעִים, וְכֹא וְעוֹמֵד בְּשַׁעַר נִקְנוֹר, רבִּי יְהוּדָה אָמַר: אֵין צָרִיךְ טְבִילָה, שְׁכָבְר טָבַל מִבְּעָרְב. אָמְרוּ לוֹ: לֹא מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה, אֲלֵא כָּל הַנִּכְנָס לְעִזְרָה, הִיָּה טוֹבַל, וּמְבִיא אֶשְׁמוֹ וְלָגוֹ בְּיָדוֹ, וּמַעֲמִידוֹ בְּשַׁעַר נִקְנוֹר, וְהִכְהֵן עוֹמֵד מִבְּפָנִים, וּמִצְרָע מִבְּחוּץ, וּמִצְרָע מְנִיחַ יָדוֹ תַּחַת הַכָּבֶשׂ, וְכֵהֵן מְנִיחַ יָדוֹ תַּחַת יָדוֹ שֶׁל הַמִּצְרָע, וּמוֹלִיךְ וּמְבִיא וּמַעֲלָה וּמוֹרִיד, וְסוֹמֵךְ שְׁתֵּי יָדָיו עָלָיו, וְנִכְנָס וְשׁוֹחֵט בְּצִפּוֹן:

י. כָּל הַסְּמִיכוֹת שְׁבַמְקַדֵּשׁ - תַּכְף לְסְמִיכָה שְׁחִיטָה, חוּץ מִזוֹ שֶׁהֵיטָה בְּשַׁעְרֵי נִקְנוֹר. כָּל הַסְּמִיכוֹת שְׁבַמְקַדֵּשׁ - הֵיוּ לְצִפּוֹנוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ, חוּץ מִזוֹ שֶׁהֵיטָה בְּשַׁעְרֵי נִקְנוֹר, שְׁלֵא יָכוֹל לְכַנֵּס בְּעִזְרָה עַד שִׁיזְרַק עָלָיו מַדָּם חֲטָאתוֹ וְאֶשְׁמוֹ:

יא. הַקָּדִים עוֹלְתוֹ לְחֲטָאתוֹ - מֵה שְׁעִשׂוּי עִשׂוּי. הַקָּדִים עוֹלְתוֹ לְאֶשְׁמוֹ - עוֹלָה לְגַבִּי מְזַבַּח וְטָעוֹן נְסָכִים, אֲלֵא שְׁלֵא עָלוֹ לְבַעֲלִים לְשׁוֹם חוּכָה. הַקָּדִים חֲטָאתוֹ לְאֶשְׁמוֹ - תַּעֲבַר צוּרְתוֹ וְיֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה:

מִסְכַּת נְגָעִים פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. אָשֶׁם מְצוּרַע שֶׁנִּשְׁחַט שְׁלֵא לְשָׁמוּ, אוֹ שְׁלֵא נִתֵּן מִדָּמוֹ עַל גְּבִי בְּהוֹנוֹת - הָרִי זֶה עוֹלָה לְגַבִּי מִזְבֵּחַ וְטָעוֹן נִסְכּוֹ, אֲלֵא שְׁלֵא עָלָה לְבַעֲלִים לְשֵׁם חוֹבָה, וְצָרִיךְ לְהִבְיֵא אָשֶׁם אַחֵר לְהַכְשִׁירוֹ:

ב. שֶׁחָטוּ חוּצָא לְזִמְנוֹ וְחוּצָא לְמִקְוָמוֹ - תֵּעָבֵר צוּרְתוֹ וַיֵּצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. הִיוּ שְׁנֵי כְּהֻנִּים מְקַבְּלִין אֶת דָּמוֹ, אֶחָד בְּכָלִי וְאֶחָד בִּיד, זֶה שֶׁקָּבַל בְּכָלִי - מְקַבֵּל תַּחֲלָה, וְזֶה שֶׁקָּבַל בִּיד - מְקַבֵּל אַחֲרָיו. וְאִם שָׁנָה - כָּשֶׁר. זֶה שֶׁקָּבַל בְּכָלִי - מְקַבֵּל בְּיָמָיו, וְזֶהוּ שֶׁקָּבַל בִּיד - מְקַבֵּל. וְאִם שָׁנָה - פְּסוּל: זֶה שֶׁקָּבַל בְּכָלִי - בָּא וְזוּרְקוֹ עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ, וְזֶה שֶׁקָּבַל בִּיד - בָּא לוֹ אֲצֵל מְצוּרַע. אִם שָׁנָה - פְּסוּל. נִשְׁפָּךְ שֶׁל יָד - לֹא יִתֵּן מִשָּׁל כְּלִי. נִשְׁפָּךְ שֶׁל כְּלִי - לֹא יִתֵּן מִשָּׁל יָד. אִם יֵשׁ דָּם נֶפֶשׁ - יִחֹזֵר וַיִּקְבַּל. עַד מָתִי מוֹעֲלִין בְּשָׁמֶן? עַד שִׁזְרוּק אֶת הַדָּם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: עַד שִׁזְזָה הַזְּאוּתִיו. וְשׁוּיָן, שְׁאָסוּר בְּאַכִּילָה עַד שִׁיתֵּן מִתֵּן שְׁבַע וּמִתֵּן בְּהוֹנוֹתָיו. הַקֵּדִים מִתֵּן שָׁמֶן לְמִתֵּן דָּם - יִמְלָאֲנוּ שָׁמֶן, וַיִּתֵּן מִתֵּן שָׁמֶן אַחֵר מִתֵּן דָּם. הַקֵּדִים מִתֵּן בְּהוֹנוֹת לְמִתֵּן שְׁבַע - יִמְלָאֲנוּ שָׁמֶן, וַיִּתֵּן מִתֵּן בְּהוֹנוֹת אַחֵר מִתֵּן שְׁבַע. הַקֵּדִים מִתֵּן בְּהוֹנוֹת זֹו לְזֹו - יִחֹזֵר וַיִּתֵּן עַל גְּבִי בְּהוֹנוֹת כְּסֻדְרָן:

ג. שִׁירֵי הַשָּׁמֶן שֶׁבִּלְג, הִיָּה נֶאֱכַל לְזֹכְרֵי כְּהוֹנָה, וְשֶׁבִיד - נוֹתְנוֹ עַל רֹאשׁ הַמִּטְהָר וְכִפָּר. חֶסֶר הַלּוּג עַד שְׁלֵא יֵצוּק - יִמְלָאֲנוּ. מִשְׁיֵצוּק - יָבִיא אַחֵר בְּתַחֲלָה; דְּבָרֵי רַבִּי טַרְפוּן. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִף עַל פִּי שִׁיֵּצוּק - יִמְלָאֲנוּ. וְאִם מִשְׁהִזָּה חוֹזֵר הַלּוּג - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁיָּבִיא אַחֵר בְּתַחֲלָה. נִתֵּן מִקְצֵת הַמִּתְנֹת בְּפָנִים וְנִשְׁפָּךְ הַלּוּג - יָבִיא לּוֹג אַחֵר וַיִּתְחַיל בְּתַחֲלָה בְּפָנִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: יִתְחַיל מִמְּקוֹם שֶׁפֶסֶק:

ד. גָּמַר הַמִּתְנֹת שֶׁבְּפָנִים, וְנִשְׁפָּךְ הַלּוּג - יָבִיא לֵג אַחֵר וַיִּתֵּן עַל הַבְּהוֹנוֹת. נִתֵּן מִקְצֵת שֶׁבְּבְהוֹנוֹת וְנִשְׁפָּךְ הַלּוּג - יָבִיא לּוֹג אַחֵר

וַיִּתְחַיל תַּחֲלָה עַל הַבְּהוֹנוֹת. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: יִתְחַיל מִמְּקוֹם שֶׁפֶסֶק. גָּמַר הַמִּתְנֹת שֶׁל הַבְּהוֹנוֹת - דְּבָרֵי הַכֹּל מִתְנֹת הָרֹאשׁ אֵינָן מְעַכְבִּין. כִּלְּן אֵינָן נֶאֱכָלִין חוּצָא מִן הָאֲחֵרוֹן שֶׁהוּא נֶאֱכָל. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כִּלְּן נֶאֱכָלִין:

ה. מְצוּרַע שֶׁהִבִּיא עֵנִי וְהֶעֱשִׂיר אוֹ עֲשִׂיר וְהֶעֱנִי - הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחֵר חֲטָאָת; דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחֵר הָאָשֶׁם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחֵר צָרִים.

ו. שְׁנֵי מְצָרְעִים שֶׁנִּתְעַרְבוּ עוֹלוֹתֵיהֶן - זֶה נוֹתֵן שְׁלֹו לְזֶה, וְזֶה נוֹתֵן שְׁלֹו לְזֶה. נִתְעַרְבוּ פְּרוֹדוֹתֵיהֶן - זֶה נוֹתֵן שְׁלֹו לְזֶה, וְזֶה נוֹתֵן שְׁלֹו לְזֶה. נִתְעַרְבוּ לוֹגֵיהֶן - זֶה נוֹתֵן שְׁלֹו לְזֶה, וְזֶה נוֹתֵן שְׁלֹו לְזֶה. וְאִם הִזָּה מִשְׁנִיָּה עַל אֶחָד מֵהֶן - יֵצֵא. נִתְעַרְבוּ אֲשִׁמוֹתֵיהֶן, זֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מִטְהָר וְזֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מִטְהָר. מִזָּה מִשְׁנִיָּה עַל שְׁנֵיָּהֶן. נִתְעַרְבוּ חֲטָאֲתֵיהֶם - זֶה תִּשְׁחַט לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא, וְזֶה תִּשְׁחַט לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא. מִתָּה אַחַת מִן הַחֲטָאוֹת - יָבִיאוּ חֲטָאָת בְּשִׁתְּפוּת, וַיִּתְּנָה עָלֶיהָ וְתֹאכֵל:

ז. נִזְרַק דָּם שֶׁל אֶחָד מֵהֶן, וּמִת אֶחָד מִן הַמְצָרְעִין - חֲטָאָת הַשְּׁנִיָּה מִתָּה. וְאִם שְׁחוּטָה הִיא - הַדָּם יִשְׁפָּךְ וְתַעֲוֹבֵךְ צוּרְתָהּ וְתֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. מִה עוֹשִׂין לְתַקֵּן מְצוּרַע הַנִּשְׁאָר? זֹו הַשְּׁאֵלָה שְׁאֵלוֹ אֲנָשִׁי אֶלְכִסְנֵדְרָא אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְאָמַר לֵהֵן: לְהִבְיֵא חֲטָאָת בְּהֵמָה אֵינּוּ יָכוֹל, שְׂאִין חֲטָאָת בְּהֵמָה בָּאָה עַל הַסֶּפֶק, וְחֲטָאָת הָעוֹף אֵינּוּ יָכוֹל, שְׁעֲשִׂיר שֶׁהִבִּיא קָרְבָן עֵנִי לֹא יֵצֵא. הֵא כִּיֵּצֵד? יִכְתֹּב נִכְסֵיוֹ לְאַחֵרִים, וְנִמְצָא עֵנִי, וּמִבִּיא חֲטָאָת הָעוֹף. אָמַר לֵהֵן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: עַכְשָׁיו שְׁאֵלְתֶם דְּבַר חֲכָמָה:

מִסְכַּת פְּרָה פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. פֶּר בֶּן עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה חֳדָשׁ וַיּוֹם אֶחָד - הָרִי זֶה פֶּר שְׁלָם. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: נוֹתְנִים לוֹ שְׁלָשִׁים יוֹם אַחֵר עֶשְׂרִים

ג. רבי מאיר אומר: כל מקום שנאמר בתורה "עגל" סתם - בן שנה, שנאמר (ויקרא ט, א): "ועגל וכבש בני שנה. בן בקר - בן שתי שנים, שנאמר (שם ט, ב): "קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה תמימים"; תמימים - לשנים. ותמימים - מכל מום. רבי יוסי אומר: נאמר (בראשית טו, ט): "עגלה משלשת ועז משלשת ואיל משלש" - שלשה מן הפרים ושלשה מן האילים, ושלשה מן שעירים. שלשה מן פרים - פר הבא על כל המצות, ופר יום הכפורים, ועגלה ערופה. שלש מן אילים - אשם ודאי, ואשם תלוי, וכבשה של יחיד. שלש מן שעירים - שעירי הרגלים, שעיר של יום הכפורים, ושעיר של נשיא.

ד. "כבשים בני שנה" האמור בתורה - שלש מאות וששים וחמשה כנגד ימות החמה; דברי רבי. וחכמים אומרים: מאחד בניסן לאחד בניסן, מחמשה עשר באב לחמשה עשר באב, אם נתעברה שנה - נתעברה לו.

ה. שנה האמורה בבתי ערי חומה ושתיים שבשדה אחוזה, ושש שבבעבד עברי, ושאר כל השנים של בן ושל בת - כלן מיום ליום. ועולת חובה ליחיד - כשרות מיום שלשים והלאה, ואף ביום שלשים. ואם הקריבן ביום השמיני - כשרות. רבי אליעזר אומר: הפסח אינו כשר אלא מיום שלשים והלאה. זה הכלל שאמרו משום רבי אליעזר: כל שנאמר בו "בן שנה" - כשר מיום שלשים והלאה. ואם הקריבן מיום השמיני - כשר. בכור שנולד בו מום - שוחטין ואוכלין אותו, ואפלו בן יומו.

מִסְכַּת פְּרָה פָּרָה פָּרָק שְׁנִי

א. רבי אליעזר אומר: אינה נקחת מן העובדי כוכבים. אמרו לו: מעשה ולקחיה מבין העובדי כוכבים בצידין 'דומא' שמו. רבי יהודה אומר: משמרין אותה שלא לעבד בה כל עבודה. אמרו לו: אם כן, אין לדבר סוף! אלא הרי היא בחזקת כשרה.

וארבעה חדש, שכל פרים שבתורה "בן בקר" - בן שתי שנים. "פר" - בן שלש שנים. רבי יוסי הגלילי אומר: "פרים" - בני שתים, שנאמר (במדבר ח, ח): "ופר שני בן בקר תקח לחטאת". רבי שמעון אומר: מה תלמוד לומר "ופר שני"? אלא שני לראשון, מה הראשון לא נאכל - אף שני לא נאכל. אמר רבי שמעון: חטאת למה הוא דומה? לפרקליט שנכנס לרצות, רצה פרקליט ונכנס הדורון.

ב. רבי אומר: מה תלמוד לומר: "ופר שני בן בקר תקח לחטאת"? אם ללמד שהם שנים, הרי כבר נאמר: "ועשה את האחד חטאת ואת האחד עולה", מפני שכול, תקדים חטאת לעולה בכל מעשה, תלמוד לומר: "ופר שני בן בקר תקח לחטאת". אי "פר שני בן בקר תקח לחטאת" יכול תקדים עולה לחטאת בכל מעשה? תלמוד לומר (במדבר ח, ח): "ועשה את האחד חטאת ואת האחד עולה". הא כיצד? דם חטאת קדם לדם עולה, מפני שהוא מרצה. אברי עולה קודמין לאמורי חטאת, מפני שהן כליל לאשים. אמר רבי שמעון: חטאת למה היא דומה? לפרקליט שנכנס לרצות, רצה הפרקליט ונכנס דורון אחריו. רבי יוסי אומר: מה תלמוד לומר: "ופר שני בן בקר תקח לחטאת", אם ללמד שהן שנים, הרי כבר נאמר: "ועשה את האחד חטאת ואת האחד עולה". אם כן למה נאמר: "ופר שני בן בקר תקח לחטאת", יכול תהא חטאת הלזים נאכלת? תלמוד לומר "שני" - ! שני לעולה. מה עולה לא נאכלת - אף חטאת לא נאכלת. פיוצא בו אמר רבי יוסי: - "הבאים מהשבי בני הגולה הקריבו עלות לאלהי ישראל, פרים שנים עשר על כל ישראל, אילים תשעים, וששה כבשים, שבעים ושבעה צפירי חטאת, שנים עשר - הכל עולה לה" (עזרא ח, לה). אפשר שחטאת עולה? אלא מה עולה לא נאכלת, אף חטאת אינה נאכלת, שהיה רבי יוסי אומר: על עבודה זרה הביאום.

ה. היו בה שתי שערות שחורות או לבנות. בתוך גומא אחת - פסולה. בתוך שתי גומות - כשרה. רבי יהודה אומר: אפלו שתי גומות והן מוכיחות זה את זה - פסולה. היו בה שתי שערות עקרון מאדים וראשון משחיר. רבי יוסי בן המשולם אומר: מספר את העליון ואינו חושש משום גוּזוּ.

מסכת פרה פרק שלישי

א. מה בין כהן השורף את הפרה לכהן של יום הכפורים? אלא כהן של יום הכפורים - הפרשתו לקדשה ואחיו הכהנים נוגעין בו. כהן השורף את הפרה - הפרשתו לטהרה ואין אחיו הכהנים נוגעין בו, חוץ מן המסיעין אותו ואותן שהן מזין עליו.

ב. חצרות היו בירושלים בנויות על גבי הסלע, ותחתיהן חלל, מפני קבר התהום. ומביאין נשים מעברות ויולדות שם, ומגדלות שם את בניהן עד שיהיו כבני שבע כבני שמנה שנה, ומביאין שורים ועל גביהן דלתות, ותינוקות יושבין עליהן. רבי יהודה אומר: לא היו מביאין דלתות כל עקר, מפני שדעתו של תינוק גסה עליו, שגמא יוציא ראשו או אחד מאבריו ויטמא בקבר התהום, אלא מביאין שורים המצרים שכריסן רחבות, ותינוקות יושבין על גביהן, וכוסות של אבן בידם. הגיעו לשילוח, ירדו ומלאו וישבו להן על גביהן, והכל שוין שהתינוקות צריכין טבילה. אמר לפניו רבי יעקב: כוסות היו תלוין בקרני שורים, כיון ששהו שורים לשחות - נתמלאו הכוסות. אמר להם: אל תתנו מקום לצדוקים לרדות אחריהם.

ג. באו לשער היוצא מעזרת נשים לחיל, וקלל של אבן היו קבועין בכתל של עזרת נשים, וכסויהן של אבן. נראין בחיל, ובתוכן אפר מפל פרה ופרה שהיו שורפים, שנאמר (במדבר יט, ט): "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת". מפה את הזכר ונרתע לאחוריו, ואפרו נשפך, נוטל ומקדש מזה שמשפך. מעשים אלו עשו כשעלו מן

רבי מאיר אומר: פרה שגלגלי עיניה שחורין, אם אין פרה אחרת כיוצא בה - כשרה. נטלו קרנים וטלפים והזכר עמהן - כשרה יוצא דפן. רבי שמעון מכשיר אתהן, ומחיר - פסולה. ורבי אליעזר מכשיר, שנאמר (דברים כג, יט): "לא תביא אתהן זונה ומחיר כלב בית ה' אלהיך" - אין זו באה לבית.

ב. כל עבודות שחייבין עליהן במקדשין - פסולה בפרה. נכנסה לרביקה ודשה עם אמה - כשרה. בשביל שתינק ותידוש - פסולה. זה הכלל, כל שלצרכה - כשרה. לצרך אחרת - פסולה. והעל פוסל לעבודה ושלא לעבודה. נפדית על כל פסול שבה מתה - תפדה. מצא אחרת נאה הימנה - תפדה. שחטה על גבי מערכתה - אין לה פדיון. אם מתרומת הלשכה היתה באה - דמיה נופלין לתרומת הלשכה.

ג. חמר בפרה מה שאין במקדשין, ובמקדשין מה שאין בפרה, שהפרה אינה כשרה אלא אדמה, ועבודה פוסלת בה, מה שאין כן במקדשין.

ד. חמר במקדשין, שהמקדשין אינן נפדין אלא על מום קבוע, ואין יוצאין לחלין לגוז ולעבד. והגוז והעובד בהן - סופג את הארבעים, מה שאין כן בפרה. חמר בעגלה מה שאין במקדשין, חמר במקדשין מה שאין בעגלה, שהעגלה - שנים פוסלת בה, והעבודה פוסלת בה, מה שאין כן במקדשין. חמר במקדשין, שהמקדשין אינן נפדין אלא על מום קבוע, ואין יוצאין לחלין לגוז ולעבד, והגוז והעובד בהן - לוקה את הארבעים, מה שאין כן בעגלה. חמר בפרה מה שאין בעגלה וחמר בעגלה מה שאין בפרה, שהפרה אינה כשרה אלא אדמה, ומומין פוסלים בה, ושעשה עמה מלאכה - פסולה, מה שאין כן בעגלה. חמר בעגלה, שהעגלה שנים פוסלת [בה] - מה שאין כן בפרה.

הגולה; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: אפרן ירדה עמהן לכבל ועלה. אמרו לו: והלא נטמא בארץ העמים! אמרו להם: לא גזרו טמאה על ארץ העמים אלא לאחר שעלו מן הגולה.

ד. ישמעאל בן פאבי שרף שטים, אחת בטבול יום ואחת שנעשית במערבי השמש היו דנים עליה. אמרו לו: מעשר נאכל בטבול יום ותרומה נאכלת למערבי שמש. מעשר שנאכל למערבי שמש - כל שכן שהוסיפו לו קדשה. קדשי קדשים נאכלין לפני מן הקלעים וקדשים קלים חוץ מן הקלעים. קדשים קלים נאכלין לפני מן הקלעים - כל שכן שהוסיפו להן קדשה. קדשי קדשים נאכלים ליום אחד וקדשים קלים נאכלים לשני ימים. קדשים קלים הנאכלים ליום אחד - כל שכן שהוסיפו להן קדשה. אמר להם: אם מקימין אנו אותה, מוציאין אנו שם רע על הראשונות, שהיו אומרים טמאות היו, גזרו עליה ושפכה ועשה אחרת בטבול יום.

ה. וכבש היו עושים מהר הבית להר המשחה, כפין על גבי כפין, וכפה כנגד האטם, מפני קבר התהום. רבי יהודה אומר: לא היה שם כבש אלא עמודים של ישש על קבועין בארץ, וכלונסאות של ארו על גביהן, והפרה לא היתה צריכה לצאת בכבש. ומטמאין היו הכהן השורף את הפרה, מפני הצדוקין, שלא יהו אומרים: 'במערבי שמש היתה נעשית'. ומעשה בצדוקי אחד שהעריב שמשו, ובא לשורף את הפרה. וידע בו רבן יוחנן בן זכאי, ובא וסמך שתי ידיו עליו. ואמר לו: 'אישי כהן גדול! מה אתה נאה להיות כהן גדול! רד וטבול אחד!' ירד וטבול, ועלה. לאחר טבילה צרם לו באזנו. אמר לו: 'בן זכאי! לכשאפנה לך'. אמר לו: 'כשתפנה'. לא שהה שלשה ימים עד שנתנוהו בקבר. בא אביו אצל רבן יוחנן בן זכאי. אמר לו: לא נפנה בני שהעריב שמשו. מקום גתה

ומערכתה היו תחתיקן חללין מפני קבר התהום.

ו. כפתורה בחבל של מגג, ונתנוה על גבי המערכה. ויש אומרים במוכני היתה עולה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: כבש היו עושין לה שהיתה עולה בו, ראשה לדרום ופניה למערב. כיצד היה עושה? שוחט בימינו ומקבלו בשמאלו, ומזה באצבעו הימנית. ואם שנה - פסול. רבי יהודה אומר: בימינו היה שוחט, ונותן הספין לפניו, או לזה שעומד בצדו, ומקבל בימינו, ונותן בשמאלו, ומזה באצבעו הימנית, ואם שנה - פסול. נתו בידו, כשהוא מזה, בין חוץ לגתה ובין חוץ למערכתה - פסול. רבי אליעזר בן יעקב אומר: חוץ לגתה - פסול. חוץ למערכתה - יחזיר. ואם לא החזיר - כשר. ואם הוציא הדם שבידו והחזירו - כשר.

ז. פקע מעורה ומשערה ומבשרה חוץ לגתה - יחזיר. ואם לא החזיר - פסול. חוץ ממערכתה - הרי זה מרבה עליו עצים, ושורפו במקומו. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: כזית - מעכבת. פחות מכזית - אין מעכבת. פקע מקרנה ומטלפה ומפרשה - אינו צריך להחזיר, שכל דבר שאין מעכב בחיה - אין מעכב בשרפתה. רבי אליעזר בר צדוק מוסיף: "אשליף? אשליף? אשליף?" והם אמרו לו: "הן! הן! הן!" שלש פעמים על כל דבר ודבר. בין שקרעה ביד בין שקרעה בסכין, ובין שנקרעה מאליה ובין שהשליף לתוך גופה, בין שהשליף לתוך שרפתה, בין שהשליף שלששתן כאחת, בין שהשליף שלששתן זה אחר זה - כשרה.

ח. נתנן עד שלא הצת האור ברבה, או משנעשית אפר - פסולה. נטל עצם או שחור וקדש בו - הרי זה לא עשה בו כלום. אם יש בו אבק כל שהוא, או עצם מגופו - כותשו ומקדש בו וכשר. וחולקין אותו לשלשה חלקים: אחד נתן בחיל, ואחד נתן

שהוא סגן. ושאר כל הפרות אפלו בכהן הדיוט.

ד. מצותה בארבעה בגדי לבן של כהן הדיוט. עשאה בבגדי זהב ובבגדי חול - פסולה. שאלו תלמידי את רבי יוחנן בן זכאי: פרה במה נעשית? אמר להם: בבגדי זהב. אמרו לו: למדתנו רבנו בבגדי לבן! אמר להם: יפה אמרתם, אם מעשה שעשו ידי, וראו עיני - שכחתי, ששמעו אזני - על אחת כמה וכמה! ולא שלא היה יודע, אלא שהיה מבקש לזרו את התלמידים. ויש אומרים: את הלל הזקן שאלו, לא שלא היה יודע, אלא שהיה מבקש לזרו את התלמידים. שהיה רבי יהושע אומר: השונה ואינו עמל - דומה לזורע ואינו קוצר. הלומד תורה ומשכחה, דומה לאשה שילדת וקוברת. רבי עקיבא אומר: זמר בה תדירא זמר.

ה. אין שורפין שתי פרות בבת אחת. משנעשית אפר - מביא אחרת, ושורף על גבה ואינו חושש. שרפה בשני חצאין, זו אחר זו; רבי אומר: אומר אני בזו, שהיא כשרה. ארע בה פסול בשחיטתה, בין קדם פסולה בין לאחר פסולה - אינה מטמאה בגדים. בהזאתה, קדם פסולה - אינה מטמאה בגדים. רבי שמעון אומר: בין לפני פסולה בין לאחר פסולה - אין מטמאה בגדים, מפני שהיא נדונית על שם סופה. אמר רבי שמעון: מצאתי חנינא בן גמלא בציידין, ואמר: פרה שארע בה פסול, מהו? אמרתי לו: לפני פסולה - מטמא בגדים. אחר פסולה - אינו מטמא בגדים. אמר לי: והלא משמך אמר לי רבי אליעזר: 'בין לפני פסולה, בין לאחר פסולה - אינה מטמאה בגדים, מפני שהיא נדונית על שם סופה'?! אמרתי לו: לא אמרתי! אבל בין אמרתי בין לא אמרתי - נראין דברי!

ו. לעולם מרבין לה עצים עד שנעשית אפר. אמר רבי יהודה: אף כשהיו מרבין -

בהר המשחה, ואחד מתחלק לכל המשמרות. זה שמתחלק לכל המשמרות - היו ישראל מזין הימנו. זה שנתן בהר המשחה - היו כהנים מקדשין בו. זה שנתן בחיל - היו משמרין אותה, שנאמר (במדבר יט, ט): 'והיתה לעדת בני ישראל למשמרת'.

מסכת פרה פרק רביעי

א. פרה אינה נפסלת בלינה, ואפילו שחטה היום ושרפה למחר - כשרה. הנה בלינה - הזאתו פסולה. ואפלו כלן ביום, ואחת בלינה - הזאתו פסולה. הזה בכלי - הזאתו פסולה. ואפלו כלן ביד ואחת בכלי - הזאתו פסולה. הזה בשמאל - הזאתו פסולה. ואפלו כלו בימין ואחת בשמאל - הזאתו פסולה. הנה שבעה כהנים כאחת - הזאתו פסולה. זה אחר זה - הזאתו כשרה. הזאות שבפרה שהזו שלא לשמן, או שאינה מכוננת, או שחסר אחת מהן, או שטבל אחת והנה שתיים, שתיים והנה אחת - הרי אלו פסולות.

ב. שמנה מתוך שבעה, אם הוא בכהן אחד - פסולה, שעשה עמה מלאכה. ואם כהן אחר - כשרה. שרפה אונן ומחסר כפורים - כשרה. איסי הבבלי אומר: מחסר כפורים - פסולה. שרפה שלא רחוצו ידיים ורגלים - פסולה. ורבי אליעזר מכשיר, שנאמר (שמות ל, ט): "בבאם אל אהל מועד ירחצו מים" - אין קדוש ידים ורגלים אלא לפנים.

ג. רבי יוסי הגלילי אומר: עולות שהקריבו אבותינו על הר סיני לא היה בהם הפשט ונתוח אלא ממתן תורה ואילך. שרפת פרה והזאותיה - בכהן גדול. כל מעשיה - בכהן הדיוט, שנאמר (במדבר יט, ג): "ונתתם אתה אל אליעזר הכהן"; אותה באלעזר - שהוא סגן. ושאר כל הפרות - בכהן גדול; דברי רבי מאיר. רבי יוסי ורבי שמעון ורבי אליעזר בן יעקב אומרים: אותה באלעזר

לא היו מרבבים, אלא חבילי אזוב, שאפרן מרבה וזפה. כל מעשה פרה ביום, חוץ מאסיפת האפר והמלוי והקדוש. כל מעשיה בכהנים, חוץ מאסיפת האפר והמלוי והקדוש. לעולם אין ממלאין ואין מקדשין ואין מזין ממנה עד שתעשה אפר. כל מעשיה - מלאכה פוסלת, חוץ מאסיפת אפרה והזאת מימיה.

ז. שש מעלות לחטאת: ממלאין ומקדשין מי חטאת בכל מקום. מזין מי חטאת ואפר חטאת בכל מקום. עם הארץ שאמר: 'טהרתי לחטאת' - מקבלין אותו. כלים הללו טהורין לחטאת - מקבלין הימנו. טבל להזות ולא הזזה - אוכל בתרומתו לערב. ראו בידו מי חטאת ואפר חטאת - עושין על גביו טהרות, ועל גבי בגדיו ועל גבי סנדליו.

ח. עם הארץ שהביא כלים לחטאתו - חבר לוקח ממנו לחטאתו ולתרומתו. אבל הביא לתרומתו - אין חבר לוקח ממנו לחטאתו ולתרומתו. הביא לחטאתו ולתרומתו, של חטאת - חבר לוקח ממנו לחטאתו ולתרומתו; של תרומה - אין חבר לוקח ממנו לחטאתו ולתרומתו. חבר שאמר לעם הארץ: 'הביא כלים לחטאתו' - חבר לוקח ממנו לחטאתו ולתרומתו. 'הביא לתרומתו' - אין חבר לוקח ממנו לחטאתו ולתרומתו. 'הביא לחטאתו ולתרומתו', של חטאת - חבר לוקח ממנו בין לו ובין לאחר לחטאתו ולתרומתו, ובלבד שלא יערים. ואם הערים - הרי אלו טמאין. ושל תרומה - אין חבר לוקח ממנו לחטאתו ולתרומתו. עם הארץ שאמר: 'כלים הללו לחטאתי הבאתי, ונמלכתי עליהן לתרומתי', הואיל ונתיחדו ברשות עם הארץ שעה אחת - הרי אלו טמאין.

			משיכמין לסליחות	1st Day of Selichos
29 Sep	ראשון Sunday	כז 26	בבלי: בבא בתרא צא ירושלמי: יומא יח תוספתא: נגעים ז ב"ך: משלי א-ב רמב"ם: עבודת יום הכיפורים ד	עלות השחר 5:38 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:12 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:23 שקיעה 6:40 נץ החמה 6:51 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:48 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:53
30 Sep	שני Monday	כח 27	בבלי: בבא בתרא צז ירושלמי: יומא יט תוספתא: נגעים ח ב"ך: משלי ג-ד רמב"ם: עבודת יום הכיפורים ה	עלות השחר 5:39 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:12 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:23 שקיעה 6:38 נץ החמה 6:52 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:48 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:51
1 Oct	שלישי Tuesday	כט 28	בבלי: בבא בתרא צח ירושלמי: יומא כ תוספתא: נגעים ט ב"ך: משלי ה-ו רמב"ם: מעילה א	עלות השחר 5:40 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:12 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:23 שקיעה 6:37 נץ החמה 6:53 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:48 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:50
2 Oct	רביעי Wednesday	ל 29	בבלי: בבא בתרא צט ירושלמי: יומא כא תוספתא: פרה א ב"ך: משלי ז-ח רמב"ם: מעילה ב	ערב ראש השנה תשפ"ה, עירוב תבשילין Rosh Hashana Eve עלות השחר 5:41 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:13 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:23 שקיעה 6:35 נץ החמה 6:54 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:49 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:48
3 Oct	המישי Thursday	א 1	בבלי: בבא בתרא ק ירושלמי: יומא כב תוספתא: פרה ב ב"ך: משלי ט-י רמב"ם: מעילה ג	עלות השחר 5:43 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:13 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:23 שקיעה 6:33 נץ החמה 6:56 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:49 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:47 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:46
4 Oct	ששי Friday	ב 2	בבלי: בבא בתרא קא ירושלמי: יומא כג תוספתא: פרה ג ב"ך: משלי יא-יב רמב"ם: מעילה ד	עלות השחר 5:44 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:14 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:24 שקיעה 6:32 נץ החמה 6:57 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:50 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:48 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:45
5 Oct	שב"ק Shabbos	ג 3	בבלי: בבא בתרא קב ירושלמי: יומא כד תוספתא: פרה ד ב"ך: משלי יג-יד רמב"ם: מעילה ה	עלות השחר 5:45 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:14 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:24 שקיעה 6:30 נץ החמה 6:58 סו"ז קר"ש - גר"א..... 9:50 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:48 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:43

הפטורה: שובה ישראל

דעם ערשטן טאג ראש השנה דארף מען זייער אכטונג געבן צו רעדן ווי ווייניגער
און א חשובער מענטש דארף נאך מער אכטונג געבן אויף דעם. (שיחות הר"ן סימן כ"א)